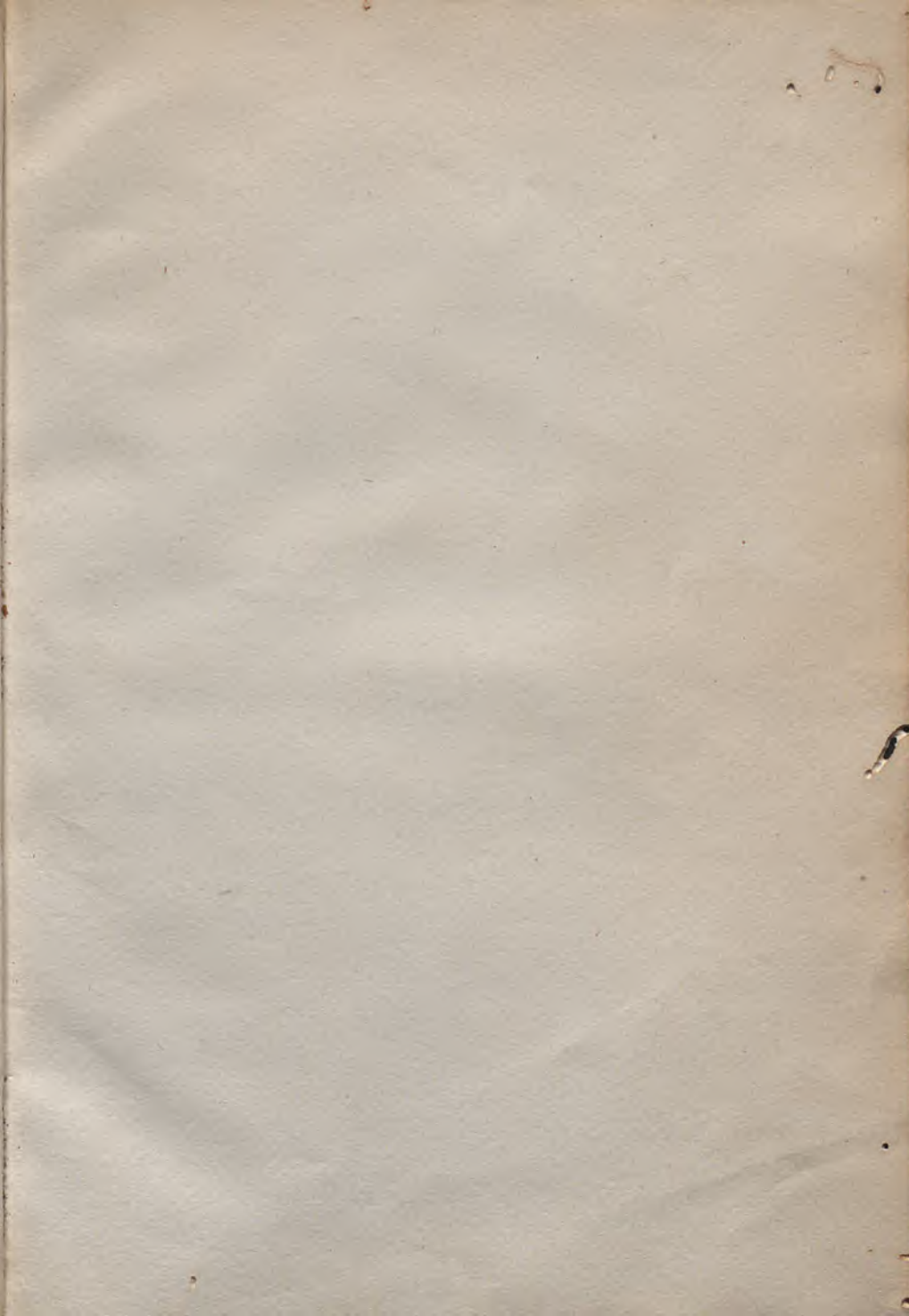

7,

Inc
208

ORD-2-8

?LO-2-8

N° 68-d.

~~June
208~~

Aristoteles

Propositiones universales

Bononia 1488.

Hain 1930

Colledet 1268.

Arbitrari sub hinc. n. est in iudice Romano
neg. in iudice Lusitano
n. est in iudice Lus. & loquor de iudice etc. neg. in Romano

12
Incipit prologus de propositōibus vniuersalibus
Aristotelis.

Alexander magnus rex

fertur magistrū habuisse acutissimū philo-
sophus Aristoteles qui annū. xvij. agens vt
dicit Eusebius in cronicis discipulus fuit Platonis vi-
ri magni ingenij. Et vt dicit Augustinus in. viij. de ci-
uitate dei. Multos supans ex socijs suis sectā pipate-
tiorū instituit. qui quasi deambulando studebant. Et
fuit nomē patris eius Nicomachus sapiētissim⁹ gre-
corū. S; quia ipse Aristoteles sciētias inuenit veris-
simas & copleuit iuste sibi ipsi nomē magnū inter cete-
ros vendicauit. Ex cuius libris incipiēdo a metaphisī-
ca deinde philosophica & cetera. vt patet ordo nobilit-
res quasdam ex singulis libris ppositōes vniuersales
infra vt patere poterit legenti ponam.

Incipiūt propositōes vniuersales Aristotelis. Et
primo primi libri metaphisice.

Omnes homines natura scire desiderant.
Sensus visus multarū rerū nobis differēti-
as demonstrat.

Hominū genus arte & rōibus viuūt non autē suis.

Experiētia artes facit. inexperiētia vero casus.

Experientia est cognitio singulariū ars vō vniuer-
salium.

Actus & opationes sunt circa singularia. quia medi-
cus non sanat hominē in cōmuni. sed socrates; vel ali-
um hominē in pticulari & sic de alijs.

Artifex sapiētior experto est. & architector manus
li artifice. quia causas subiectorū scit.

Signū sapientis est posse docere.

Cōueniens est quālibet artes inuenientē vltra cōis-
sensus ab omnibus admirari. non solus ppter aliquā
inuentorū vtilitate; sed tanq; sapientē ab alijs diffe-
rentem.

Sciētes quozum scientie ad vsuz non sunt semp sa-

pietiores z nobiliores illis quorū scie ad vsum sunt.

Sapientia est scia primariū z altissimarūz causarūz.

Ad sapientē ptinet scire omnia in vniuersali z scire
difficilia. z habere scientiā certiorēz alijs. z scire red-
dere causas eaz qua sunt. z habere sciētiaz que ipsi
sui sit tantū z non alterius est causa z habere scientiā
que ordinat alias sibi subseruientes.

Sapientē ordinare non ordinari oportet idest re-
gere z non regi.

Hij soli docent qui causas de singulis dicunt.

Que maxie sunt vniuersalia difficilia sunt hōibus.
ad cognoscendum. quia a sensu sunt remotissima.

Finis est bonū. vnde vniuscuiusqz rei est optimūz
in omni natura.

Sapientia idest metaphisica non est sciētia practica
sed speculatiua. ga ppter nullūz vsum est sed propter
fugam ignorantie.

Propter admirari hoies inuicem z primo inceperūt
philosophari.

Philonites z fabularūz amator est aliquāter philo-
sophus. quia fabula ex mirabilibus constituitur.

Antiqui philosophi acquisitis necessarijs vite ince-
perūt philosophari.

Qui dubitat z admiratur ignorare videtur

Homo liber dī qui sui ipsius z nō alterius gra est.

Humana natura multipliciter est ancilla.

Secundū finōida solus deus hunc hō honorē idest
sapientiam seu metaphisicam.

Diuinum ens non inuidet.

Multa mentiūtur poete.

Nulla scia melior z honorabilior metaphisica est.
ga ipsa est maxie diuina. tum quia de deo est. tum ga
deus solus vel maxime habet z quia minime necessa-
ria. vñ necessariores sūt ipsa dōs alie dignior hō nulla

Deus videt oibus esse causa z picipiūz quoddā.

Lūc vnūquodqz scire dicim? cū cās scire putam?

Quatuor sūt cause. s. materia forma finis z efficiēs

In fundamēto nature idest in materia prima nihil est distinctum.

Lōmentatoris in eodem.

Materia prima nullas habet formas oīo nec vniuersales nec p̄ticulares. sed recipit p̄io formā vniuersales et mediate illa alias formas vsq; ad indiuiduales.

Spēs nō est forma tantū sed qd aggregatū ex materia et forma.

Uniuersale non h̄ esse nisi fm q̄ est in anima.

Secundi metaphisice.

Sicut se habet oculus nocticoracis ad lumen solis sic se habet intellectus anime nostre ad maiestissimam nature idest ad deum et ad substantias sepatas et ad naturas rerum conchilium.

met nihil orauit

Non solū his gr̄as dicere iustus est quorum opinionibus quis cōicauit sed etiam his qui sup̄ficialiter enunciauērūt. h̄i enī aliquid cōferunt. habitus enī nostrū p̄exercitati sunt.

Appellari philosophia scia vitatis recte se h̄.

Finis scie speculatie est vitas. practice v̄o opus.

Verum nescimus sine causa.

Quicqd ē causa aliorū vt sint talia illud maxie ē tale vt ignis qui est caloris causa. alijs vero ipse ē maxime calidus.

Illud quod est causa vt alia sint vera ē verissimū.

Unūquodq; sicut se h̄ ad esse sic se h̄ ad vitates.

In nullo genere causarū p̄tingit ire in infinitū. sp̄ ē deuenire ad aliquod quod ē p̄ncipiū in illo genere. vnde cōtingit denominare ad p̄mū efficiens. p̄mū finem. p̄mā materiaz. p̄maz formas.

Pncipiū est causa posteriorum.

Generatio vnius est corruptio alterius.

Generatio est mediū inter esse et non esse.

Dupliciter d̄r aliqd fieri ex aliquo. vel quia sicut a puero dicit fieri vir. et ex auroza dies. qa post puerū fit vir et post aurozam dies. vel sicut dicimus fieri ex aere aquā. et dicimus aliter completū ex incōpleto.

C Impossibile est primū sempiternū ex quo fit gene-
ratio scilicet materiaz primā corrumpti.

C Qui infinitū faciūt libenter naturā boni auferunt
ex quo habetur q̄ finis ⁊ bonū cōuertuntur.

C Nullus agens siue naturale siue intellectuale ab in-
tentione finis absoluitur.

C Causa alicuius semp facit qui intellectū habet.

C Nullus conabit̄ facere nō futur⁹ ad terminū veire

C Hoc scilicet infinitū nō ē termin⁹ idest finibile

C Quicquid intellectus intelligit idem finit

C In omni eo qđ intelligit̄ oportz̄ intelligi materiaz

C Lunc scire putamus cum causas cognoscimus.

C Auditorēs cōtingit fm̄ consuetudines entibus

C Sicut cōsueuimus ita dignamur dici.

C Consuetum semp notius est.

C Quantā vim hēat quod cōsuetuz ē leges oñdunt in
quib⁹ fabularia ⁊ puerilia magis valēt pp̄ cōsuetudiez

C Absurdū est simul sciam q̄rere ⁊ modū sciendi.

C Commentatoris in eodem.

V Eritatis cōprehēsiō nō ē impossibile in multif
rebus. ⁊ hoc ideo. q̄a nihil est ociosuz in natu-
ra. ⁊ nos hēm⁹ desiderū naturale ad sciendū
veritatem.

C Principia se habent in scientia sicut locus ianue in
domo quam nullus ignorat.

C Quod Aristotiles assimilāt intellectū nr̄m in intel-
ligēdo substantias sepatas oculo vesptilionis nō innuit
impossibilitatē sed difficultatem.

C Nullus pōt per se inuenire artes speculatiuas vel
practicas in maiori pte. q̄a n̄ p̄lect nisi p̄ iuuamētū pri-
oris ad subsequētē. ⁊ si prior n̄ fuisset subsequēs n̄ esset

C Pria causa ē magis digna in esse ⁊ i ueniente q̄ oīa
alia c̄tia. q̄a oīa acqrūt esse ⁊ uitate a pria causa.

C Qui destruit finē destruit oē bonū ⁊ nihil percipit.

C Consuetudo audiendi apologos ⁊ maxie fabulas
impedimentū ē in cognitione ueritatis.

C Ars logice ē quedaz vniuersalis uia in oībus sciē-

tijz. z ē modus sciendi in vnaquaqz sciētia.

Tercij metaphisice.

D Ubitatorum solutio ē veritatis inquisitio.

Ignorantis vinculu z non est soluere

Veritatē inquirētes sine dubitatōne similes sunt nescientibus quo ire debent.

In mathematicis non est finis neqz mouens

Finis z bonuz idem sunt.

Magis dicimus illuz scire q scit rem affirmatiē q̄z qui scit negatiue

Unus rei vna est diffinitio.

Ens z vnum non sunt genera.

Differentie non sunt extra materias generis idest rationē. z necesse ē differentias cuiuslibz generis esse z vnaz esse. z impossibile est p̄dicari sp̄m generis de pp̄ijs differentijs. aut genus sine suis speciebus.

Non contingit ponere domū preter hanc domum vel illam particularem.

Unū nūero z singulare idem est nihil differunt

Oēs philosophi z theologi qui atiquit^o fuerit deos faciebāt p̄cipia entium z dicebāt illa esse immortalia qui gustauerunt manna qui non mortalia que non gustauerūt hec. s; tamē hoc non ē verum.

Eterna non indigent cibo.

Corruptibiliū z incorruptibiliū n̄ sūt eadē p̄cipia.

Impossibile est aliquid fieri ex non ente.

Cōmentatoris.

Qui nescit quātuz querit nescit quantū inuenit.

Finis est melior omnibus causis.

Unuz in numero est sinonimū p̄culari

Quarti metaphisice.

Hyā prima idest metaphisica cōsiderat ens fm

q̄ ens z p̄cipia ētis z passioēs ētis fm q̄ ens.

Ens dicit^r multipliciter nō equiuoce sed fm consuetudines omnium ad vnum idest analogice non vniuoce.

Substātia est primū ens ex quo oīa alia depēdēt.

Ens et vnus vna natura cōdicantur. et se cōsequuntur
sicut principius et causa.

Idem est homo et vnus homo.

Eadem sunt que eadez generatiōe generantur et ea-
dem corruptiōe corrumpuntur.

Eiusem sciētie est opposita cōsiderare. hoc est op-
positorum eadez est disciplina.

Negatio differt a priuatiōe. quia negatio ē remotō
alicuius simpliciter. priuatiō ē negatio alicuius in sub-
iecto apto nato ad illud.

Circa idēz genus versat dialecticus mathematicus
et sophista.

Primū principiu in aliq̄ scia dicitur ēē notissimū in ea.

Prima dignitas ē de quolibet affirmatio vel nega-
tio. et de nullo simul.

Qui negat loquelam ponit loquelam.

Qui vnus non intelligit nihil intelligit.

Quod non significat vnu nihil significat.

Non omne quod videtur et apparet hoc verus est

Necessariū non pōt aliter se habere.

Mouens omne natura prius est moto.

Accētis nō ē accētis nisi inquātus ab eo accidūt tercō

Unum tamen refertur ad vnum.

Cōtradictio ē oppositio cuius fm se nō est mediū.

Cōmentatoris.

Veritas nō est vniuocus nec equocus. s; ē nihil sig-
nificans plura attributa vni. et est mediū inter
vniuocus et equiuocus. s. analogum.

Oia q̄ attribuuntur alicui aut attribuunt vni vt oīa
sana sano qd ē medicinali vel vni agēti vt oīa medica-
lia ad artē medicie. aut fit aut vni subiecto aut substā-
tie. idem vult Aristo.

Exercitiū dicitur sanū eo q; cōseruat sanitates.

Una scia nō ē tātū vni? vninoci s; ē vni? analogici.

Auicenna miscuit scientiam cum lege.

Auicēna putauit q; idē ess; vni qd p̄uertit cū ente
et qd ē p̄cipiu nūeri quod nō ē verū. q̄a multū d̄nt.

Res non est vna vel ens fm aliquā dispōez sibi ad

ditam. sed est ens et vna fm vnam suaz essentiam.

C Sophista intēdit se videre phūz vt acgrat gloriā vel aicitā grāz mūdānā. s; phūz itēdit tm scīr vītātē.

Qui negavit primū principū. s. q; cōtradictoria nō sunt simul vera impossibile est eni phibitofari.

Ratio quā significat nomē est diffinitio. hoc veruz est in spēbus non autem in indiuiduis.

Quinti metaphisice.

Uot modis dicit' causa tot modis dicit' principū. quia omnes cause sunt principia.

Pincipiū et primū idē sunt. qa de pncipiū ē primū

Quatuor sūt cause. s. materialis formalis efficiens et finalis.

Aliqua sunt sibi inuicē cause vt exercitiuz est causa sanitatis et ecōuerso.

Idez aliter se habēs ē causa oppositorum. sicut gubernator nauis p sui p̄sentia est causa salutis nauis s; p sui absentia est causa perditōis eiusdem.

Finis est optimū rei.

Causa et effectus simul sunt et non sunt.

Causa et effectus debent simul esse pportionata

Materia omnū liquefactibilium est aqua.

Necessariuz dīr q̄tuor mōis. vno mō sine quo non pōt esse aliqd. vt aial nō pōt viuere sine cibo. fo mō sine quo nō pōt esse aliqd bñ. vt viuere sine vestibus. tercio idē q; violētuz. vt cū dīr. oīs res nccio ē violēta et tristis. q̄rto mō dīr nccius qd n̄ ptingit aliter se h̄re.

Ens p se dīr duplr. vno mō qd diuidit i. x. p̄dicamēta. alio mō qd significat vītātē vni?c?q; rei vel ppōis

Ens p accīs triplr dīr. vno mō qñ accīs p̄dicat de accidentē vt musicū est hō. tercio mō qñ accīs p̄re dicatur de accidente. vt albus est musicum.

Exrema relatōis sp sunt diuersa. vel re vel ratōe.

Unū in sba facit idē in q̄litate sicut in q̄titate eq̄le.

Prius est quod p̄io principio est propinquius.

Potētia actiua et passiua ad inuicēz se respiciūt. vñ cuiuslibet potētie passiuē corrūdet actiua et econuerso.

Quantus est quod est diuisibile in partes que insit
quaruz vnaqueqz est hoc aliquid.

Perfectum est extra quod nihil est sumere.

C Lōmentatoris.

Dispositio primi principij est in quo sunt pfectio
nes z nobilitates omniuz entiu nobiliori mō q̄
in eis sunt.

Perfectū in genere est extra quod nihil est alicui?
determinati generis.

Mors metaphorice dicitur finis.

Quoties dicitur principiu toties terminus z adhuc
amplius. q̄ ens principiu ē termini quidez inicialis.
z non ecouerso.

Omne attingens finem est perfectum.

C Sexti metaphisice.

Metaphisica cōsiderat principia z causas entium
inquatum entia.

Substātia z essentia sine esse rei non potest
cognosci per demonstrationē.

Nulla ars pticularis probat subiectū suuz esse sed
supponit ipsum esse.

Omnis scientia vel ē actiua vel factiua vel theozica
idest speculatiua.

Naturalis scientia non est practica sed speculatiua.

Tres sunt ptes phie speculatie. s. naturalis mathe
matica z diuina. i. metaphisica naturalis cōsiderat res
cōiunctas motui z materie fm esse z fm rationē. Ma
thematica cōsiderat res iunctas fm esse s; sepatas a
materia. z metaphisica z fm esse z fm rōez. Idē vult
Lōmētator magis exp̄sse. theozice scie sūt. i. speculati
ue alijs sciētis desiderabiliores. z mathematica theo
ricis. s; ois scia mobilis. Metaphisica ē phia prima.
sed si alia est immobilis illa est prior. z scientia de illa
est prior q̄ philosophica.

De ente p accidens non est speculatio.

Entiuz quedam sunt semp. quedā frequēter. q̄dam
ār raro. z ita sunt entia p accidēs z casualia z fortuita
Ex quo habet q̄ oia nō veniūt ex necessitate.

4
¶ Bonū & malū sunt in rebus. verū & falsū in scien-
tia vel in mente.

¶ Ens quoddaz est per se quoddam p accidens. ens
pse aliud ē in aīa aliud extra aīaz quod diuidit in .x. p
dicamēta que sunt substātia quātitas & cetera.

¶ Aietanus p̄io philosophoz q̄oe p̄ia in respō-
sione ad primū argumentum dicit q̄ duplex est
ens p accidēs. quoddaz enī est cui⁹ vnio nō hz
causas p se & determinatas vt hō albus. & de tali loqui-
tur Aristo. vi. metaphisice. dicēs q̄ de ipso non potest
haberi scīa. aliud ē ens p accūs cui⁹ vnio hz cās p se &
determinatas sicut corp⁹ mortale cum mobilitas insit
mobili p p̄icipia intriseca eius. & de tali ente p acci-
dens potest haberi scientia.

¶ Lōmentatoris.

¶ Naturalia sunt in quozum diffinitōe accipit ens
in materia.

¶ Diuina sunt in quoz diffinitōe accipit deus.

¶ Voluntaria in quoz diffinitōe accipitur voluntas.

¶ Licet oēs sciētie nobiles sint tū scīa diuina nobilior
est omnib⁹ alijs. quia subiectū eius est nobilius subie-
cto omnīū aliarū scientiarum.

¶ Res immobiles diuine sunt cause rerū diuinarum
mobiliū idest corruptibiliūz celestium.

¶ Septimi metaphisice.

¶ Accidentia non sunt entia nisi quia sunt entis.

¶ Substātia ē p̄ior accidente cognitōe diffini-
tione & tempore.

¶ Materia non est quid nec quantum nec quale nec
aliquid eozum quibus ens est determinatūz.

¶ Disciplina fit omnibus per magis nota nobis.

¶ Diffinitio ē s̄mo indicās qd ē esse rei p essentialia.

¶ Diffinitio accētū fit p additamētū. s. s̄be. vñ accūs
diffinitur p aliquod extremū a sua natura scilicet per
substātiaz.

¶ Complexiuozū idest complexozū non est diffinitio
sed simpliciuū terminozum.

En entibus p se idem e quiditas z hñs quiditatem
Oe accñs cöcretü duo significat. s. formas accideta
lem z subiectü eius. sicut albus significat albedinez z
subiectü eius. s. albedinis.

Oia q̄ sunt fiüt vel a natura vel ab arte vel a casu

Materia e qua res pöt esse vel non esse.

Ex sanitate in anima fit sanitas in corpe.

Materia non fit nec forma sed totü compositum.

Particulare generat pticulare. sed vniuersale nec
generat nec generatur.

Uniuersalia non sunt sepata fm esse a partibus vt
voluit Plato. sed sunt in eis fm esse. quia pdicant de
eis quiditatiue vel pdicatiue dicendo hoc e hoc.

Omnis predicatio e a forma.

Omnes ptes diffinitöis sunt forme.

Natura hüana ñ e nisi i his carnib⁹ z in his ossib⁹

Generäs z generatü cöueniüt in spē z sūt vniuoca

Spma facit ad generatöez sicut ars ad artificialia

Diffinitio est sermo habens partes.

Nihil cöuenit vno nomine diffiniri.

Singulariuz non e sciētia nec diffinitio. qa qñ rece
dunt a sensu nescitur vtrum sint vel non.

Materia fm se est ignota.

Nihil aliud o3 esse in diffinitöe nisi genus z dñia.

Diffinitio est vna per vltimā differentiam.

Ex duobus entibus in actu non fit terciuz.

Actus separat z distinguit.

Forma est causa essendi rebus. vñ forma dat esse

Cömentatoris.

Adiuiduü substātie e prius indiuiduo accñtiuz

Sbā indiuidua demñata nō e vna nisi p formā.

Forma est prior in esse q̄ materia z q̄ com
posituz. quia nihil e actu nisi per formā.

Sicut in corpe formato nō cögregātur due forme
simul in actu sic nec in anima.

Impossibile e q̄ due forme sepate trāsmutēt aliq̄
ma teriā imediate. qa nihil trāsmutat mäs nisi corp⁹.

7 5.
Causa multiplicatōis indiuiduorū ab vno generan-
te est multiplicatio materiārū in quas agens agit.

Proprius est substātie inter oīa p̄dicamenta vt añ
substātiāz generatā sit alia substātia sibi similis s; nō
necesse. vt ante qualitatem generatā sit alia qualitas
agēs s; ē aliō ante q̄litate qd ē potētia qualitas scilicet
cēt materia.

Materia non cognoscit per se sed per formam.

Qui nescit nullū nomē imponit qd nescit. vñ hēm⁹
p̄ rebus tantū nobis notis noīa imponimus.

Forma non est elementū nec ex elementis sed sub-
stantia addita elemētis. Idem dicit Aristoteles.

Octauū metaphisice.

Omnes substantie sensibiles materiam habent.

Triplex ē substātia. s. materia forma z p̄positū.

Diffinitōes quedā sunt p̄ materiā. quedā p̄ for-
mam. quedam p̄ vtrunq; z ille tantū sunt perfecte.

In sepatis a materia idēz est quiditas z habēs qui
ditates. sed in alijs non sunt idem sed differūt.

Forme species z diffinitōes sunt sicut numeri. quia
sicut in numero addita vnitāte vel ablata non manet
eadez spēs s; alia z alia. sic ablato vel addito aliquo
in diffinitōe specie z forma rerū nō manet eadez res
sed variat. Item sicut numerus non suscipit magis z
minus sic nec diffinitōes. nec species nec forme nec
magis nec minus suscipiūt.

Licet omnīū sit materia prima tamen cuiuslibet est
materia propria.

Si agens fuerit diuersum z materia diuersa cōposi-
tum erit etiam diuersum.

Foras quedam naturalia non habent materiam.
vel si habent non habent talem quales generabilia z
corruptibilia. sed solum habent materiam mobilez se-
cundum locum.

Non omnīū est materia sed quorū est generatio z
transmutatio ad inuicēz. quare quecūq; transmutari
non possunt non habēt materiāz.

Causa vnitatis diffinitōis ē q̄ vna ps ei⁹ ē vt materia. alia vō vt forma. s; causa vnitatis materie ⁊ forme nō ē nisi q̄ vnuz eorū est in potētia aliō vō i actu.

Comentatoris.

Forma fm diffinitōez sepatur a materia sed nō fm esse. quia impossibile est formam a materia separi fm esse.

Esse materie mediū est inter esse in actu ⁊ nō esse.

Forma est que dat esse.

Corpa celestia non hnt materiā q̄ sit in potētia ad corruptōz. s; materia eoz est ens actu. s. corp⁹. ⁊ ideo dignius habet hoc nomen substātia q̄ materia.

Sicut transmutatio fecit scire materiā. sic operatō fecit scire formam.

Exitus alicuius de potentia in actum non largit ei multitudinē sed pfectionem.

Noni metaphisice.

Duplex est potentia. s. actiua ⁊ passiua. Actiua ē principiū transmutandi aliquid inquantū aliq̄d potentia passiua est principiū transmutandi ab alio inquantū aliud.

Nihil agit in seipso nec patitur a seipso.

Potentia rationalis valet ad opposita.

Eadem est scientia contrariorum.

Nihil fit quod est impossibile fieri.

Actus simpliciter precedit potētia. sed in vno in diuiduo potētia precedit actum.

Duplex est opatio. quedā est transiēs in materiam extra vt edificia. ⁊ ista dicitur factio: quedā manēs in tra opatōez vt visio intellectio. ⁊ ista dicitur actio.

Sempiternus prius est corruptibili.

Non est timēdus q̄ celū stet hoc est a motu q̄scat

Materia c⁹ esse est in potētia est causa fatigatiōis

Actus melior est potētia in bōis. sed in malis potētia melior est actu. quod patet. quia actu esse sanuz melius est q̄ posse fieri sanuz. sed posse fieri infirmuz melius est q̄ actu esse infirmuz.

In eternis non est maluz nec corruptio nec pactū.

86
¶ Malus semp sequitur potentia. unde circa eas cau-
satur error.

¶ Omne qd cognoscitur cognoscit fm qd est in actu
¶ Circa entia vere in actu. s. circa substantias sepatas
no fit deceptio sed ignorantia. non qualis est cecitas.

¶ Commentatoris.

¶ Nil agit aliqua actione ad quam non habet
potentiam.

¶ Qui tollit a rebus suas proprias actioes tol-
lit ab eis suas proprias essentias.

¶ Quicumqz ponunt vnu agens esse quod agit omnia
tollunt a rebz suas pprias actoes. nec habet cerebrum
aptum naturaliter ad bonum.

¶ Uniquodqz entium vititur actoe sibi propria.

¶ Decimi metaphisice.

¶ In vnoquoqz genere est dare aliquod primum
qd est metrum et mensura oim q sunt in illo genere

¶ Mensura primo couenit quantitati et p ipsas co-
sequenter couenit alijs.

¶ Mensura debet esse homogenea mensurato idest
eiusdem generis.

¶ Numerus est unitatum pluralitas.

¶ Contraria sunt que sub eodem genere posita maxie
a se distant et eidem susceptibili vicissim insunt.

¶ Priuatio et habitus radix sunt contrariorum.

¶ Unus tantum contrarius est vni.

¶ Numerus est multitudo minor mensurata.

¶ Media sunt in eodem genere cum extremis.

¶ Materia negatōe ostenditur idest cognoscitur p pri-
uatōez formarum.

¶ Semina et vir differunt in genere s; sunt idē in specie.

¶ Masculinum et femininum sunt differentia sexus aialis

¶ Contrarietas fm forma facit differentiam specificam s; co-
trarietas fm materiam non facit differentiam specificam s; naturalem

¶ Corruptibile et incorruptibile pl² dunt spē qz gener

¶ Accidens non contingit esse.

¶ Commentatoris.

Ensura cuiuslibet rei est sui generis.

¶ Primus in genere substantie est primus motor qui est actus purus absq; potentia.

¶ Undecimi metaphisice.

¶ Omnis substantia sensibilis est mutabilis

¶ Quecunq; transmutatur habet materias.

¶ Generatio fit ex ente in potentia.

¶ Tria sunt principia naturalius scilicet materia forma et priuatio.

¶ Materia non fit nec forma sed totum compositus.

¶ Ars est principium in alio. scilicet natura est principium in seipso

¶ Triplex est substantia. materia forma et compositum.

¶ Nulla forma est ante materiam suam. sed quaedam post materiam ut anima. non tamen omnis anima sed intellectiva.

¶ Diuersorum diuersa sunt principia.

¶ Motus celi est eternus.

¶ Primus motor est actus purus sine omnipotentia. substantia sine omni accidente. simplex sine compositione. immobilis. impassibilis et eternus.

¶ Primus motor mouet sicut amatus et desideratum

¶ A primo principio dependet celum et tota natura.

¶ Speculatio est acceptissimum et delectabilissimum.

¶ Deum dicimus esse alias sempiternum et optimum

¶ Actio intellectus est vita.

¶ Primus motor nullas habet magnitudines corporales.

¶ Impossibile est in magnitudine finita esse potentiam infinitam.

¶ Stellarum natura est eterna.

¶ Impossibile est aliquas esse substantias separatas non mouentes.

¶ Unum tantum est celum et non plures.

¶ Primum principium nihil extra se intelligit

¶ In separatis a materia idem est intellectus et intelligibile.

¶ Bonum vniuersi consistit in ordinatioe. quia omnia ordinata habent licet diuerso modo.

¶ Esse bonum vniuersi consistit in primo principio ad quod omnia ordinantur.

7 9
Entia nolunt male disponi hec est boni pluralitas
principantium. vnus ergo princeps.

Comentatoris.

Vniuersalia apud Aristo. sunt collecta a ptibus
ab intellectu qui colligit et concipit inter ea si-
militudinem et facit ea vna itentioez.

Natura non agit nisi remozata a causis superiorib?
que sunt deus et intelligentie.

Opus nature est opus intelligentie.

Quicquid est in materia in potetia passiuu e in mo-
toze prio in potentia actiuu.

Corpa celestia sunt aiata et no habent de virtutib?
nisi intellectodem et voluntatem.

In sepatis a materia idem est efficiens et finis.

Non est idez quod de prio principio intelligit mo-
tor saturni cu eo quod intelligit motor primi mobilis

Ultima felicitas hois est p cotinuitate cum intelle-
ctu separto.

In sepatis a materia idez est dispones et disposituz

Omnis terminus discretus duo significat. s. forma
et subiectum illius forme.

Scientia dei causat res. s. nostra causatur a rebus

Optima dispositio intelligentiaru consistit in moue-
do. vnde si aliqua esset no moues illa esset ociosa.

Duodecimi metaphisice.

Deus est aial ppetuu homis beneficiu. metapho-
rice sumitur hic animal.

Solus deus est purus actus cui nihil est ad-
mixtum de potentia.

Illud est magis simplex quod est propinquissimu
simplicissimo.

Propositoes vniuersales phi-
losophice. prio primi phisicor.

Lire et intelligere cotingit circa omes scientias
quaru sunt principia cause et elemeta ex eozuz
cognitione.

Tunc arbitramur vnuquodqz cognoscere cas cau
b i

- sas & principia cognoscimus vsq; ad elementa.
C Innata e nobis via cognoscēdi a cōiorib² ad ppria
C Pueri primo appellat omnes viros patres & oēs
 femias matres. postea determinat vnūquodq; eoz.
C Contra negatē pria p̄cipia nō ē apli² disputadum.
C Uno incōuenienti dato multa contingunt
C Quod vere est nulli accidit.
C Finiti & infiniti ratio quantitati cōuenit.
C Secunduz oēs philosophantes ex nihilo nihil fit.
C Tria sūt p̄cipia natur. s. materia forma & priuatō
C Subiectū prius est predicato.
C Principia non fiunt ex alijs nec ex alterutris. s; ex
 hjs fiunt alia.
C Principia oportet semper manere.
C Infinitum fm q; huiusmodi est ignotum.
C Intellectus qui querit separe accidens a subiecto
 vanus est & querit impossibilia.
C In diuisione carnis cōtingit deuenire ad carnem q̄
 si vltra diuidatur nō remanebit spēs carnis. Simili-
 ter in alijs rebus naturalibus. vnde in naturalibus est
 dare minimū & maximū.
C Omē corp² finitū p̄ remotōz alic² finiti ab eo tan-
 dem consumitur.
C Melius est ponere principia finita q̄ infinita.
C Vle notius est fm intellectū pticulare fm sensum.
 vñ dr coir. vle est duz intelligit pticulare dū sentitur.
C Materia nō cognoscit nisi p̄ analogiā idest p̄ com-
 patōez ad formas.
C Materia cum forma ē causa omniū rerū que fiunt
 in subiecto. sicut materia. i. sba ē causa oīm accūtium.
C Forma ē quid diuinū optimū & appetibile.
C Materia appetit forma sicut feia virū & t̄ pe bonū
C Priuatio que est in materia multotiens machinat^r
 ad maleficiū.
C Nihil appetit id quod in se habet.
C Nihil appetit quod sibi cōtrarium est.
C Materia fm se est tantū in potentia.
C Materia est ex quo cum aliquo fit aliquid cū infit

per se et non per accidens.

¶ **C**ōmentatoris.

¶ **V**ltia pfectio hōis ē vt sit pfectus p scias speculatiuas et hec ē sibi vltia felicitas et vita eterna

¶ **P**hūs siue sapiēs naturalī ē vtuosus fm oēs spēs vtutū moralīū q̄ sunt iusticia castitas liberalitas et similia.

¶ **L**iber philosophicorū ē radix et p̄cipiū phie nālis

¶ **N**omē auctoris ē Aristo. filius Nicomachi sapiētissimi grecorū q̄ scias inuēit et p̄fecit. Inuēit q̄dem q̄ scriptū qd̄ inuenit ab alijs de sciētīs nō ē dignū q̄ sit ps scie vel p̄cipiū copulet. q̄ nulli eorū q̄ secuti sunt eū vsq̄ ad hoc tps qd̄ ē mille q̄ngentorū annorū aliqd̄ addidit vel inuēit in dcis ei⁹ errore alic⁹ q̄stitatis et tales vtutē esse in vno individuo miraculosus et extraneus existit. et q̄ hec dispositio in isto homie fuit dignius di ci diuinitus q̄ humanitus.

¶ **S**cientiarū quedā est p̄fecta. et illa est que est p̄ causas. quedā imp̄fecta et est illa que est sine causa.

¶ **A**risto. p̄ p̄cipia intelligit cās efficientes p̄ cās intelligit causas finales. et p̄ elemēta materiā et formas.

¶ **L**otum nihil aliud est nisi p̄tes simul sumpte.

¶ **I**n sp̄mate apud generatōs hōis nō cessant partes sp̄matis corrūpi et p̄tes hōis fieri donec forma homis fuerit cōpleta. et hoc ē vez si forma recipit p̄tītōs. si at nō illud nccio accidit i accētib⁹ p̄p̄ijs fore generāte

¶ **T**ransmutatio substācialis in accētiales in hoc cōueniūt q̄ sūt mutatio rei de vna dispositōe i aliā. s; differūt i hoc q̄ substācialis mutat nomē et diffinitōez rei. accētialis vero neutriū horū mutat.

¶ **M**ateria prima nullas formā in se habet. sed est in potētia ad recipiendas omnes formas.

¶ **M**ateria non est sua potentia. quia potentia est in genere relatōis. materia vero in genere substantie.

¶ **C**ōsuetudo ē altera natura. ¶ **S**ecūdi phisicorū.

¶ **N**atura est p̄cipiū motus et quietis in eo i quo est p̄se et non per accidens.

¶ **L**ecus uatus non p̄t disputare de coloribus quantum ad rem sed quantum ad nomen.

- T**ota substantia rerū artificialiū est eorū materia.
Materia dicitur natura et etiā forma et priuatio.
Materia non habet priuari omni forma.
Forma et materia non sunt sepata fm se sed fm rōz
Forma ē magis natura q̄ materia. quia magis di
 cit̄ vniūquodqz fm q̄ est in actu q̄ fm q̄ ē in potētia.
Subiectū et sua ppria passio sūt eiusdē cōsideratōis
Abstrahentiū non est mendacium.
Naturalia diffiniūtur cū motu et materia sensibili.
Materia et forma eiusdez sunt consideratōis.
Ars imitatur naturam inquantū potest.
Forma est finis materie.
Finis non soluz est vltimū rei s; optimū et vltimū.
Homo sumus quodāmodo finis omnīū.
Homo generat hominē ex materia et sole.
Cause sunt quattuor scilicet materia forma efficiēs
 et finalis.
Aliqua sibi inuicem possunt esse cause.
Idem aliter se habens oppositorum est causa.
Causa et effectus in actu simul sunt et non sunt.
Causa et effectus debent esse simul proportionata.
In celestibus nihil videmus fieri a casu.
Fortuna est causa p accidens in his que fiūt a pro
 posito propter finem et raro.
Bona fortuna est quādo aliquod bonū magnū eue
 nit. mala autem quādo magnus maluz.
Eufortuniū est quādo aliquod bonū magnū euenit
 eufortuniū vero e conuerso.
Quod paz distat ab intellectu quasi nihil reputat.
Fortūa n̄ ē nisi in agentib² a pposito et a volūtate
Casus est soluz in aialibus irronabilibus et in reb²
 inanimatis. vnde dicitur q̄ equus casu venit ad stabu
 lum et saluatus est. et casu tripodā cecidit et stat.
Id quod per se est est prius eo qd̄ ē per accidens.
Frustra et vanū ē id quod ordinatū est ad aliquem
 finem quem non consequitur.
Forma finis et efficiēs sepe coincidunt.

9 11
Materia z efficiens vel materia z finis nunquā in materia coincidunt.

Materia cum causa coincidit

Que mouēt non mota non amplius phisice consideratōis sunt.

Natura agit propter finem.

Finis in opabilib⁹ est sicut picipiū in specularib⁹

Comentatoris.

Forme artificiales sunt accidētia in sibijs nālib⁹
Anima humana est mediū inter formas naturales z abstractas

Qui dicit materiā nō agere propter finē tollit sollicitudinē dei circa ista inferiora.

Tercij phisicorum.

Inozato motu necesse est ignorare naturam.

Tot sunt spēs motus quot sunt species entis

Motus est actus entis in potētia inētū in potētia

Omne mouens naturale in mouēdo mouetur.

Actio z passio sunt vn⁹ mot⁹ numero z sunt in passio sicut in subiecto

Quodcūqz fit necessario est accipere finem

In ppetuis non differt posse z esse.

Nullum corpus est actu infinitum.

Infinitum fm q^o huiusmodi est ignotum.

Unūquodqz resoluitur in id ex quo cōponitur.

Idem est locus totius z partis.

Continuū est diuisibile in infinitum.

Infinitum habet rōem pris z non totius. z habet ratōez materie z non forme.

Totum z pfectū est cui nihil deest.

Numerus causatur ex diuisione continui.

Continuū ē infinitū fm diuōz nūer⁹ & o fm appōez.

Comentatoris in prologo.

Uidā hoies erāt tantū asueti cōedere venenū q^o venenū erat eis cibus.

Quidaz p cōsuetudinē audiendī falsa negant pāncipia vera per se nota. vt ex nullo nihil fit.

Fides vulgi fortior est q̄ fides philosophorum.

Qui prius addiscit phias nō pōt audire leges. sed q̄ prius didicit leges nō impedit q̄n possit audire phias

Quarti phisicorum.

Quod non est nunq̄z vel nusquā est.

Rebus mobilibus queritur locus.

De corpus ē in loco ⁊ in oi loco est corpus. vñ dici solet nō ē locus sine corpe nec corpus sine loco.

Duplex ē locus. s. pprius ⁊ cōis. Lōis in quo plura corpa sunt. proprius in quo vnū corpus tantuz est.

Locus est vltimū vel termin⁹ corpis cōtinētis im/mobilis. idest locus est vltima sup̄ficies corpis conti/nentis cum tanta distantia ad orbem.

Octo mōis d̄r aliqd ēē in aliquo. vno mō sicut ps in suo toto sicut digit⁹ in māu. sō mō sicut totū i p̄tib⁹ vt dom⁹ i p̄te tecto ⁊ fundam̄to. tercio mō sicut sp̄s in genere vt hō in aiali. q̄rto mō sicut gen⁹ in sp̄e. ga gen⁹ ē ps diffinitōis sp̄i ⁊ ēt d̄rie. vñ quodā mō ⁊ ge⁹ ⁊ d̄ria d̄ir. ē in sp̄e sicut p̄tes in toto. q̄nto mō sicut for ma in materia vel sbicō siue sit acc̄ntalis siue sbalis. si cut sanitas d̄r esse in calidis ⁊ frigidis quoz cōtpantia cōstituit sanitatē. sexto mō sicut aliqd in prius motiuo idest in prius causa efficiēte vt regnū in regente. septio mō sicut aliqd suo fine. vt cor alic⁹ d̄r ēē i aliq̄ re quā amat ⁊ d̄siderat. octano sicut locatū i locovt aq̄ i vase

Nihil est in seipso primo ⁊ per se.

Sup̄ficies est in corpe scientia vero in anima.

Locus cōtinēt si conseruat locatū.

Unūquodqz tūc pulcherrie dem̄rat vel diffinitur cū ostēditur quid ipsum. ⁊ cum acc̄ntia sua ppria ostē dunt sibi inesse. ⁊ cum opposita circa ipsuz solvūtur ⁊ cum cause discolie oppositorū circa ipsuz manifestat

Locus est equalis locato.

Duo corpa non p̄nt esse simul in eodem loco.

Unūquodqz fert naturaliter ad locū sibi propriū.

Non est dare locū vacuū in natura.

Vacui ad plenum ⁊ ētis ad non ens nulla est p̄por tio vel compatio.

C Necessē ē diuidi excellēs i excellētiā z id qđ ex cel
lif z excellens z id qđ excellif in aliquo cōuenire

C Cōtrariōrum eadem est materia.

C Lēpus seqt motū q nō apphēdit motū nō apphen
dit tps. sicut pz i his q fabulose dñr dormire in sardis

C Lēpus ē numer⁹ motus fm pri⁹ z posteri⁹. s. prius
z posteri⁹ sūt in motu put sūt innumerata ab anima.

C Nihil hēm⁹ de tpe nisi nūc. i. pñs tempus instans.

C Lēpus est mēsurā motus. s. rerum mutabilium.

C Dia q̄ sunt sub celo calefiūt z sordescūt sub tpe.

C Lps ē passio mot⁹ z p̄cipue mot⁹ celi. Lōmētat.
Eluz nō est in loco p se sed p accñs. s. rōe entis.

C Quātitas non est de genere vtutū actiuaz.

C Successio motus causatur ex resistentia me
dij vel mobilis vel vtriusq.

C Nūer⁹ ē tps priōz z posteriōz exñtiuz in motu.

C Quinti phisicorum.

O Mnīs mot⁹ r̄cipit denoiatōz a termio ad quez

C Mediū compatū vni extrēōz hz rōz alteri⁹
extremi vt fuscuz compatū ad nigrū dñ album.

C Motus ē trāsmutatio successiua que fit in tempe

C Mutatio ē trāsmutatio subitanea q̄ fit in instanti.

C Mutatōf pprie dñe sūt spēs. s. generatō z corruptō

C Generatō ē mutatō dñ ēē ad ēē. corruptō ē p̄uerso

C In sba nō est motus quia in ipsa nō ē contrarium.

C Mot⁹ ē tm̄ i trib⁹ p̄dicamēti. s. q̄s̄titati q̄s̄litati z vbi

C Motus in q̄s̄titate dicit⁹ augmētum z diminutio.

C Motus in qualitate dicit⁹ alteratio.

C Motus in vbi dicit⁹ latio vel fm locus mutatio.

C Dis mot⁹ fit de cōtrario in p̄trariū vel ad mediū.

C Cōtinua sūt quoz vltia sunt vnū vt caro z cutis.

C Cōtigua sūt quoz vltia sūt simul vt cutis z camisia

C Cōseq̄nter se hñtia sūt iter q̄ n̄ ē mediū ei⁹ dē gnīs

C Quies ē priuatio mot⁹. **C** Cōmentatoris

Entes ponūt nom̄ z vbi p̄cipia noia. z ponūt
nomē c⁹ lz forme q̄scēti vbi c⁹ lz fore mobili.

C Eta sūt p̄traria fm suas q̄litates nō fm suas foras

Qualitates elementorū sunt eorū forme accītales licet assimilent formis substantialibus. vnde caliditas non est forma substantialis ignis.

Sexti phisicorum.

Nullū cōtinuū pōt esse ppositū ex indiuisibilib⁹.

Inter quelibet puncta signata in cōtinuo est dare lineam mediam.

Punctū non est cōtinuū nec cōtiguū nec cōsequen ter se habens cum alio puncto.

Continuū est diuisibile in semp diuisibilia.

Omne corpus mobile ⁊ omne mobile corpus est

Omnis motus est in tempore.

Omne quod mouet est diuisibile. qā ptim ē in ter mino a quo ⁊ ptim in termino ad quē mouetur.

Terminus cuiuslibet rei est indiuisibilis.

Indiuisibile non pōt moueri nisi p accidens.

Nulla mutatio est infinita fm terminos sed bñ fm tempus vt motus celi.

Forma rei est indiuisibilis.

Indiuisibile est terminus indiuisibilis.

Generatō ⁊ corruptō sūt termini alteratōis disibilia

Alteratio est indiuisibilis.

Generatio ⁊ corruptio sunt indiuisibilia.

Septimi phisicorum.

Omne quod mouetur ab alio mouetur.

In mouētibus ⁊ motis nō ē abire in infinitū ergo est deuenire ad primū motorem.

Mouēs ⁊ motum sunt simul ⁊ sine medio.

Virtus est dispositio perfecti ad optimū.

Unūquodq; pfectū attingit ppriaz virtutem.

Ab experientia pticulariū accipim⁹ vniuersalē sciaz.

In quiescendo ⁊ sedendo aīa fit sciens ⁊ prudens

Infates ita bñ sentīr nō pūt sicut senes. i. iudicare.

Alteratio est solum in terciā spē qualitatis.

Sola vniuoca ⁊ non equiuoca compabilia sunt

Equiuoca latent iuxta genera.

Cōmentatoris.

11
73
Eaedam sunt ppositiões in quib? nec aīcedens
nec cōsequens est veruz. sed tamē in ipsis valet
consequētia. vt si asinus volat habet alas.

¶ Uidi hoiez decollatū ābulantē huc atz illuc multo/
tiens. hoc non pōt esse si principiū aialis esset in capi
te vt dicit Galienus.

¶ Perfectio rerū consistit in indiuisibili.

¶ Virtus est quedam perfectio.

¶ Octauī phisicorum.

Motus ē vita qdā oibus natura subsistentibus.

¶ Peccat volūtarie sciēs qñ eprario vti scia

¶ Prius oportz ēē cōbustibile anteq; cōburat

¶ Fini ad infinituz nulla est proportio.

¶ Homo dicitur minor mundus.

¶ Moueri ex seipso est proprium animalis.

¶ Gutta vltima cauat lapidez in virtute pcedentium
sed non gutte pcedentes.

¶ Braua z leuia p se mouent a generāte. sed a remo
uente prohibens per accidens.

¶ Primū mouens magis mouet q; vltimuz.

¶ In infinitis nihil est primū.

¶ Omne quod mouetur ab alio mouetur.

¶ Accidens non est cōtinue necessario. sed contingit
non esse.

¶ Possibili posito in esse nulluz sequit impossibile

¶ Quēcūq; accidētia cōiuncta sunt in vnū si vnū po
test esse sine altero z reliquū pōt esse sine ipso. vt con
tingit aliqd dare quod simul mouet z mouet z aliqd
qd tm mouet. ergo erit dari aliquid quod tm mouet
z mouetur.

¶ Impossibile ē moueri motorē eo motu quo mouz

¶ Omne quod mouetur ex se est indiuisibile.

¶ Prim? motor oio est immobilis per se z p accidens

¶ Primus motor tantū vnus est z eternus.

¶ Primus omnīū motūū est motus localis.

¶ Solus motus circularis ē vere cōtinu? z ppetuus.

¶ Motus reflexus non est ptinuus. qa est interrupt?
quiete media.

Motus circularis est ab eodez in idem.

In circulo nō ē dare principiū nec finem in actu.

Motus circularis est prim^o oīm motuū z mēsurā oīm motuū z solus vniformis indīfibilis z eternus.

Lelum fm se totū quiescit z mouet continue.

Prim^o motor nullaz hz magnitudinē nec finitā nec infinitā. vñ ipse ē incorporeus indīfibilis z eternus.

Perpetuū ē prius corruptibili.

Impossibile est in corpe finito esse potētiā ifinitā.

Cōmentatoris.

Prim^o motor ē vbi velocissimus est motus. s. in oriente.

Hoc nomen hō dī equoce de eo q pfect^o est p scias speculativas z de omnibus alijs hoc est de sciēte z ignorante.

Sapiens naturaliter est virtuosus.

Agens nō posse agere impossibile nō ē diminutio agentis. s; dicere ipsum agere impossibile est error z deceptio.

Ex nihilo nihil fit.

Homo dicitur pius mundus.

Exprimētū fmōnū hōz ē vt cōueniat reb^o sensatis.

Bēnerās generato dat formas z omnia accidentia cōsequentia formam.

In causis essentialiter ordinatis nō pōt iri in infinitum. s; in accītaliter ordinatis nō est impossibile.

Primū antiquū nihil agit in istis inferioribus sine secundo antiquo.

Inter oia accētia q̄ntitas imēdiatius adheret sbe.

In celo non ē infinita potentia actiua sed passiua.

Primus motor est in oriente z propter hoc qdam leges adorant deum versus orientem.

Incipiūt auctoritates libri de celo z mundo.

Continuū est diuisibile in semp diuisibilia.

Nihil est pfectum nisi trinitas.

Perfectius est cui nihil deest.

Totum vniuersum necesse est perfectum esse.

Natura apta nata sic facit. ex quo habet q ad pfe

etōz vniusc²qz requirunt tria. s. sba vtus z opatio.

¶ Mixtis nō ptingit mot² nisi rōe dñantis in ipsis.

¶ Motus circularis est primus motuū.

¶ Perfectum naturaliter prius est imperfecto.

¶ Celum nec graue nec leue est.

¶ Totum z partes mouētur ad eundem locum.

¶ Si alicui inest motus vnus pter naturaz alter inest sibi fm naturam.

¶ Celū ē ingenerabile inauugnabile z incorruptibile

¶ Celum est elongatum a contrarijs.

¶ Celuz non pōt recipere pegrinas impressiones.

¶ Deus z natura nihil faciunt frustra.

¶ Paruus error in principio maximus est in fine.

¶ Principia sunt mima quātitate sed maxia virtute.

¶ Non est dare aliquod corpus actu infinitum.

¶ Sinitū ad infinitum nulla est proportio.

¶ Impossibile est esse plures mundos.

¶ Individua alicui² spci nō differūt spē s; numero.

¶ Differt dicere celum z hoc celum. quia hoc celū dicit formā in materia.

¶ Nō sunt plures mūdi. quia tota materia a sua forma comprehensa est.

¶ Tripliciter accipit^r celum. pro octaua spera z pro corpore quinto. z pro toto vniuerso.

¶ Extra celum nihil est siue nullum corpus est.

¶ Extra celū nec tps nec loc² nec vacuū. s; ibi etiā dicitur vitā optiaz q; toto pficiūt ialtabilia z ipassibilia.

¶ A primo ente singlis cōmunicatū est esse z viuere hīs quidē clarius hīs vero obscurius.

¶ Dia q mouent^r cū pueniūt ad pprū locū gescunt.

¶ Oportet inqutores vitatis non esse inimicos.

¶ Impossibile ē ēe eternū qd h; pōaz vt fit n̄ es alh

¶ Qd ē nouū a pte añ nō pōt ēe eternū a pte post

¶ Quicqd ignabilez icorruptibile ē eternū ē z ex vso

¶ Omne corpale de necessitate corumpit^r.

¶ Virtus est vltimū alicuius quod potest.

¶ Virt² actia teriat^r ad maximū passia vō ad mimū.

¶ Materia est cā esse z nō esse. ¶ Cōmētatoris.

Elus est quasi mediū z ligamentū inter genera-
bilia z corruptibilia z principia eterna.

CIn celestibus nō sunt plura indiuidua in vna
specie.

CCelum nō habet materiā que est in potētia ad esse
fm materiā que est corpus in actu.

CRes ē itelligibilis p formā sensibilis & o p materiā
Cirtus actiua diffinitur in vltimo augmenti sui. s; z
passiua in vltimo detrimenti sui.

CSecundi de celo z mundo.

Aabile est a melioribus psuaderi.

CCelum mouetur sine labore z pena.

CCelum est inanimatus z pncipiū sui motus in se

Cuiuscūq; rei ē aliqua opatio illa est finaliter pro-
pter ipsam.

COz motū celi esse circa aliqđ fixuz tale est terra.

CNulluz violentuz est perpetuū.

CSi vnū cōtrarioz iest a natura reliquū iest a nat a

CEadem est materia contrariorum.

CCelum est rotunde figure.

CFigura sperica est nobilioz omniū figurarū.

CUnum est prius multo z simplex composito

CMotus celi est causa z mensura omniū motū.

CMot^o celi ē cōtinu^o ppetu^o etern^o z vniformis

CNatura ex possibilibus sp facit quod optimum est

COmnis motus naturalis in pncipio est debilior z
in fine fortior.

CMot^o violētus in pncipio fortior in fiē debilior.

COmnis impotētia z defectus acciēds est z preter
naturam.

COpposita iuxta se posita magis elucescunt.

CStelle sunt eiusdem nature cuius est celum.

CStelle in inferioribus causant calozem z lumen

CMotus natus est calefacere z ignire.

CStella mouetur fm motum sui orbis.

COmnes stelle sunt rotunde figure.

CNatura nil irrōnabiliter nec frustra facit.

CMagis diligimus illa scire de quibus maximam

13 14
dubitationem habemus et per paruas et debiles rationes quam notioza quidem et per rationes efficaces.

Mirabilia nature multa sunt.

Id quod per actiões paucas acquiri facilius acquiritur. sed quod per plures difficilius acquiritur.

Id quod per paucas actiões bonitatem suam participat nobilius est quam quod per plures eam participat.

Comentatoris.

Necessesse est cooperari aiatu esse nobilium inanimato.

Omnia agentia non intendunt per suas actiões nisi ut assimilentur primo principio nobili.

Abientia materie est causa immortalitatis et eternitatis.

Entia diuina eterna agunt propter se prima intentione. propter alia vero secunda intentione

Stella est densior pars orbis.

Melius est modicum scire de rebus nobilioribus quam multum de rebus vilioribus.

Tercij de celo et mundo.

Pluria consideratio scie naturalis est de corporibus.

Impossibile est diuisibile propter idiuisibilibus

Ordo est propria natura rerum naturalium.

Elementa non sunt infinita sed finita. et sunt quatuor scilicet ignis. aer. aqua. et terra.

Elementa sunt generabilia et corruptibilia.

Figure nihil est contrarium.

Si totum versus generet de nouo necesse est vacui esse.

Elementa sunt prima corpora ex quibus fiunt alia corpora.

Comentatoris.

Qualitates proprie elementorum non sunt forme eorum.

Tria fecerunt Auicennam errare frequenter in naturalibus. scilicet in experientia et confidentia proprii ingenii et ignorantia logice.

Ex quo ex materia prima aliquid fit necesse est illam situatam esse in vniuerso.

Quarti de celo et mundo.

Etremum celi dicitur sursum. sed medium dicitur deorsum.

Celeste dicitur quod sursum mouetur.

T Ignis est leuis terra vero grauis

Vacuum nihil est.

Omnia corpa inferiora habent grauitatē p̄ter ignē

Medium est cōtrarium extremis.

Forme est continere. materie vero cōtineri.

Braua z leuia mouent̄ ex seipsis in sua pp̄ria loca nisi sit impediēs verū est immediate quia mediate mouent̄ a generante vel a remouente prohibente

Lōmentatoris.

Lerna non habēt agens nisi fm similitudinē in quantū. s. agens dicit̄ forma z finis cōseruans.

Agens transmūtās ad formā substantialē transmūtatur ad accidentia pp̄ria illius forme.

Finitas z transmūtatio inuenitur in rebus p̄ter suas formas.

Primi de generatōe z corruptōe.

Mnūz transmūtatiōez habentiū ad inuicē est eadem materia p̄ma.

Ad pauca aspicientes de facili enunciāt.

Generatio simplex ē q̄n totū cōpositūz ex materia z forma trāsmutat̄ ī totū nullo s̄sibili remanēte ī eodē

Qualitas simbola māz ī generato z corrupto. s. sp̄

Ex nihilo nihil fit.

Passiones non sunt sepabiles a subiectis.

Generatio vnus est corruptio alterius z econuerso z propter hoc sunt p̄petue.

Quod non est cognitum non est ens.

Eyle idest materia p̄ria est pp̄rie subiectus corruptōis z generatōis.

Materia nō ē q̄ntitas s; ē id cui? termin? ē q̄ntitas.

Materia nunq; sepatur ab omni forma.

Omne agens naturale in agendo repatur.

Agens z paties in principio sunt dissimilia in fine vero similia. s. dissimilia in genere similia in specie.

Agens z paties nō agunt nisi app̄ximata.

Finis non agit nisi metaphisice.

Habitibus p̄sentibus in materia cessat motus.

Elemēta nō manēt in mixto in actu sed virtute.

Mixtio ē miscibiliū vniō. **C**ōmentatoris.
Vne ens naturaliter ē cognitū a nobis .7 qđ
non est cognitū a nobis non est naturale.

Non est credendū qđ magister iste. s. Aristo
teles aliquid sine forti ratione dixerit.

Alberti magni.

Vid mihi de miraculis diuis cū dō natura loqr.

Cōpositio fa p̄suppōit cōpositōez primā.

Cōpositio pria est causa p̄positōis secūde

Pria cōpositio ē materie cū forma . fa accidentis
cum subiecto.

Secundi de generatōe z corruptōe.

Lementa sūt actiua z passiua ad iuicē que sunt
eiusdē generis.

Calidū congregat homogēna z disgregat
etherogēna. sed frigidū congregat vtrunqz.

Hūidū ē male termiabile terminō pprio s; bñ aliēo

Calidū frigidū humidū z siccū sunt specie qualita
tes ad quas omnes alie reducūtur.

Quattuor sūt elemta. s. terra q̄ ē frigida z sicca zc.

In hūitib; simbolū. i. similitudinē; faciliōz ē trāsitus

Facilius est trāsmutare vnū q̄ multa.

Flamma est fumus ardens.

Impossibile est finita pertransire.

Necessariū est corpa mixta ex omnib; cōstare ele
mentis z non ex vno tantū.

Ex eisdem fumus ex quibus nutrimur.

Materia est causa quare aliqua p̄sit esse z nō esse.

Ignis est contrarius aque z aer terre.

Materie est pati. agere autē alterius. s. forme.

Ignis sine supiori agēte. s. celo deterius agit q̄ or
ganū artificis sine artifice.

Motus celi z alioz planetarū in aliquo circulo est
causa generatōis z corruptōis.

Contrarioz contrarie sunt cause.

Idem manens aptus natum est facere idem.

Generatio z corruptio sunt perpetua.

Adueniēte sole aialia redibūt recedēte tō pibunt.

Quita z tempus vniuscuiusq; in terra mēsuratur cir-
ca periodo idest certa reuolutōe z mensura.

Natura semp desiderat id quod melius est.

Melius est esse q̄ non esse.

Impossibile est omnia semp remanere eade; nu-
mero propter longe distare a primo principio.

Generatio z corruptio ppetua sunt circulariter z n̄
fm rectitudinem.

Quorū substātia deperit non redeūt vel remanēt
eadem numero sed specie.

Comentatoris.

Oncanū orbis lune est cum forma ignis.

Tempora anni currunt circulariter propter
motum solis circulaarem.

Primi methaurozum.

Mundus constat ex elementis.

Locus iste mūdus sensibilis cōtiguus est la-
toribus superioribus celi vt tota virtus eius inde gu-
bernetur.

Motus celi est ppetuus z est principiu; causa om-
niu; motuū inferiorū.

Lorca celestia motu suo generāt calozes in istis in-
ferioribus. ipsa tamen calefieri non possunt. quia non
suscipiūt pegrinas impressiones.

Aer z ignis sub sphaera altissimoz motuū mouentur
circulariter.

Cometa non est stella. sed ē imp̄ssio queda; aeris.

Secundi methaurozū.

Ongelatur nubes z fit nix. sed cum congelatur
vapor fit pruina.

Inferiora terre rōe aialiu; estate sunt frigida hye-
me vero calida.

Contrariūz circūstans suū cōtrariū fortificat ipsūz
p antipistāsim idest p resistantiam.

Dulce propter leuitatē ascēdit amarū propter gra-
uitatez descendit. est ergo pluuiā dulcis z mare ama-
rūz vel salūz. **C**tercij methaurozū.

H Umidum non est sine sicco nec ecōuerso.

Aque magis fluūt nocte q̄ die.

Ventus est vapor terreus aeris supiora trāscendens eumq; fortiter percutiendo impellens.

Motus terre causatur ex vapore in terra incluso.

Lonitruus causatur ex vapore igneo in ventre nubis incluso qui dum ipsam exire nititur nubē ipsam cū violentia rumpit ⁊ facit strepituz vel sonuz.

Quarti methaurozum.

Qualitates prime elementoz sunt quattuor in ter quas sunt due actiue. s. caliduz ⁊ frigidum. ⁊ due passiue. s. humiduz ⁊ siccum.

Putrefactio est vltima resolutio.

Omnia elementa putrescunt p̄ter ignem.

Oppositorum opposite sunt cause.

Quecunq; a frigido corripuntur a calido resoluuntur ⁊ ecōuerso.

Excellentia frigiditatis impedit putrefactionez.

Digestio fit a calore naturali.

Quecunq; liquefiūt sunt de materia aque.

Omnia corpa ignita ⁊ sub igne facta habent calidū in potentia vt cementum.

Unūquodq; entū naturalū determinatuz est quada; opatoe ppria in qua cuz nō pōt. non pōt dici hoc nisi equiuoce. vt oculus quādo non pōt videre dicitur equiuoce vt oculus lapideus.

Homo mortuus non ē homo nisi equiuoce.

Primi de anima Aristo.

Scientia est de numero bonoz honorabilium.

Una scia dicitur nobilior altera vel nobilitate subiecti vel p̄pter certitudinē. ⁊ sciētia de aīa p̄pter vtrunq; est nobilior alijs naturalibus.

Cognitio libri de aīa vtilis est ad omnē veritatez ⁊ maxime ad sciētia naturales.

Anima est tanq; principū animalium.

Alioz alia sunt principia.

Uniuersale aut nihil ē aut posteri⁹ ē in rez natura

CAccidentia magnā partem cōferunt ad cognoscendum quicquid est idest subiectum.

COmnis demonstratōnis principiū est quicquid est idest diffinitio subiecti.

COmnes opatōes ⁊ passiones que sunt in animatis sunt totius cōiuncti ex corde ⁊ aīa in qua cōicat corpus. vnde etiam intelligere non est propriuz anime s; totius cōiuncti.

CIntellectus vel est fantasia vel nō est sine fantasia

CTriplex est diffinitio. vna que dat p materiā tantum. vt domus est quid cōstans ex lapidibus ⁊ lignis
Alia que datur p formā. vt cuz dicit domus est cooperimentuz quoddā prohibens nos ab imbribus ⁊ caumatibus. Tercia que datur p vtrunq;. vt domus ē cooperimentū cōstans ex lapidib; ⁊ lignis p̄hibēs nos ⁊ c

CNaturalis diffinit p materiā tantū vel p materiā ⁊ formā simul. sed nō diffinit p formā tantum.

CImpossibile est corpora animalium resurgere

CDicere animāz gaudere vel tristari. simile est ac si dicat aliquis eam texere vel edificare.

CSi senex h̄ret oculū iuueis videret vtiq; vt iuueis

CIntellect; ē qd diuinū impassibile ⁊ icorruptibile.

CMelius ē dicere q; hō intelligat q; q; anima.

CIntelligere n̄z corrupit quodā interi; corrupto. scilicet fantasia.

COportet artē vti organis aīaz vero corpore.

CNon quelibet aīa pōt intrare quodlibet corpus s; quelibet anima habet propriū corpus.

CDuo corpora non pōt simul esse in eodem loco. ⁊ iō aīa non est corpus. quia est in corpore.

CAīa fm Platone est numerus seipsuz mouens.

CRectum est iudex sui ⁊ obliqui.

CEgrediente anima corpus marcescit ⁊ expirat.

CLōmentatoris.

Artes nō differūt nisi vel de mōis cōfirmatōne. vel nobilitate subiecti. vel vtroq; modo.

CSubiectū scie de aīa est nobili; subiectō aliarū sciētiaz ⁊ de mō eius magis firma. ⁊ ideo ipsa prece

Alia sū nobilissia corpuz gnabiliū z corruptibiliū
Actus z potentia sunt differentie valde opposite z
reperiūtur in vnoquoqz predicamentoz.

In intellectus agit vniuersalitatē in rebus.

In intellectus fm essentiaz est abstractus a corpe. z
tū impossibile est vt intelligat aliqd sine imaginatiōe.

Membra leonis nō differunt a mēbris cerui nisi p di-
uersitatē aīe leonis ab aīa cerui.

¶ Lemistij.

+

¶ Um multa sint scripta Aristo. q̄ q̄cūqz aīs mira-
bis vtiqz magis mirari cōtingit negotiū de aīa.

¶ Si veritatē de aīa cognouerim? valde ma-
gnū nobis erit introductoriū ad oēs vitatem z ad oēs
ptes philosophie insignes dat occasiones.

¶ Aīa seipsaz cognoscēs digna ē de alijs facere fidez
sz si de seipsa decepta fuerit q̄liter tūc fidem putabit.

¶ Nihil est ociosuz in natura. sed vnicuiqz certuz est
aliquid opus determinatum.

¶ Venus est cōceptus quidam sine ypostasi collectus
summatim ex tenui similitudine singularium.

¶ Homīnibus permittit̄ vt aliquis vt vult.

¶ His qui fm apparēs poeticas recipiūt fabulas ni-
hil videtur esse derisibilius sicut nec in his qui occul-
tum in eis querūt intellectū.

¶ Intellectu nihil est diuinius.

¶ Secundi de anima.

¶ Triplex est substantia. s. materia forma z cōposi-
tum. materia est potētia forma vero actus.

¶ Duplex est actus. s. prim? z secūdus. primus
vt scientia. secūdus vt speculari fm scientiā.

¶ Naturalia sunt principia artificialium.

¶ Aīa est actus primus corpis organici phisici vitam
habentis in potentia.

¶ Aīa est substantia idest forma sbalis corporis.

¶ Non oportet querere vtrū ex aīa z corpe fiat vni?
z vniuersaliter ex materia z forma.

¶ Si oculus esset animalis visus esset aīa eius.

¶ Animatū differt ab inanimato in viuendo.

C Viuere multipliciter est. vegetare. sentire. intelli-
gere et mouere secundum locum. scilicet cum unum istorum alicui inest
dicitur viuere.

C Anima mouet corpus secundum omnem differentiam positionis
scilicet sursum. deorsum. ante. retro. etc.

C Animal est animal secundum sensum tactus.

C Anima est principium quo viuimus sentimus intelli-
gimus et mouemur.

C Quattuor sunt potentie anime principales. scilicet vegetatiua
sensitiua intellectiua et motiua secundum locum. hec sic se ha-
bent ad inuicem quod vegetatiua potest esse sine sensitiua.
ut patet in plantis et non e converso. et sensitiua sine mo-
tiua secundum locum ut patet in quibusdam animalibus cochilibus
et non e converso. et tamen sensitiua quam motiua secundum locum pos-
sunt esse sine intellectu ut patet in vermibus et in mul-
tis animalibus et non e converso.

C In plantis est una anima in actu multe vero in poten-
tia. et ideo partes earum abscede viuunt.

C Intellectus sepatur ab alijs potentijs anime sicut
perpetuum a corruptibili.

C Non solum scimus anima sed etiam scia. nec solum sana-
mus sanitatem sed etiam corpus. unde operatio non solum depen-
det a forma sed et a materia principaliter tamen a forma.

C Actus actiuorum sunt in patiente disposito.

C Sicut trigonum in tetragono sic vegetatiua in sen-
sitiua. et sensitiua in intellectiua.

C Potentie cognoscunt per actus et actus per obiecta.

C Naturalissimum est operum omnibus viuentibus quocumque
non perfecta sunt non orbata nec spontanea generare si-
bi simile ut esse diuinum immortale participet secundum quod possunt

C Nihil de numero corruptibilium contingit unum in specie per generationem.
scilicet tamen potest permanere unum in specie per generationem.

C Anima est causa corporis in triplici genere causarum. scilicet ef-
ficiens formalis et finalis.

C Duplex est finis. scilicet ceterum et quo. id est finis intra et finis extra

C Nihil proprie et naturaliter nutrit nisi quod habet animam

C Tres sunt potentie anime vegetatiue. scilicet nutritiua augmen-
tatiua et generatiua.

17 / 19
¶ Radices in plantis sunt similes ori in animalibus. quia ambo suscipiunt nutrimentum.

¶ Ignis augetur in infinitum quousque fuerit combustibile.

¶ Omnia natura constantius positus est terminus et ratio magnitudinis et paruitatis et augmenti.

¶ Alimentum aut decoctio eius in principio est contrarium et diuisibile alio. in fine siue post decoctionem eius est sibi simile.

¶ Necessesse est omne viuens quod diu uiuit nutriri.

¶ Nihil generat seipsum.

¶ Omnia a fine appellare iustum est.

¶ Agens et patiens in principio sunt contraria vel diuisibilia in fine vero similia.

¶ Duplex est potentia. scilicet propinqua et remota. siue connera actui et dissimilis ab actu. remota ut puer dicitur habere potentiam militandi. propinqua ut cum homo adultus.

¶ Passio est duplex. scilicet propria et metaphorica. propria dicitur esse transmutatio quaedam que fit cum abiectioe contrarii. metaphorica idem est quod salus et perfectio alicuius in potentia ab aliquo quod est in actu ut sentire et intelligere.

¶ Scia est virtutum que sunt in anima. singularia extra animam.

¶ Anima intelligit quando uult. sed non sentit quando uult. quia subiectus intellectus. scilicet uniuersale est in anima. obiectum uero sensus. scilicet particulare extra animam.

¶ Duplex est sensibile per se et per accidens. sensibile per accidens est ut aliqua substantia particularis. Sensibile per se est duplex. scilicet connera et propria. Connera sensibilia sunt quinque. scilicet numerus magnitudo motus quies et figura. Sensibile propria est quod sentitur per se tantum ab uno sensu ut color a visu et cetera.

¶ Quinque sunt sensus. scilicet uisus auditus odoratus gustus et tactus.

¶ Sensus non decipitur circa proprium sensibile siue obiectum.

¶ Color est uisibilis per se.

¶ Lumen est actus dyaphani secundum quod dyaphanum est corpus perspicuum ut aer et aqua et corpus celeste.

- C** Lumen nec est corpus nec deflexus corporis.
C Impossibile est duo corpa esse simul in eodē loco.
C Illuminatio non fit successiue z in tpe s; in instāti.
C Lenebra est priuatio luminis.
C Lolor non est visibilis sine lumine.
C Sensibile positum sup sensuz nō causat sensatōez.
C Sonus causatur ex collisione corpoz aerem forti/ter frangentium.
C Echo est sonus secundario mouēs auditum factus in aere ex repercussione soni prius facti.
C Uox est sonus animatum.
C Uox est repcussio aeris respirati ad artariā vocalem cum imaginatōe ad signum.
C Lingua cōuenit i duo opa nature. s. gustū z loq̄las.
C Homo prauē odorat z peiorem habem⁹ odoratu multīs animalibus.
C Gustuz z tactū certiozē hēm⁹ omnibus aīalib⁹. vñ nullum animal excellit hoīem in gustādo z tāgendo.
C Homo ē excellentissimū z prudētissimū aīalium.
C Molles carne aptos mīte dicim⁹ duos & o iēptos.
C Nihil est gustabile sine humido.
C Caro non est organū tactus s; aliqd intra carnē. s. neruus. caro tamen ē mediū in tangendo.
C Mediū ppatuz vni extremoz h; rōz alteri⁹ extrēi.
C Omnis sensus ē susceptiū⁹ spēs sensibilīū sine materia. sicut cera recipit figuram figilli sine auro.
C Excellens sensibile corrumpit sensum.
C Abeuntibus sensibilibus remanēt spēs z fantasie.
C Non est necesse omne mouens moueri.
C Sensus cōis habet duas opatōes. s. ponere differentiā inter sensibilia diuersoz sensuū z p̄cipere imutatōes sensuū. vt inter dulce z album in lacte.
C Talis est intellectus in terrenis hōib⁹ qualē in die ducit pater viuoz deozū. q̄. s. sol. hoc dicit Homerus.
C Deceptō z ignorātia ē magis ppria aīalibus q̄ scia.
C Eadem est scientia contrariorum.
C Fantasia est motus factus a sensu fm actum secun

13
20
duz quem aliqua multum agunt ⁊ patiuntur.

¶ Cōmentatoris.

Añima est substantia ⁊ non accidens.

¶ Substantia est dignior omni accidente.

¶ Forma substāntialis ⁊ accidentalis equiuoce dicunt esse in subiecto. qā subiectū forme substāntialis est ens in potētia quod non est in actu nisi p formā. s; subiectū accitū ē aliqd exis in actu ppositū ex materia ⁊ forma. vñ hēm² qđ aduēit enti ē sibi accidens.

¶ Compositum ex materia ⁊ forma non dicitur vnū nisi quia forma sua est vna.

¶ Forme rerū artificialiuz sunt accidentia.

¶ Indiuiduū ē vnum per formam suam.

¶ Corpā celestia non habēt de virtutibus anime nisi desiderium ⁊ intellectum.

¶ Sollicitudo diuina cuz nō potuit facere indiuiduū semp vnuz numero pmanere miserta est eius dādo sibi virtutem per quā pōt idem permanere in specie.

¶ Dē ens naturale desiderat pmanentiā sempiternā

¶ Natura agit propter aliquid tanq̄ ppter finem.

¶ Diuersitas formaz ē causa diuersitatis materiēriū.

¶ Omne recipiēs d; esse denudatū a natura recepti.

¶ Lux n̄ r̄qrit i viuēdo pp colorē s; pp ip̄z dyaphonū

¶ De exemplo nō requirit vificatio sed maifestatio.

¶ Stelle nō vident in die pp maius lumē. s. solis.

¶ hō bōi tactus sp ē discret² s; sic n̄ ē d alijs s;ribus.

¶ Odoz ē in medio intēntionaliter s; nō corpaliter.

¶ Vultures ⁊ tigrides veniūt pp odorē ad locū prelij qđ accidit in terra grecorū a quingentis miliaribus.

¶ Albertus magnus.

¶ Lede facta in terra grecorū veniūt vultures ⁊ tigrides ad cadauera mortuorū a quingētis leucis.

¶ Cōmentatoris.

¶ Locus est similis ⁊ equalis locato.

¶ Sēsus sp dicit verū i ptib² ⁊ nō in vřsalibus. s; eēo uerso intellectū sp dicit verū i vřsalibus ⁊ nō in ptib²

¶ Lemistiys.

Artificialia oia accitis rōz hnt respectū nat aliū.

Quibuscūq; de nūero mortaliū natura de-
dit intellectū in hijs p̄misit oēs alias potentias
anime in ministerium intellectus.

Sensus non decipitur circa propriū obiectum siue
sensibile. obseruatis tribus conditiōibus que sunt de-
bita dispositio organi. debita mediij dispositio. debita
distantia obiecti.

Ea que scimus sunt mīma pars eoz q̄ ignoramus.

Tercij de anima.

In intellectus est pars anime.

Intelligere est quoddam pati.

Sicut se habet sensus ad sensibilia. sic intel-
lectus ad intelligibilia.

In intellectus possibilis nihil est actu de numero en-
tium antequā intelligat ea.

In intellectus non habet aliquod organū in corpore
sed est sepatus ab omni organo corporali.

Anima intellectiua est locus speciez intelligibiliū.

In intellectu cū intelligit valde intelligibile nō ipedi-
tur intelligere in infinitum. sed magis intelligit.

In intellectu cū intelligit alia pōt seipm̄ intelligere

In omnibus habētibus formas in materia differt
res et esse rei. vnde aliud ē nigredo et nigredinis esse.
et aliud aqua et aque esse.

Essentia siue q̄ditas rei ē p̄prie obiectū intellectu

In intellectus est simplex et impassibilis.

In intellectus possibilis in p̄cipio ē tanq̄ tabula ra-
sa in qua nihil est scriptum. est tamen possibile scribi.

In intellectu intelligit se sicut alia. s. p̄ species aliorū.

In sepatis a materia idē est intellectus et intellectū.

Sicut in omni rerū natura est aliquid quo possunt
omnia fieri illius generis. et aliquid quod potest face-
re id genus. sic etiā necesse est in anima esse hec duo.
scilicet vnum quod potest fieri omnia intelligibilia et
recipere ea. et hoc est intellectus potentialis. aliud ve-
ro quod potest facere omnia intelligibilia. et hoc ē in

17 21
tellectus agens. vnde duplex est potentia anime intel-
lectiue. agens ⁊ potentialis. Intellectus agens est ha-
bitus sicut lumen. quia sicut lumen facit colores visi-
biles. sic intellectus potentialis intelligibilia actu fa-
cit intelligibilia.

¶ Agens est honorabilius ⁊ nobilius passio. ⁊ forma
materia.

¶ Intellectus ē immortalis ⁊ perpetuus.

¶ Duplex ē comprehensio siue opatio intellectus. vna
dicitur simpliciter terminorum comprehensio. alia simplici-
um apprehensorum compositio ⁊ diuisio sub qua com-
prehendunt tria. s. ratiocinatio. ⁊c.

¶ Priuatio cognoscitur per habitum.

¶ Potentia in vno ⁊ eodem indiuiduo precedit actu
sed simpliciter est euerfo.

¶ Omnia que fiunt ab ente actu fiunt.

¶ Duplex est intellectus. s. practicus ⁊ speculatiuus.
speculatiuus qui considerat verū simpliciter. practicus
qui considerat per compositiones ad opus.

¶ Sicut res habet esse sic habet intelligi.

¶ Anima quodammodo ē omnia.

¶ Omne ens vel ē sensibile vel intelligibile.

¶ Secatur scie queadmodū ⁊ res de quibus sunt scie.

¶ Lapis non est in aia sed species lapidis.

¶ Manus ē organum organorum.

¶ Intellectus ē species specierū. i. forma formarū.

¶ Necessē ē intelligentē quicūque fantasmata speculari

¶ Duplex ē appetitus. s. intellectiuus ⁊ sensitiuus. in-
tellectiuus dicitur voluntas. sensitiuus diuiditur in irasci-
biles ⁊ concupiscibilem.

¶ Natura nihil facit frustra. nec deficit in necessariis
nec habundat in superfluis.

¶ Intellectus principiorum sepe ē rectus aliter principiatorum.

¶ Appetibile semper mouet appetitū sub ratione boni siue
id bonum sit existens siue apparens.

¶ Tria requiruntur ad motū animalis. s. mouens mo-
tum ⁊ organum motus.

Mouēs ē duplex. s. mouēs imobile. s. appetibile. z mouēs motū qđ ē potētia appetitiua aīe. motū ē aliqđ organū corpis. mouēs est cor. motus est corpus.

Necessē ē omne quod viuit habere aīaz vegetatiuam a principio vsqz ad finem.

Necessē est omne animal habere sensum.

Impossibile est corp^o aīalis esse simplex elemētū.

Impossibile ē corp^o mixtū ēē aīalis z nō simplex.

Sensus gustus z tactus necessarij sunt aīali. alij at tres sensus sunt ad bene esse. s. visus z cetera.

Nō videm^o extra mouētes vel mittentes sed int^o suscipientes.

Sēsus tact^o prim^o ē sensuū qđ sine eo nō pōt ēē aīal.

Excellens sensibile corrumpit sensum.

Lingūā hz aīal tū z cor vt significet aliqđ alteri.

Cōmētatoris.

In intellectu nō ē corp^o nec vltus in corpe existēs.

Szmo dō ē long^o i principio vt dicit plato.

Aristo. adinueniēs intellectu potentialem adinuenit quoddam genus nouū.

Quicquid recipit in aliquo recipit ibi p modū rei recipientis z non p modū rei recepte.

Species humana est eterna.

Probabilia fm totū non possunt esse falsa.

Necessē ē in oī intelligentia abstracta aliqđ simile esse materiē z aliqđ simile ēē forme potētiā z actūz

Nulla forma est liberata a potētia simpliciter nec potētia a forma que extra se nihil intelligit.

Omnis forma sepata a materia est intelligentia.

Credo qđ iste hō. s. Arist. sit regula i natura z ē qđdā exēplar qđ iuēit ad demōstrandā vltiaz pfectōz i materijs

Habitus ē fm que hīs ipm pōt agere qm vult.

Operatio intellectus possibilis est intelligere. sed opatio intellectus agentis est abstrahere.

Intelligere est recipere intelligibilia. abstrahere est potētia intelligibilia facere actu intelligibilia denudādo ea a materia z a conductōibus materiē.

Visalia nō hnt esse extra aīaz sicut voluit plato.

20
22

Intellectus possibilis est ultimus in ordine intelligentiarum.
Prima principia per nihil aliquid sed solo lumine in
tellectus agentis cognoscimus.

Lum homo copulatus fuerit intellectui per scientiam omnium
rerum complete tunc est quasi deus.

Emissius.

Non possibile est de actu transire in actum nisi sub
eunte potentia que deferat illum actum.

Universalia sunt quidam conceptus quos anima
in se colligit.

Si est aliquis intellectus in quo non est potentia ille
non intelligit privationes nec mala. talis autem est causa prima.

Ille intellectus qui plura intelligit non est nobilior. sed
qui digniora.

Intellectus divinus est ipsa veritas.

De sensu et sensato.

Naturalis philosophi est de sanitate et infirmitate
prima principia invenire.

Naturalis philosophus finit consideratōes suas ad ea que sunt
de consideratōe medicie. scilicet medicus incipit ab eis que sunt de
consideratōe naturalis. unde ubi philosophus dimittit ibi medicus
incipit.

Necessesse est quod anima secundum quod animal habeat sensum.

Visus multarum rerum differentias nobis demonstrat.

Auditus magna parte confert ad intellectum et prudentiam

Sermo audibilis est causa discipline non per se sed
per accidens in quantum aliquid significat.

Lecus a natiuitate sapientior est muto et surdo.

Thomas dicit hic quod omnis surdus a natiuitate est mutus et
non econuerso.

Visus attribuit aque que est perspicua. et ideo po
test recipere species colorum.

Virtus visiva non est in extremitate oculi sita sed in
fra oculus iuxta cerebrum.

Odor est fumalis vaporatio id est fit ex ea.

Cerebrum est pars frigidior et humidior omnibus partibus corporis.

Color est extremitas perspicui in corpore terminato.

Manifestius est nobis genus stirpium quam odorum.

Odoratum peiorem habemus quam alia animalia.

E Lactū vero habemus certiozem respectu omniū animalium.

E Ignis non agit nec patitur ratōe qua ignis sed ratōe qua calidus. vnde a forma substāiali non egreditur operatio nec mediante forma accidentali.

E Omnia que nutriūtur nutriūtur dulci.

E Dulcis et amarus sunt extremi saporēs ex quib⁹ cōmiscētur alij. sicut ex albo et nigro alij colores.

E Duplex est odorabile. vnū quod confert ad nutrimentum. aliud quod nihil cōfert sed tantū valet ad cōfortatōem cerebri.

E Sumositas cibi ad cerebrum infrigidata per locū eius facit hominibus reumata.

E Sumus carbonū facit hōibus grauamen capitis.

E Simplex elementum non nutrit. sed oportet omnē cibum compositū esse et cōmixtum ex elementis.

E Intellectus nihil intelligit sine sensu.

E Suphabundantes et mīne partes corporū separte a toto resoluitur in cōtinens vt mīnus sapor maior in infusus resoluitur in maiorem.

E Unus sonus numero non pōt venire ad aures plurimum. sed vnus specie.

E Motus maiores expellunt minores.

E Operatio non est sine virtute.

E Vnius rei non potest esse nisi vnus vsus.

E In vno tempore contrariōz contrarij sunt motus.

E Lōmentatoris.

V Ius obscuratur in locis frigidis in quibus fuerit nix et multa aqua.

E Palpebre posite sūt in oculis hominū ad cōseruatōem eorū a reb⁹ extrinsecis sicut vaginē gladij

E Instrumentū auditus est aer impositus auri.

E Instrumentū odoratus est aer impositus naso

E Color causatur cū cōmixtiōe corpis lucidi cuius dyaphano.

E Color albus et niger sunt extrema colorum.

E Lux est perfectio dyaphani non terminati. sed color est perfectio dyaphani terminati.

C Ignis non lucet per se sed quādo adunat̄ cum ali quo alio corpore.

C Aia bestialis in corde ex̄is n̄ impedit actōs natur̄

C Artifex fm̄ posse suū intēdit se assimilare nature.

C Ars semper sequitur naturam.

C Forme sensibiliuz extra animā habēt esse corpale omnino. s; in aia habēt esse spūale omnino. in medio habent esse mediū inter corporale z spūale.

C Auditus in homine est via ad disciplinam.

C Disciplina non redditur nisi per loquelam.

C Loquela non redditur nisi per auditum.

C Intelligere quid significetur per verba nō est ipsi us auditus sed intellectus.

C Alexander.

Senerosissimi medici incipiūt cogitatōez suā ab hijs que demonstrat naturalis. Medicina enim habet cōiunctōez cum sciētia naturaliter eo q̄ principia sua ab ipsa incipiant.

C Sensatio dicit̄ passio. quia cum passione fit.

C Sensus animalis sunt cause salutis ipsius aialis.

C Non est idem sensibile z esse sensibile.

C Librus de planetis Aristo. non fecit. sed discipulus eius theofrastus.

C Aurum non putrefit.

C Sanguis in angustis venis existens circa cerebrū est subtilis z purus z de facili passibilis. quare indiget extrinseco adiutorio ad haruz passionuz frigiditatem temperandam.

C De memoria z reminiscencia.

Memozia non est futurozū nec p̄sentū. sed est pre teritoruz tantum. Unde sensus est p̄sentū ope ratio spes futurozū memoria p̄teritorum.

C Intelligere non cōtingit sine fantasmate.

C Meditatōes memoriaz saluant.

C Meditari est speculari aliquid multotiens non fm̄ se sed vt imago alicuius.

C Quedam semel videntes magis mēoramur q̄ alia multotiens.

COmnia reminiscencia fit vel a consilio vel a simili vel a parte.

Consuetudo est tanquam natura.

CReminiscere tantum hominibus inest. sed memoria inest multis alijs animalibus.

CPueri et multi senes sunt immemores propter nimium motum accidentem corporibus eorum.

CMemoria est alicuius apprehensi sensu vel intellectu iterata resumptio.

CCommentatoris.

CQuattuor sunt potentie sensitivae interiores. scilicet sensus communis. imaginatio siue fantasia quod idem est. estimativa que in hominibus dicitur cogitativa. et memorativa. imaginatio est in anteriori parte cerebri. estimativa in medio. memoria vero in posteriori parte.

CDe somno et vigilia.

CVigilia est potentia eius est actus.

CQuoruncumque est aliquod opus secundum naturam quod cum excesserint tempus in quo possint aliquid facere.

CNecesse est ea languescere et hoc non facere.

CNecesse est omne quod vigilat dormire.

CSomnus est ligamentum omnium sensuum.

CSomnus est requies data animalibus propter salutem eorum.

CSomnus similis epilepsie id est morbo caduco

COmnia animalia sanguinolenta habent cor.

CCor est principium sensuum et motus in animali.

CNutritivum ultimum omnibus sanguinem habentibus est sanguis nature.

CLocus sanguinis sunt vene.

CCor est principium venarum.

CSomnus causatur ex vaporatone cibi que vadit ad cerebros et infrigidata descendit somnum. unde post cibum fortes somni.

CVinum bibere non convenit pueris nec nutricibus eorum quia nihil differt pueros vinum bibere et nutrices.

COmniū eorū que in corpore sunt frigidissimū est cerebrum.

CIn somno fit ppulsio caloris ad interiora anima-
lis. vnde supiora mēbra ⁊ exteriora in somno sunt fri-
gida. interiora vero ⁊ inferiora sunt calida.

CAnimalia magis nutriūtur ⁊ augmentant̄ dormiē-
do q̄ vigilando.

CAbentib⁹ sibilibus remanēt spēs i orgāo sentiēdi
Cuisus non solū patit̄ a visibili s; ēt agit verū est p
accūs. s. rōe vaporis in vidēdo ab oculo exeuntis.

CIn speculis valde puris si mulieres mēstruose sup-
ueniētes inspiciēt in superficie speculī fit nubes sangui-
nea. ⁊ si nouū est speculuz nō facile est abstergere ma-
culam huiusmodi. si vero vetus facile est.

CPurus quicquid acceperit cito demōstrat.

CDilectio maior expellit minorem.

CPrīcipia omnia parua sunt. vñ prīcipia egritudinū
parua sunt.

CQuedam somnia sunt signa. quedam cause. quedā
accidentia futurozū.

CMagis preident fatui futura q̄ alij. quia eoz me-
morā non est occupata circa prīcipia.

CMulta cōsulta ⁊ preuisa que fieri expediebat disso-
luta sunt sepe propter digniores inchoationes.

CNoctes silentiores sunt q̄ dies.

CAer noctis magis ē quietus q̄ aer diei.

CMelanconici maxime vera somniāt

CMotorum notiores sunt motus.

CNoti maxime de se inuicem solliciti sunt.

CNon omne furtum de necessitate euenit.

CLōmentatoris.

Homo est medius inter somnū ⁊ vigiliam ⁊ non
declinat ad vnū plus q̄ ad aliud.

CSomnus fit per recessum calozū naturalū
⁊ contractōez eius vel eozū ad cor.

CNullus homo est qui vidit somniū ⁊ non annūcia-
uit sibi aliquod futurum.

Culgus dicit q̄ somnia sunt ab angelis . diuinationes a demonibus . prophetare vero a deo .

Centes diuersificant duobus modis . vno mō naturaliter fm virtutes eorum . z fm vitia eis ppria in suis regionibus . Secundo mō fm leges suas fm quas receperunt fidem a natiuitate ab angelis z demone .

C De causa longitudinis z breuitatis .

Entes que in calidis regionibus sunt longioris sunt vite q̄ que in frigidis sunt .

C Corruptis aialibus corrumpit sciētia z sanitas que in eis est .

C Quicqd corrumpit p se a cōtrario corrumpitur .

C Quod per se est corruptibile nō potest in aliquo loco fieri incorruptibile .

C Impossibile est habenti materiā non existere corruptibile .

C Minor flāma corrumpitur a maiori p accidens . q̄a alimētus quod illa cōsumit in multo tempore hoc maior flamma in puo consumit tempore .

C Longissime vite animalius sunt homo z elephas .

C Locus cōtinens rem vel coopatur ad generatōem z conseruatōem rei . vel ad contrarias opatōem rei .

C Eterna nulli sunt contraria .

C Vita animalis stat p calidum z humidum .

C Senectus est frigida z sicca .

C Labor exsiccat z seniū inducit . vnde multū laborātes senescunt magis .

C Animalia multuz coeūtia cito senescūt . quia sperma est supfluitas nutriti . z amplius q̄ sustineri possit emissuz exsiccat . z propter hoc mulus est lōgioris vite q̄ equus z asinus ex quibus fit . q̄a ipse nō generat

C Masculi si non coitiui fiant naturaliter sunt longioris vite q̄ femine . quia masculus calidior est femia . s̄z si masculi coitiui sunt breuioris vite sunt q̄ femine .

C Lōmentatoris .

C Omplexio iuuenuz calida est z sicca .

C Qui multuz coeunt paruz viuūt .

24
53
Castrati plus viuūt q̄ non castrati.
C Propter paucitatē coitus plus viuūt mulus q̄ eq̄
z femine q̄ masculi.
C Qui habitant in regionibus calidis z humidis sūt
longioris vite p accidens. s. propter paucitatez putre
factionis.

C De iuuentute z senectute.

Ursum in homine est simile cuz sursum in to
to vniuerso.

C Cor primum fit in animali. vnde ipsuz est
prio viuens z vltimo moriens.

C Principiuz corporis est in corde.

C Locus medius est locus principiantis.

C Natura semp ex possibilibus facit quod meli⁹ est.

C Cor est principiu naturalis caloris z vite aīalis. vñ
destructo cordis calore destruitur z animal.

C Vita conseruatur per calidum.

C Ieiunia calefacientia sitim faciūt.

C De respiratione z aspiratōe.

Uecunq; animalia pulmonem habentia illa re
spirant

C Pisces non respirant per aeris attractionē.
sed refrigeriu cordis fit in ipsis ab aqua quā recipiūt
in branchijs.

C Idem est principiu sanguinis z venarū. s. cor.

C Respiratio fit in animalibus ad refrigeranduz cor
z loca vicina cordi. vnde que magis calida sunt. maio
ri indigent respiratione.

C Unum organū tantuz aptū natū est ad vnū corpus

C Naturam nihil videmus frustra operari.

C homo est rectissimū omnū animalium.

C homo habet pulmonē multū caliduz z sanguinez.

C Unūquodq; cōseruatur maxie in loco z tpe sibi cō
naturali z simili z non in loco z tempore cōtrario.

C De morte z vita.

Ita z mors sunt cōmunia omnib⁹ animalibus.

C Adors sentū sine tristitia est. ga nullo dolore

cōtingente moriūtur.

¶ Vita est mansio anime cum corpore.

¶ Animalia respirantia suffocātur in humido.

¶ Sanguis fit primo in corde. q̄a nondum distinctis venis sed solo corde generato videtur animal habere sanguinem.

¶ Cor semper mouet̄ et vene semp̄ mouētur quando cor mouetur omnes arterie sunt a corde.

¶ Aeris ingressus in pectus aialis vocat̄ inspiratio. et egressus respiratio.

¶ Calor cordis humidus quod est in ipso ptumescere faciens et ebullire facit pulsum cordis.

¶ Pulmo habet se circa cor sicut follis.

¶ De motu cordis Aristo.

o Omnis motus requirit aliquod fixum circa quod fiat.

¶ Celum necessario est incorruptibile.

¶ Virtutes similes sunt non passibiles ad inuicem. s̄m autē earū exigentiā sic patiūtur ad inuicem.

¶ Id autē quod s̄m se et simpliciter est immobile a nullo pot̄ moueri. vnde dicit̄ homerus. Si oēs dii oēsq̄ deū multū laborarent non mouerēt iouem sup̄remum de celo in terram.

¶ Mouens est prius moto et generās generato. s̄z nihil ē prius seipso. ergo nihil generat seipm̄ vel mouet

¶ Appetibile ē primū mouēs in aiali et ē mouēs non motum. s̄z appetitus mouet et ē mouens et motum.

¶ Quocūq̄z non ratiocinātes opamur velociter operamur.

¶ Principiū motus in aialibus est in corde.

¶ Motus cordis non est voluntarius.

¶ Estimandus est aial cōstare quēadmodus ciuitates bene legibus rectā. principem eius interesse singulis operationibus ciuitatis non est necesse. sic non est necesse aiaz existere in qualibet parte corporis.

¶ De causis Aristo.

o Omnis causa primaria plus influit sup suū effi
ciens q̄ causa secundaria.

Quicquid potest causa secundaria ⁊ prima
ria nobiliori ⁊ altiori modo.

Quicquid est causa cause est causa causati.

Omnia anima nobilis tres habet opatōes. quia in
ea est operatio animalis intellectualis ⁊ diuina.

Prima causa rerū creatarū est esse.

Causa prima superior est omni narratōe.

Cause secūde illuminātur a lumine cause prime.

Intelligentia est substantia que non diuiditur.

Omnia intelligentia fixa ⁊ eius essentia est per bo
nitatem primā que est causa prima. vnde causa prima
est prima bonitas.

Prima causa non habet .i. aliqd materiale

Omnia intelligentia est plena formis idest spēbus
intelligibilibus.

Quanto aliquid est propinquius prime cause tāto
est simplicius.

Omnia intelligentia intelligit essentiam suam.

Quicquid recipitur in aliquo recipit per modū rei
recipientis ⁊ non recepte.

Omnia virtus vnita plus est q̄ multiplicata.

Ca p̄ia res creatas regit oēs p̄ter q̄ omiscēl cū eis

Prima causa influit bōitatē suā oibus rebus vna in
fluridōe. sed res nō recipiūt illaz bōitatē oēs equaliter
s; s̄m capacitātē sue nature.

Causa p̄ia est diues p se ⁊ nō ē magis diues seipsa

Causa prima est sup oē nomē quod noiari pōt.

Dis intelligentia diuina p hoc fit q̄ ipa ē intelligentia
⁊ respondet p hoc q̄ ē diuina. vnde habem⁹ q̄ regere
est diuinum.

Causa prima cōsistit in omnibus rebus s̄m omnem
dispositionem. sed res oēs non existunt in prima cau
sa s̄m vnā dispositionem sed multas.

Primi ethicozum.

- Omnia bonum appetunt.**
Cognitio finis utilis est in arte sicut signum sagittae.
Unusquisque bene iudicat quae cognoscit. et horum bonus est iudex.
Nihil differt etate puer et moribus puerilis.
Bonum civitatis quanto magis vel coniunctius tanto divinius.
Conscientia propria ignorantiae admiratur homines scientes.
Sermones inquirendi sunt secundum materiam de quibus sunt. Idem dicit secundo.
In fortunatis virtus refulget.
Duobus amicis existibus scriptum est honorare veritatem.
Honor maior est in honorante quam in honorato.
Felicitas est operatio anime secundum veritatem.
Sicut una hirundo non facit ver nec modicum tem-
 pus. sic nec dies nec modicum facit hominem felicem.
Pincipia maxime valent ad consequentia.
Pincipium plus quam dimidium totius est.
Bona anime sunt maxime bona.
Omnia vero consonant.
Unique id delectabile est quod amat.
Melius est usus rei quam possessio.
Impossibile est indignantem operari bona.
Homo omnino felix est qui specie turpissimus.
Honor est principium virtutum.
Felix est sine vituperatio sicut.
Sine honoramus. laudamus ea quae sunt ad finem.
Felix non differt a misero per dimidium vite.
Nullus est bonus vel malus pro somnum.
Ratio deprecatur ad optima.
Secundi ethicorum de virtute in generali.
Ex actu multoties iterato fit habitus.
Homo pauper scit vel fit a iuventute asuesci im-
 mo multum sermones etc.
In obscuris apertis testimoniis oportet uti.
Exercitium temperatum conservat sanitatem.
Fortiter comedere facit fortiter digerere.
Circa voluptates et tristitias est moralis.

CMedicine sunt per contraria.

CCirca difficilia ars semp fit z virtus.

CTria sunt in anima passiones potentie z habitus.

CUirtus non est passio. quia fm passionem nec laudamur nec vituperamur.

CUirtus non est potentia. quia potētes p naturā sumus. boni autem z mali non sumus p naturam.

CUirtus est habitus qa habentes pficit z opus eius bonū reddit.

CUirtus est habitus electius in mediocritate exns quo ad nos determinata ratōe.

COmnis virtus consistit in medio.

CUirtus certior est z melior omni arte.

CMalum est facile z bonuz difficile.

CFacile est non attingere.

COperatōes sunt circa singularia.

CDifficile est esse bonuz.

CMedium in omnibus est laudabile.

CTercij ethicoꝝ de voluntario bono fortitudi-
ne z temperantia.

*M*elius est mori q̄s facere contra bonū virtutis.

CIgnorantia excusat peccatum.

CConsiliū non est de fine s̄ de his q̄ sūt ad finē

CQuod primū est in intentōe vltimū ē in executōe.

CHomo est principii suarū operationum.

CBonū voluntariū ē id qd simpliciter bonū est.

CBonus singula cum ratione iudicat.

CNullus est bonus nec beatus nocens siue dolens.

CNos sumus domini opationū nostraruz a principio vsqz ad finem.

CQualis vnusquisqz est talis sibi videtur finis.

CTerribilissimū omniuz est mors.

CFortitudo est aggressio terribiliū vbi mors imminet propter bonū comune saluandum.

CMilitēs primo fugiūt ciues vero pmanentes sunt

CIn repentinis cognoscitur habitus.

CDesideriū discipuli oꝝ ēē fm pceptū doctozis.

- C** In naturalibus desiderijs pauci peccant.
- C** Quarti ethicorum de liberalitate et magnificētia et magnato honore māfuetudine verecundia et malitia.
- A**us et gratiarū actio debetur danti et non accipienti.
- C** Maior virtus est bona operari quā turpia.
- C** Virtuofus bene vtitur quibuscunq;
- C** Dare et non recipere liberalitas est.
- C** Pulchritudo semp in magno corpe est. vnde parui formosi possunt dici non autem pulchri.
- C** Maximū bonoz exteriorū est honor.
- C** Paruus honore non ē dignus.
- C** Honor ē primū virtutum fm veritatem.
- C** Solus bonus honorandus est.
- C** Virtuti perfecte nō fit condignus honor.
- C** Trāsci in quibus non oportet insipientis est.
- C** Iniuriantem sustinere seruire est.
- C** Decipere ē seruire malum seipsum destruit.
- C** Malum si integrus ē importabile erit.
- C** Qualis vnusquisq; est talia dicit. talia operatur et taliter viuit.
- C** Omne mendacium prauū ē et fugiendum.
- C** Verum bonum ē et laudabile.
- C** Verax ē laudandus sed mendax vituperandus.
- C** Factator iustissime vituperandus ē.
- C** Requies et ludus in vita videntur esse necessaria.
- C** Verecundia ē timor vigilatōis.
- C** Verecundia non cōuenit omni etati sed tantum iuuenali. vnde iuuenes verecundos laudamus. senes autem verecundum nullus laudabit.
- C** Quinti ethicorum de iusticia.
- S** In vniū oppositorū dicis multipliciter et reliquū.
- C** Que simpliciter sunt bona pro hijs orant. et illa querunt ipsi.
- C** Preclarissima virtutuz ē iusticia. nec besperus nec lucifer ita admirabilis.
- C** Principatus virum ostendit.

C Pessimus est qui non utitur malicia ad se sed ad alium.

C Optimus est qui non solum utitur virtute ad se sed ad alios.

C Duplex est iusticia. scilicet totalis et partialis. partialis est duplex. scilicet commutativa et distributiva. Commutativa est duplex. scilicet voluntaria et involuntaria. voluntaria est duplex scilicet occulta et materiata. occulta ut furtum adulterium. materiata ut verbera et vincula.

C Ubiq; reperitur maius et minus ibi reperitur equale.

C Minus malum est eligibile maiori.

C Oportet gratiari ei qui gratum facit.

C Denarius est omnium rerum melior. quia est fideiussoz nobis in omni necessitate pro quavis re qua indigemus.

C Princeps custodire debet.

C Duplex est ius. scilicet naturale et legale. Naturale est id quod apud omnes habet eandem potestatem. legale vero est quod constitutum est a lege.

C Sacrificare simpliciter est naturale. sed sacrificare hoc vel hoc illi vel illi est ad placitum.

C Lex prohibet seipsum interficere.

C Nullus proprie potest sibi ipsi iniuriam facere.

C Sexti ethicorum de medio et potentibus anime.

et maxime de prudentia et sapientia.
N On sufficit ad scientiam alicuius ut sciatur in uniuersali et confuse sed oportet scire determinate et discrete.

C Omnis cognitio fit secundum similitudinem.

C Consilium debet esse de hijs que possunt aliter se habere.

C Consilium non est de preteritis sed futuris. quia quod factum est non potest non factum esse. unde Agaten dicit genitum non facere genitum hoc solo priuat deus.

C Verum bonum est intellectus.

C Quinq; sunt in anima quibus verum dicitur. scilicet ars scientia intellectus sapientia et prudentia.

Scientia est de hijs q̄ p̄t se aliter h̄re z de eternis

Omnis doctrina est de non cognitis.

Ars est recta ratio factibilium.

Prudencia est recta ratio agibilium.

Sapientia est certissima omnium scientiarum.

Sapientia est cognitio rerum diuinarum habes caput inter omnes alias scientias.

Iuuenes non possunt esse prudentes. quia prudentia requirit sapientiam z experientiam que indiget tempe.

Multitudo temporis facit experientiam.

Ad principium non est ratio.

Consiliata operari oportet velociter. consiliari autem tarde.

Impossibile est prudentie non existere bonum.

Habens unam virtutem habet omnes.

Septimi ethicorum de continentia z incontinentia de delectatione z tristitia.

Sicut bestie non est virtus sic nec malitia dei.

Omnes dii domini fieri propter virtutem excellentiam.

Homo prauus deterior est bestia.

Difficile est resistere consuetudini quia similes nature.

Facilius est consuetudinem imutare quam naturam.

Consuetudo est altera natura.

Fama quam omnes famant vel exclamant non ex toto perit vel deperditur.

Non oportet tamen verum dicere sed etiam casus falsi assignare.

Dilectio intellectuali non est admixta tristitia.

Operatioes prave bestie sunt ex natura. operatioes vero malorum z pravorum ex consuetudine.

Homo semper indiget aliqua intentione quasi quadaam recreatioe propter multos labores qui sibi occurrunt.

Maior est delectatio in quiete quam in motu.

Deus semper vera z simplici gaudet delectatione.

Forma superexcellens impedit felicitatem.

Octavi ethicorum de amicis z amicitia.

Nullus eligeret diuine suam amicum huius omnia alia bona

Quanto maior est fortuna tanto minus est secunda.

Duo sunt viuere z intelligere z agere sunt potentiores

- ¶ In infortunijs refugium est ad amicos.
- ¶ Omnis hō naturaliter omni homini amicus est.
- ¶ Generantis ad genitum naturaliter ē amicitia.
- ¶ Homines eiusdem gentis naturaliter sunt amici.
- ¶ Simile diligit sibi simile non per se sed p accidēs.
- ¶ Amicitia ē bēivolētia mutua in passis nō latēs
- ¶ Triplex ē aicitia pp bonū vtile delectabile ⁊ hōestuz
- ¶ Amicitia ppter bonū vtile maxie videt fieri in se nibus. qa nō curāt delectabile sed tm vtile. amicitia ve ro que est ppter bonū delectabile iuvenū est. amicitia bonozū honestozū permanēs est ⁊ stabilis.
- ¶ Nulli seinuicē cognoscūt nisi semel sumant mensuram falsis.
- ¶ Sola aicitia bonozū honestozū intrāsmutabilis est.
- ¶ Non ē facile alicui credere de amico suo q multo tpe pbatus est ab ipso nec vnquā sibi iniustum fecit.
- ¶ Distantia loci non sepat amicitiaz sed opationem.
- ¶ Natura maxime fugit triste ⁊ appetit delectabile
- ¶ Mutua concordia ⁊ colloquia factiua sūt amicitia.
- ¶ Perfecta amicitia non est nisi ad vnum.
- ¶ Unusquisqz maxime sibi ipsi vult bona.
- ¶ Amicorum omnia sunt cōmunia.
- ¶ Pessimū est contrarium optimo.
- ¶ Malus rex tyrannus dicitur.
- ¶ Rex debet se habere ad suos sicut pastor ad oues.
- ¶ Pater tria beneficia dat filio. est sibi causa essendi generando. est sibi causa nutriendi educando. ⁊ ē sibi causa discipline informando.
- ¶ In quibus nihil ē cōmune in hīs nec est amicitia nec iusticia.
- ¶ Seruus est organum amantum.
- ¶ Domini ad seruū non est amicitia fm q seruus sed fm q homo. qa fm q seruus est sibi dissimilis. fm q homo est sibi similis.
- ¶ Parentes amant filios sicut sui aliquid existentes filij autem parentes vt ab illis aliquid existentes.
- ¶ Parentes plus amant filios qz ecōuerso. quia ma

gis sciunt parentes q̄ filij sunt ex eis nati q̄ filij.

C Matres plus diligunt filios q̄ patres. quia certiores sunt de eis et plus laboris habent circa eos.

C Maioribus datur honor minoribus autē et indignioribus lucrum. quia honor est retributio virtutis et beneficii.

C Lucrum est auxilium indigentie.

C Retributio esse debet non digna ut patet de deo et parentibus quibus non possumus equale reddere.

C Pater potest abnegare filio et non e converso.

C Noni ethicorum de tribus speciebus amicitie.

M Agitris dijs et parentibus non possunt reddere equale.

C Magis oportet mutuum dare cui quis debet reddere q̄ amicis dare.

C Amici existentes propter bonum utile et delectabile hijs cessantibus cessat amicitia.

C Qui fingit se amicum et non est peior est eo qui facit falsam monetam.

C Quanto malitia est circa melius tanto peior est ipsa.

C Sile simili est amicum. et ideo bonum malum amare non potest.

C Magis tenemur amicis largiri bona q̄ extraneis.

C Amicabilia sunt que ad alterum veniunt ex amicabilibus que sunt ad ipsum.

C Unusquisque maxime est amicus ipsi.

C Amicus se debet habere ad amicum sicut ad seipsum quia amicus est alter ipse.

C Prave nihil amabile habet nec ad seipsum nec ad alium.

C Benivolentia non est amicitia est tamen principium amicitie. unde ex benivolentia diuturna fit amicitia.

C Concordia ad amicum pertinet.

C Benefactores plus amant beneficiatos q̄ amantur ab eis.

C Omnis artifex diligit opus suum et etiam ipsum magis diligit q̄ diligitur ab opere. ut patet de parentibus respectu filiorum.

C Quod cum magno labore acquiritur magis diligitur ut patet de hominibus acquirentibus pecuniam proprio labore.

- 28
30
- M**atres plus amant filios q̄ ecōuerso.
- A**micus se oꝝ h̄re ad amicum sicut genu ad tibiaz.
- Q**uēadmoduz ciuitas ⁊ ois alia cōgregatio maxime vident esse principalissimū sui sic etiā homo. s; in boie principalis ē intellectūs. ergo homo maxime videtur esse intellectus.
- E**x p̄dictis videt q̄ denoiatio fit a p̄ncipaliori.
- H**omo est aia politicum aptuz natū viuere.
- A**micitia ē maxima bonoz exteriorū.
- M**elius ē cum amicis ⁊ p̄cipue cū bonis morari q̄ cum extraneis ⁊ quibuscunq; alijs.
- F**elix amicis honestis indiget.
- S**olitaria difficilis est vita.
- E**x viuere cum bonis sociatio quedam fit.
- E**xcipe h̄tutes virtuosoz beatissima est vita.
- P**otentia amicosū delectabilis est tā in bōis fortunis q̄ in malis. in malis qa tristari alleuiantur amicis condolentibus ⁊ delectari in propzijs bonis.
- A**micus est consolatus omni amico visiōe ⁊ sermōe
- I**n omnibus oportet imitari meliorem.
- A**micitia bonoz tanget bonis colloquijs ⁊ opibus quibus vtunt. vñ a homis bonis bona sunt.
- D**ecimi ethicoꝝ. de electōri ⁊ feliciori.
- A**ctiōib; hūanis min⁹ credit sermonibus q̄ operibus.
- Q**ñ sermōes dissonāt in operibus sensibilib; ter tūc cōtemnūtur.
- E**x quibus res generantur in hijs dissoluūtur.
- O**mnis virtus in corpe existens fugabilis.
- Q**uedam delectāt noua que postea nō delectātur.
- U**nusq; maxie opatur in illis que maxie diligit.
- D**electatio tenet opantem in opere.
- O**patio delctabilior minus delectabilem expellit.
- D**ei amātes non possunt intendere sermonibus.
- N**ō potentes cōtinue opari requie indigent.
- P**hilosophia habet delectatōnes admirabiles puritate ⁊ infirmitate.

- ¶** Ultima felicitas hominis consistit in opatione.
¶ Optime sunt potentie respectu sui obiecti.
¶ Speculatio varietatis est ipsa felicitas.
¶ Vita contemplatiua melior est quam vita que est secundum homines communes. quia vita contemplatiua est vita diuina.
¶ Duplex est felicitas. scilicet contemplatiua et polita inter quas contemplatiua melior quia est diuina. alia autem humana.
¶ Unusquisque dirigere debet intellectum secundum optimum eorum que sunt in ipso.
¶ Optimum quod est in homine est intellectus. quia licet unus in intellectu quantitate sit. est tamen potentia et in perfectione maximum.
¶ Unumquodque maxime dicitur esse principalissimum hominis. ex quo iterum habet quod denotatio fit a principaliori.
¶ Propria operatio est speculatio.
¶ Homo felix siue sapiens indiget aliquantulum rebus exterioribus. quia natura per se non est sufficiens speculari. sed oportet quod habeat corpus sanum et reliquas facultates. non tamen indiget magnis rebus. quia non oportet felicem dominum terre vel maris esse.
¶ Moderate ditati non minus agunt bona quam potentes imo etiam magis. unde dicit Salomon. moderate ditati sunt felices. quia magis habent secundum intellectum.
¶ Operans et feliciter curans optime dispositus. et de his amatissimus esse videtur.
¶ Homo sapiens maxime est felix.
¶ Sermones consonantes operibus acceptandi dissonantes vero suspicandi sunt.
¶ Non facile est hominis ex antiqua consuetudine transmutare per sermones.
¶ Multi magis obediunt coacti necessitate quam sermoni.
¶ Quidam sunt dispositi ad virtutes ex natura. quidam vero ex consuetudine. quidam autem per doctrinam.
¶ Ad hoc quod doctrina habeat efficaciam in auditoribus animam auditoris bene oportet esse dispositam sicut terra aquam nutriet.
¶ Oportet bonos puocare ad veritatem per premia malos autem per penam insanabiles totaliter estimare.

C Libri de bona fortuna Aristotelis.

D

Sine exterioribus bonis quorum domina e fortuna non contingit felicem esse.

C Ubi plenus intellectus et ratio ibi minima fortuna. ubi vero plurima fortuna ibi minimus intellectus

E Deum significat exite talium ut distribuatur bona et mala

C Deum non videre simile e prauorum curam habere

C Appetitus naturalis naturaliter tendit in bonum.

C Illi sunt bene fortunati quicumque directe agunt sine ratione. ut in pluribus.

C Quid melius intellectu et scientia nisi deus.

C Deus bene videt presentia preterita et futura.

C Bona fama est appetitus naturalis datus a deo.

E

C Libri yconomicozum Aristotelis.

C Iustas est domorum pluralitas predijs et possessionibus habundans ad bene viuendum ordinata.

C Communicatio viri et femine in animalibus irrationabilibus est solus gratia prolis procreandi. in hominibus autem non solum illi gratia sed etiam gratia alteri utilitatis ut iuuetur a filiis potentibus penes impotentes in senio effecti

C Natura fecit unum animalium conjugaliu forte. scilicet masculinum ut vlciscat per fortitudine sibi illata. aliud vero fragile. scilicet feminam ut magis se custodiat pre timore.

C Vir non debet iniuriari femine ne seia iniurietur sibi.

C Iniuriari seie e coire cum extranea muliere et e contra

C Oportet virum puellas ducere in uxorem ut doceat eam bonos mores.

C Dissimilitudines morum inter virum et feminam nequaquam sunt amanda.

C Due sunt species seruorum. curator et operator.

C Oportet seruis dari opera et victum sufficientem. quia sine mercede impossibile est dominari.

C Nemo aliena et propria simul curat.

C Quidam interrogatus quid magis impinguat equum respondit oculus domini. alius vero interrogatus quale stercus optimum. respondit vestigia domini.

C Impossibile est negligetibus dominis seruos solli

ciros esse.

C Nunquā oportet domū esse sine custode sicut nec ciuitatem.

C Surgere de nocte ad sanitatem ⁊ philosophiam ⁊ ad bonam dispositionem est vtile.

C Nec q̄tus vestimētorū differens forma nec auris multitudo tāta ē ad v̄tutē q̄ta ē modestia ī ope quol; ⁊ desideriiū honeste atq; cōplete vel p̄posite vite.

C Quāto q̄s diligētius obsequit̄ tanto maiorēz gratiam obtinebit.

C Nisi parentes extra vite filiis dederint excusabilem ad inuicem poterunt habere causam.

C Maximus honor est sobrie mulieri si videt virum sibi castitatem seruare ⁊ de nulla alia muliere curare. sed p̄ omnibus ppriam fidelem estimare.

C Si mulier cognouerit sibi iustum ⁊ fidelem virum ⁊ ipsa etiam iusta ⁊ fidelis erit.

C Multo grauius fert aliquis si honore suo priuetur q̄ si bona sua auferantur.

C Nec debet homo sane mentis vbiq; ⁊ ad quācunq; mulierem mittere semen suū.

C Auctoritates primi libri politicorū Aristotelis.

O Mnes ratiōe ⁊ intellectu vigentes naturaliter domini sunt ⁊ rectores aliorū.

C Natura non facit vnū instrumentū nisi ad vnū opus.

C Homo naturaliter est animal politicum ⁊ ciuile.

C Natura nihil facit frustra.

C Nullum animalū sermonē habet nisi homo.

C Homini sermonem dedit natura.

C Pars sepata a toto vel a composito non remanet nisi equiuoce.

C Homo solitarius aut deus aut bestia.

C Sicut optimū animalium est homo lege fruens sic pessimū animalium est homo a lege ⁊ iusticia se paratus.

C Scitissima iusticia ē habens arma.

Sine necessarijs impossibile est viuere.

Seruus naturaliter nō est ipsius homo s; alterius

Opus quod fit a melioribus semp melius ē.

Quicunq; ex pluribus constitit inter illa.

Anima naturaliter dominat̄ corpi sicut dñs seruo.

Utile ē corpus regi ab anima.

Utile est omnibus animalibus regi ab hoc.

Regens naturaliter dignius ē recto.

Masculinum dignius ē naturaliter feminino.

Uirtus ⁊ malitia determināt seruos ⁊ liberos nobiles ⁊ ignobiles.

Homines dignuz reputant ex bonis fieri bonū sicut ex homine hominem.

Dupliciter dicitur seruus. vno mō fm naturā. alio modo fm legem patriaz.

Non est possibile viuere sine cibo.

Plurimu genus hūanū ex terre fructibus domesticis uiuit.

Natura fecit omnia animalia propter hominem.

Duplices sunt diuitie. s. naturales ⁊ artificiales.

Naturales sunt possessiones reruz artificiales vero possessiones pecunie.

Desiderium diuitiarum vadit in infinitum.

Facile est ditari philosphis si volunt.

Magis ⁊ minus diuersificant speciem.

Consiliuz mulieris est inualidum.

Pueri impfectū silentiū mulieris p̄stat ornamentiuz

Secundi politicorum.

Iues sunt socij vnus ciuitatis.

Quod plurimoz ē cōe mīme curā sortit̄. q̄s de pprijs maxie curāt hoies de cōib? at minus

Multi serui qñq; deterius seruiūt s; meli? pauci.

Opus est ciuitatis vt vna sit serui amicitia.

Amicozum cōmunia sunt omnia.

Putare aliqd ppriū esse incurabile ē ad delectatōez

Unusquisq; naturaliter amat seipsum.

Amici auxiliari delectabilissimuz est.

Bonum est ab alieno munere abstinere propter re-
perantiam.

Pecunia seditionez efficit ⁊ malignitatem.

Populares hoies discordant propter inequalitate
possessiōis. generosi at propter inequalitate honoris.

Qui delectari velit sine tristitia ad philosophiam
recurrat.

Omnis ciuitas artificibus indiget.

Leges inbonestas lz maxie sint in vsu aboleri licz

A mulieribus male regitur ciuitas.

Melius est mulieri dicere modicā vel mediocrem
esse q̄ magnam.

Melius est iudicare fm leges q̄ ex propria sciētia
vel sententia.

Magnoꝝ dominoꝝ constituta si viles fuerint mul-
tum ledunt ciuitatem.

Impossibile est indigentes bene p̄cipali ⁊ studio
vacare.

Unum opus optime fit ab vno.

Tercij politicorum.

Ciuitas est quedam multitudo ciuium.

Ciuitas non est vna propter eosdem muros
sed propter eandem polliciam

Pollicia est ordo quidam inhabitantiū ciuitateꝝ in
p̄cipando ⁊ in subijciendo.

Non idem est bonus vir ⁊ bonus ciuis.

Non contingit euz bene p̄cipari qui non sub p̄-
cipe fuit.

Prudentia proprie est virtus p̄cipis.

Optima ciuitas non fert banansuz idest vilem ar-
tificem ciuem.

Quicumq; sunt vni necessitati ministrantes dicunt
serui. qui autem pluribus cōmuniter dicunt mercena-
rij ⁊ banansuz.

Quicumq; politice intendunt vtilitateꝝ cōmunem
recte sunt iusti. quicumq; autem intendunt vtilitatem
p̄p̄riam viciosi sunt.

- 312
- Rectaruz rerum policiarum trasgressores sunt.**
Oporet bonā ciuitatem de virtute esse sollicitā.
Uirtuosum melius est principari q̄ multos alios.
Sine iusticia impossibile est habitari ciuitates.
Melius est ciuitatē regi viro optimo q̄ lege optia.
Ingenuitas est virtus generis.
Turba multa melius iudicat q̄ vnus tantum.
Pars non est apta nata excellere suū totum.

⊕

Quarti politicorum.

iv **On solum opoztet a principio instituere sed in ipsam opoztet corrigere.**

Ciuitas non cōstat ex vna pte sed ex multis quaz vna ps sunt agricole. fa artifices manuales. tercia hij qui negociātur circa forum. quarta propugnatores z armigeri quos in ciuitate necessariū ē existē si non debeant inimicis.

- Qui alteri seruit non ē per se sufficiens.**
Sine principibus impossibile ē esse ciuitatem.
Līe vacare nō ex tibus puentibus ē impossibile.
Ingenuitas siue nobilitas sunt diuitie antique.
In omni ciuitate sunt tres species hominū. s. diuites z paupes z mendicantes inter quos optimi sunt mediocres. quia mediū semp est optimū.
Media bonoz possessio exterioroz est optima. quia facilimū ē rationi obedire.

Quod nimis ē pulchrū nimis forte nimis ingenitū nimis diues aut contrarium hijs. s. nimis feduz nimis debile nimis ignobile nimis egenuz z plus q̄ nequaz difficilem rez sequit. quia quidā eozuz fiunt iniuriose.

Qui nimis potētes sunt z diuites nec sciunt nec volunt subijci.

Qui viles sunt z egeni nesciūt principari.
Mediocres ciues magis saluātur in ciuitate. quia ipsi non desiderant aliena sicut paupes. nec alij paupes existētes horum scientiaz desiderāt. z ergo nec in fidias patiuntur nec fraudes faciunt. quapropter sine periculo viuūt.

C Maximū eufortuniū ē ciuitas mediocrez substantiam hēre tanq̄ sufficiens eis. q̄a p̄ tales regis ciuitas.

C Quāto magis aliquid accedit ad mediū tāto melius quāto magis distat a medio tanto peius est.

C Magne ciuitates magis sunt sine seditōe q̄ parue quia multum est ibi remedium.

C In magnis negotijs oꝝ vnū negotiari ad vnū op̄ quia melior ē cura intenta circa vnū q̄ circa plura.

Quinti politicorum.

Dem plus est ineq̄uale vniciq̄s.

C Propter ineq̄uale fit seditio.

C Nobilitas generis et diuitie p̄cipia et fons sunt seditiōis.

C Nobilitas est virtus que in paucis inuenitur. quia nobiles et boni nusquā inter centū alij at̄ in multis.

C Minores vt fiant equales seditiōem faciūt. equales vero vt fiant maiores seditōes faciūt et ipsi.

C Quod est quasi nihil differt ab eo quod est nihil.

C Omnis diuersitas videtur facere seditiōem.

C Seditiōes q̄ p̄ue sūt p̄io q̄ sūt iter duos iualescūt.

C Principius videtur esse plus q̄ dimidium totius.

C P̄r et fili? fil? p̄cipari nō d̄nt. nec mior et senior fr̄.

C Si sint plures fr̄es senissimus sp̄ debet p̄cipari.

C Qui q̄rit qd̄ eq̄le ē cogūf̄ p̄imū iducere adiutorē

C Policie maxie dissolutif̄ p̄pter iusti trāsgressionē.

C Contraria contrariorum sunt factiue.

C Parue expense sepe facte cōsumūt substantiam.

C Periculōsū est p̄cipi subdito dare magnos honores.

C Rex iusticiam conseruare debet.

C Contumelia est causa ire.

C Quod volunt potentes agunt omnes.

C Regnum saluatur per amicos.

C Malus malum mittit ad impossibilia.

C Non de facili potest inuadi qui est sobrius. nec qui est vigil sed qui est dormiens.

C Principes ne in maxillis sint ebrietas et somnū debēt euitare.

C Princeps deicola debet esse quia minus timet homines iniustus pati a principe si deicolaz putant esse.

Q3 principem bonos honorare et ipse met honores eis distribuere. pollicia at no distribuere p se s; p alios

C Princeps nullum magnū totius sui domini debet facere custodem.

C Si princeps aliquē a ptate sibi tradita deponere velit gradati hoc d; facere et no sil' auferre totā ptatez.

C Sexti politicozum.

Opus libertatis est viuere vt vult aliquis. quia seruus non viuit vt vult.

C Pluralitas psonarū in electōe pfertur patriati. similiter magnitudo dignitati pfertur.

C Optimus populus est qui terre cultus est.

C Agricole qui non habent circa opera morantur. et aliena non concupiscunt.

C Agricole magis appetunt lucem q̄ honore. et ideo delectabilius est illis laborare q̄ principari.

C Non facile est manere ciuitate sine legibus et consuetudinem compositam.

C Paucum maluz cito negligitur. multuz autez factū magis in oculis est.

C Quāto aliqd peius tāto maiori indiget cautela.

C Necessariū ē in oī citate aliqd vēdi et aliquid emi

C Prauos nō ē securū facere dños. q̄ ipsi magis indigent custodia alioz q̄ possint alios custodire.

Q3 i citate aliquos ee curā dōz hntes. s. sacerdotes

C Septimi politicozum.

Riplex ē bonū. s. bonū aie. bonū corpis. bonuz extrinsecus adueniens.

C Sine quattuor virtutibus. s. fortitudine temperantia iusticia prudentia non dicitur beatus.

C Omnis excessus reruz vel nocet vel proficit.

C Anima p̄ciosior est corpe et omni possessione.

C Bonū aie p̄ciosius est omnibus bonis.

C Teste deo in bonis exterioribus non est felicitas. q̄ ipse felix ē qui nullo bonoz exteriorum vtitur.

C Duplex est felicitas. s. contēplatiua z politica inter
quas contēplatiua ē melior.

C Bene regere optimū z eligibilissimū est.

C Non est possibile policiam esse oportuna sine mo-
derata habundantia.

C Felicitas perfecta est vsus virtutis.

C Potentia ē in iunioribus prudētia at in senioribus

C Inter oia aialia solus hō rationem habet.

C Necessē ē futurū principari subditum fuisse.

C Sinis in viris vt plurimū est numerus. lxx. annoꝝ
in mulieribus quinquaginta annoꝝ.

C Mulieres coniugari congruit circa etatē annoꝝ
decem z octo.

C Iuuenūꝝ coitus prauus ē ad puerōꝝ procreatōem
similiter z senū. vires vero circa etatem vigintitrium
annoꝝ.

C Lactis alimētū maxie fāiliariter ē corpibꝰ puerōꝝ

C Bonū est pueros esse sine vino.

C Iuuenes custodiendi vt nec dicāt nec audiāt malūꝝ
aliquid. quia ex dicere z audire aliquid turpiū de faci-
li fit facere aliquid turpe.

C Iuuenes maxime ab ebrietate custodiri oportet.

C Omnia amamus premia magis.

C Ars supplet defectum nature.

C Octauū politicoꝝ.

C Commune omnium debet esse studium.

C Omnis laborans requie indiget.

C Ludus fit propter requiem.

C Musica valet ad deductionē z ideo pueris studere
valet in musica.

C Non solum pueri erudiendi sunt in arte vtili z ne-
cessaria sed etiaz in artibus liberalibus z honestis vt
est habere eruditōēꝝ in artibus delectabilibus vt est
musica.

C Requies de necessitate ē delectabilis. quia est me-
dicina tristitie que consistit in labore.

C Musica est potens letificare homines.

Anima naturaliter delectat in musicis melodijs.
Melodia iratos et alios passionibus occupatos sepe alienat ipsos letos faciens.

Ebrietas homines impetuosos facit.

Auctoritates notabiles primi rethoricoꝝ Aristot.

R. Ethorica est affectiua dyaletice.

Ⓐ

Litigantis nihil nisi ostendere. quia res vel non est. vel quia facta est. vtruz autē sit iusta vel iniusta oportet ipsuz iudicē cognoscere et non addiscere a litigantibus.

Facili⁹ ē hīc vnū vel paucos sapiētes q̄ multos.

Amor et odium et propriū cōmoduz sepe faciūt iudicem non cognoscere.

Rethorica docet vera et ista psuadere et contraria hominū fugere.

Si incōueniens est et turpe aliquid se non posse defendere corpe multo magis incōueniens est et turpe se non posse defendere sermone.

Nulla ars considerat pticulare. quia pticularia sūt infinita et non sunt stabilia.

Si propter plura dictū fuerit magis planū erit qd dicitur de necessarijs et impossibilibus non cōsiliamur vel consideramur. sed de cōtingētibus aliter se habet que in potestate nostra sunt.

A similibus similia fieri natum sunt.

Nobilitas gentis et ciuitatis est sui iuris antiquos esse et p̄fides p̄rio insignes et multos insignes ex ipsis prodijisse.

Nobilitas singulis est que a viris aut mulieribus fit propter diuitias aut virtutes. aut propter aliquid propter quod aliquis honoratur.

Honor ē benefactiue opatōis signum. quia illi maxime honorant iuste qui beneficia p̄stiterint. et non solum illi sed et qui beneficia possunt dare.

Multi sine virtutibus corpis longevi inueniuntur.

Consiliū non ē de fine s; de hijs que sunt ad finem.

Omnia bonum appetunt.

- E**xercitium vt in pluribus conseruat sanitatem.
Conius contrarium est malum illud est bonum.
Quicquid fuerit suphabūdans ⁊ magis q̄ esse de-
 ber hoc est malum.
Facilia sūt q̄cunq; sine tristitia ⁊ ī modico tpe fiūt
Si simpliciter ad simpliciter magis ad magis ma-
 xime ad maxime ⁊ ecōuerso.
Sine causa impossibile ē aliquid esse vel fieri.
Melius est subtiliter videre q̄ subtiliter odorare .
 quia visus melior odoratu est.
Pulcri⁹ ē esse amatozē sociozū q̄ aatozē pecūiarū
Laus ē sermo elucidans magnitudinem virtutis.
Multa q̄ naturaliter nō sunt delectabilia cū asuefa-
 cta fuerint delectabilia sunt.
Quod consuetuz ē velut innatum est. quia consue-
 tudo ē similis nature.
Diligere delectabile ē. quia vnus amat vnū q̄ non
 delectatur in eo.
Omne consuetum delectabile est.
Addiscere aliquid delectabile est.
Iustum ē gratiam facere ei qui gratiam fecit.
Iustum ē auxiliari amicis.

Secundi rethoricozorum.

⊕

- R**a ē appetitus cum tristitia punitōis. appetit⁹
 pp appetentē puipeñōē sui ipsius vel suoz.
Ad omnē irā sequit⁹ delctatio ppter spz pu-
 niēdi. vñ homerus dicit q; ira dulcior ē melle stillāte.
Infirmi bellantes cocuntes amātes sitiētes ⁊ vni-
 uersaliter desiderantes aliquid ⁊ non assequentes hī
 de facili irascuntur.
Multū inopinātū si non sit validū ⁊ tristat⁹ magis.
Si qs ī phia cupit honorari irascit⁹ ei q̄ eā d̄spicit.
Obluio ē signū paruipēñōis ⁊ ppea factiua ē ire.
Nullus seipsum puipeñdit.
Seruos negātes ⁊ ⁊radicētes magis flagellam⁹.
Manifesta negare reuerentia.
Tempus quietat iram.
Amare ē alicui velle bona ipsius gratia.

- A**micus ē qui amat ⁊ ecōuerso amatur.
- A**micus gaudet bōis ⁊ p̄dolet tristib⁹ amici sui.
- S**igna voluntatis sunt delectatōes ⁊ tristicie.
- I**ra factiua ē amicitie ⁊ odij.
- L**audare parentem adulatoris est.
- A**liena propria sui narrare dicitur iactantia.
- T**urpe ē ignorare quod omnibus scire cōuenit.
- O**mnē malum erubescibile ē . de bono autē opere nulluz erubescibile est.
- S**epare ab amicis ⁊ consuetis miserabile est.
- M**agis cōtristantur qui nuper ditati propter diuitias principantur q̄ qui diuites sunt ab antiquo.
- S**imilis inuadet simili . s. in hoc q̄ similis vno excidit alium . vnde figulus odit figulum.
- P**lura eoruz que fiunt mala sunt . quia multa veniunt in deterius.
- N**obilitas ē progenitorum.
- N**obilitas siue nobile attenditur s̄m virtutem generis . generosum vero a natura.
- M**ulti sunt qui indigent habentibus.
- P**iores sunt nuper ditati q̄ ditati ab antiquo.
- S**i sine arte ⁊ propter actōem aliquid fieri possibile est magis p̄ artes ⁊ curas possibile ē fieri . vnde vbi p̄hūs fuerit preses felix ē ciuitas.
- I**mpie agunt qui dicunt fieri deos ⁊ qui dicūt eos mori.
- N**ihil est sine causa.
- O**mnis fur malignus est.
- L**exij rethoricozum.
- Q**uod mirabile est delectabile est.
- C**ontraria iuxta se posita magis apparent .
- H**onestas ⁊ turpitude nominis vel est in signato vel in sono.
- Q**ui spoliant mortuos assimilant canibus q̄ mordent lapides.
- I**nfinītum non est scibile.
- O**mnia terminantur numero.

(7)

Quod breuius est semper delectabile est.
In intellectus est lumen quod deus infundit anime.
Omnē transferentes oportet transferre a similibus
et manifestis.
Probemium est principium orationis.
Probemium se habet in ordine sicut preludium in fistulis.
Omnis facit viam in anima future orationis quod fit per probemium.
Qui aliquid magni dicitur est probemium promittere debet.
Probemium auditores dociles facere debet et attentos.
Laus est sermo elucidans magnitudinem virtutis.
De futuris non est determinatio sed de factis oportet
acta credi.

Auctoritates primi poetrie Aristorelis.

Omnis oratio poetica vel est laudatio vel vituperatio

Ars poetica est ars logicalis.

Compositor metrorum in naturalibus potius
est denotandus auctor sermocionalis quam poeta.

Omnis actionis rationis modus versatur vel circa virtutes
vel vitia.

Homo naturaliter delectatur in symphonia et metro.

Exemplis vivimur in docendo ut facilius intelligatur
quod dicitur.

Doctrina naturaliter de homine ad hominem secundum operationes
quas habet doctor ad discipulum.

Anime virtuose et nobiles naturaliter adveniunt
artem carminum ad laudandum. anime vero ab his differen-
tes in nobilitate adveniunt carmina ad vituperandum.

Bonitas artis laudandum convenit in metro plerumque
non in curvo.

Secundi poetrie.

Omnium et completum est quod habet principium medium et finem.

Locus medium optimum dicitur in bello quia fortiter
tenet locum medium inter locum timidorum et
audacium.

Omnis sermo si brevior fuerit quam oporteat obscurat in
intellectum. si longior difficilis erit retentionis et discipulo
oblivionem inducit.

Uni rei multa accidunt.

38
31

C Oportet in hoc vt ars naturā imitet vt oia q̄ agit
agat fm̄ vnuz propositum ⁊ vnuz finem.

C Rebus non existentibus in natura non imponunt
nomina nisi raro.

C Ira est tristitia ⁊ pturbatio quedam in vehementi
appetitu vindicte.

C In infirmo ē p̄tinua tristitia ⁊ meror incōsolabilis
C Lōmentatoris.

S Uaue ē domini quod cōsuevit tota vita sua.

C Quod non credit quis non mouet ipsum ad
timēduz vel ad miserandu.

C Non cōtristatur qs nec leditur intantuz ppter ma
lum quod infert sibi ab inimicis inquātuz cōtristatur
⁊ leditur ppter malum illatum sibi ab amicis.

C In quolibet genere ē aliquod bonū licet in eo in
ueniatur aliqua non bona.

C Propter vsus malos ⁊ cōsuetudines puerfas non
laudatur quisquam.

C Qui beneficia inuenit compedes inuenit.

C Res nulle stabiles sunt que cum fluxu huius tēpo
ris confluentes sunt.

C Littera ē simpliciū eorū ex qbus locutio cōstituit̄.

C Auctoritates epistolares Aristotelis ad Alexandrū
Aristoteles Alexandro bene agere.

C Multo melius ē habere aiaz habentē scien
tias q̄ habitū corpis videre bene indutum.

C Eos q̄ cū rōe ⁊ cū hac aia volūt agere tāq̄ bonos
⁊ optios exites laudam⁹. eos at̄ q̄ sine rōe ⁊ cū hac
aia aliqd faciūt tanq̄ crudeles ⁊ bestiales odimus.

C Sicut vita sine tristitia delectabilis est. ita scientia
sensata amabilis est.

C Lōcupiscētia ⁊ ira ⁊ ceteris similib⁹ reliqua vtunt̄
aialia. rōe at̄ nullum aialiu vtitur nisi homo.

C Suadeo tibi attendere ratōibus philosophie.

C Sicut cōseruamentū corpis est sanitas ita conser
uamentuz anime eruditio.

C Eruditōe pcedente nō cōtingit peccare circa actōz

C Si oculis cordis videre delectabile est aie oculis

acute intueri mirabile est.

CSicut dux est saluator exercitus sic ratio cum eruditione est dux anime.

CAuctoritates libri de regimine principum.

Deo nihil est difficile. et sine eo nihil potentiale possidemus.

CQuicquid datur indignis perditur.

CSuma bonitas in rege est abstinencia a pecunijs et possessionibus subditorum.

CTunc solent homines timere regem quando vident ipsum timere deum.

CSumma sapientia est in rege seipsum regere.

CHonorificencia est in rege a multiloquo se abstinere.

CNimia familiaritas contemptus parit.

CNihil appetendum quod transitorio est sed prepara tibi diuitias immortales appetendas.

CDirige semper cogitationes in bonum.

CNoli te inclinare ad coitum mulierum. quia coitus quedam proprietates est porcorum.

CQue tibi gloria erit si exerceas vitium irrationabilium animalium et actus brutorum.

CCoitus est destructio corporis et abbreviatio vite.

CLaue effundere sanguinem humanum.

CFacta preterita certa documenta dant in futuris.

CMinores ne contempnas. quia minor ascendere potest ad honores et tunc potentior erit ad nocendum.

CNoli penitere propter preterita. quia hoc proprium est debiliu mulierum.

CDeus glorus nihil ociosus siue vacui fecit in natura.

CAd potentiam intellectus nihil est difficile.

CLuncta sunt scibilia via ratiois.

CFutura si presciunt leuius tollerant et prudentius amant.

CConservatio sanitatis melior est omni medicina.

CAbstinencia a comestione nimia et superfluitate est summa medicina.

CNecessitas non habet legem.

CConsuetudo est altera natura.

CInferiora a superioribus reguntur.

Iusticia regentis utilior est subditis q̄ fertilitas
tem poris.

Consilium est oculus futurozum.

Nobilissimū animalium est homo.

Auctoritates libri de pomo 7 morte. Aristo. D

Ep̄us philosophia videtur mihi esse res diuina

Mors nihil aliud ē nisi recessus aie a corpe

Sapiēs letari d̄ de morte sua 7 nō dolere.

Phia docet homines suuz cognoscere creatorem.

Docentes alios mentiri non debent.

Logica similis est scorpionī in tyriaca qui licet pro
ferat venenū tamen in tyriaca existens remediū pre
stat dolorem patienti.

Beata anima que non fuerit infecta prauis operi/
bus huius mundi.

Ue anime peccatrici que non habet posse redēdi
ad locū suū. quia turpia opera delectabilis corpis im/
pediūt ascensuz eius sursum.

Auctoritates in libris logicoz. 7 prio porphirij D

Eq̄ genus neq̄ spēs videt simplr dici. vno mō
idē ē q̄ collectio descendētuz ab vno p̄cipio.

Fo mō idē est q̄ generatōis p̄cipiū vniuscui?
q̄ quēadmodū pater 7 patria. tercō cui supponit spe
cies. s. genus tercio mō dictū dicit genus ad similitu/
dinē entis nature.

Species dicit forma vniuscuiusq̄ fm q̄ dicit spe/
cies p̄iami. digna est imperio. dicit etiaz species que
ponitur sub assignato genere.

Si aliquis oia p̄dicamēta entia vocet equiuoce ea
entia nūcupabit idest analogice.

Decem sunt tantuz genera generalissima.

Specialissima vero numero quedam sunt non ta/
men diffinito idest nobis certo.

Indiuidua autem sunt infinita.

Infinita dicit plato relinquenda sunt ab arte hoz
neq̄ posse fieri disciplinam idest scientiā. vnde de in/
diuiduis quia infinita sunt non est scientia.

C Individuū dīr qđ ex pprietatibus qbusdā constat
quoz collectio nūq; pōt in alio inuēiri. z sūt septē. for
ma. figura. locus. regio. stirps. patria. proles. Hec
septē ppria continet oīs homo. Et sūt versus Boetij.

C Omne supius pđicatur de suo inferiori.

C Quicquid pđicat de alio vel est in plus qđ ipsuz.
vel sibi equale.

C Homo differt ab asino qualitate idest differentia
speculatiua que dicitur rationalis.

C Esse vniuscuiusq; est vnū z idem. nec intentionem
nec remissionem suscipiens.

C Gen^o cōtinet ptāte oēs differētias actu vō nullaz.

C Genus est tanquā materia dīa vō tanq; forma.

C Spēs nō cōiungitur vt gignat aliam speciem.

C Propriū dīr quadrupliciter. p̄rio qđ inest soli z nō
omni. vt esse medicū soli inest hōi. fo mō qđ hōi sed
nō soli vt esse bipedem. tercio qđ inest omni z nō sp.
vt esse anū. q̄rto qđ inest oī z soli z sp. vt ridere hōi.

C Accidens est quod adest vel abest p̄ter subiecti
corruptionem.

C Auctoritates libri pđicamētorum Aristo.

C Quiuoca dicunt quozū nomen est vnuz z ratio
substantie est diuersa. vt canis.

C Uniuoca quozū nomē est vnū z ratio sbe est eadē.

C Denoiatiua dīr solo casu cadentia vt a grāmatica
grāmaticus. hinc ē qđ cōcretū denoiatur ab abstracto

C Impossibile est qđ accidens sit sine eo in quo ē hoc
idest sine subiecto.

C Boetius accidentia malignatis sunt nature. p vim
quidem possunt alterari vero minime.

C Omnis color est in corpore.

C Sciētia est in anima sicut accidens in subiecto.

C Quā alter de altero pđicat vt de subiecto. quecūq;
de eo quod pđicatur dīr etiā de eo qđ subicif dicunt.

C Diuersozū generū z nō subalternatiz positorū dif
ferentie sunt z species diuerse.

C Superiora semp de inferioribus pđicantur.

Decem sunt entia incopleta. s. substantia. quantitas. qualitas. relatio. actio. passio. situs. vbi. qñ z hē.

Destructi primis substantijs impossibile est aliqd horum manere.

A principali substātia. i. ab indiuiduo substātie nulla fit predicatio.

Comune est omni substantie in subiecto non esse.

Dis substātia videt hoc aliqd significare. z indubitabiliter veruz ē in primis substātjjs. in secūdis vero substātjjs videtur hoc verū esse sub figura non tamen hoc verū ē sed magis significat quale quid idest quid cōiter apprehensuz.

Ab eo qd res ē vel non est oōo dicit vera vel falsa.

Quātitatis aliud continuū aliud discretum.

Quod semel dictū ē ampliū resumi non pōt.

Magnū puū lōguz z breue z filia non sunt in genere quātitatis sed relatōis. quia vnūquodqz eoz dicit ad aliquid siue ad aliud.

Si magnū z puū dicerent p se nūqz mons puus diceref z granū mili magnū. ex quo trahit bec auctoritas qd p se z tale sp respectū cuiuslibz ē tale. vt si aliqd ē magnū p se semp z respectu cuiuslibet ē magnū.

Quāta fuerit supficies tantū album esse dices.

Alh noia figer nccē ē si alicui nom ipositū n fuerit

Multa sunt aialia capita non habentia.

Multa sunt scibilia quozū nō ē sciētia.

Scibile ē prius qz sciētia. perimūt.

Relatiua sic se hnt qd posita se ponūt z pempta se

Quicunqz diffinire nouit vnuz correlatiuoz nouit diffinire z reliquū.

Partes substantie sunt z ipsa substantia.

Dubitare de singulis non est inutile.

Qualitas est fm quā quales dicimur.

Scia ē de numero pmanentiū z difficile mobilius.

Si qs mediocriter sciuit sciaz nisi grādis fiat pmutatio ab egritudine vel aliquo huiusmōi nō recedit.

Boetius dixit qd sciētia festinata nō crescit medio

+

riter autem sumpta augmentatur et crescit.

C Si unū contrariorū fuerit in natura nō ē necesse reliq^m in natura esse. vt oībus exītib² sanis nō est egritudo.

C Sāitas et egritudo contrariā et contraria sūt imediata

C Species simul sunt sub genere.

C Sicut dicit Boetius species coeue sunt sub genere

C Primi pyarmentias Aristotelis.

F A que sunt in voce sunt earū q̄ sunt in aīa passiōnū note. i. voces sūt signa cōceptionū anime.

C Ea que scribuntur sunt note eorū que sunt in voce idest lre scripte sunt signa vocum.

C Nomen est vox significatiua fm placitū sine tempore cuius nulla pars significat sepeata.

C Non homo neq; nomē neq; oratio neq; negatio erit. sed infinitū nomē siue innominabile erit.

C Catonis vel catonī et quecunq; talia non sunt noīa sed casus nominis.

C Circa compositōes et diuisionē ē veritas vel falsitas igit̄ noīa et verba similia sunt sine p̄positiōe et diuisiōe intellectui. vt homo vel albus.

C Cum dicit̄ catonis est vel nō est nec ē vera nec falsa. ex quo p̄ir trahit̄ q̄ vez et falsū p̄supponūt agruū

C Verbu ē qd̄ significat tps et ps nihil extra significat sepeata. et ē semp nota eorū q̄ de altero p̄dicantur.

C Currit et currebat nō sunt verba s; casus verbī. q̄a vbiū significat tps p̄is ista vero p̄teritū et futurum.

C Verba fm se noīa sunt et significat aliquid non tamen vt oratio.

C Nomē infinitū equaliter de oī ente et non ente dīr.

C Significare ē itellcū cōstituere et audire q̄scerē ē.

C Hoc verbum est significat quāda; compositiones quam sine extremis non est intelligere.

C Accē ē oēs orōz enūciatiuā p̄fectā cōstare ex noīe et verbo siue casu. sine quibus p̄fecta non dicit̄ oratio.

C Affirmatio et negatio opposite est p̄tradictio idest oppositio. dico autē oppositōez eiusdem de eodez. nō autez equiuoce.

C Rerū alie sunt vniuersales alie p̄ticulares.

- ¶ Uniuersale ē qđ aptū natū ē p̄dicari de pluribꝫ.
- ¶ Singulare ē quod nō natū est esse in pluribus vniuersaliter & sic. vt hō quidē v̄le plato & o p̄ticulare.
- ¶ Enunciare vniuersaliter est. vt oīs hō est. nullꝫ hō est. p̄ticulariter vero. vt aliqꝫ hō est. aliquis vero nō.
- ¶ Hoc signū omnis nō est vlē significat tū vl̄. i. fig. nificat qđ aliqꝫ terminꝫ teneat vl̄ quod sic non est.
- ¶ Oro ē vox significatiua cꝫ p̄tius aliqd significatiuū ē sepatū vt dictio nō vt affirmatio hoc dicit. qđ multo tiens accipit dictōez p̄ affirmatōe affirmatio cōuertitur cum oratione.
- ¶ Pars oratōis in duplicibꝫ dictōibus idest compositionis significat sed non per se.
- ¶ Oratio ē significatiua non sicut instrumentū sꝫ per placitū vt dicitur de noīe & verbo.
- ¶ Non omnis oratio est enūciatiua sed in qua ē verum vel falsum idest indicatiua.
- ¶ Deprecatio oratio quidē est sꝫ nō vera nꝫ falsa ē.
- ¶ Est vna p̄m̄ oratio enūciatiua affirmatio deīn. de negatio alie vero cōiuncte vne.
- ¶ Animal gressibile bipes. idest diffinitio non ē vnuz eo qđ partes propinque dicūtur. sed tamē hoc tractabitur in septimo metaphisice.
- ¶ Est oratio vna enūciatiua que vnuz de vno significat vel cōiunctione vna. plures auteꝫ erit que plura & non vnū vel incōiuncte.
- ¶ Nomen & verbum dictio sit sola.
- ¶ Simplex enūciatio est vox significatiua de eo qđ est aliquid vel non est quēadmodum tpa diuersa sunt.
- ¶ Affirmatio enūciatio est alicuius de aliquo. Negatio vero est enūciatio alicuius ab aliquo.
- ¶ Quoniam est enunciare & quod est esse & quod est non esse & quod non est esse. & quod non est non esse. & circa ea que sunt extra p̄sens tempus. Similiter cōtingit quod quis affirmauerit negare & quod qꝫ negauerit affirmare. quare manifestuz ē qđ omni affirmationi est negatio opposita & omni negatōi affirmatio

C De futuris singularibus nō ē determinata veritas.

C Unum tantum opponitur vni.

C Dis affirmatio vel negatio vel ē vera vel falsa.

C Non omnia veniūt ex necessitate. sed multa fiūt a casu ⁊ ad vtrunq;.

C Propter nostrū affirmare vel negare nihil sequitur in re.

C Nos videmur esse principiū futurozū ex eo q̄ cōsiliamur ⁊ agimus aliquid.

C Duplex est necessitas. s. absoluta ⁊ conditionata.

C Omne quod ē quādo ē necesse ē esse. ⁊ omē quod non est quādo non ē necesse ē non esse. sed non omne quod ē esse simpliciter ē necesse.

C Non ē necesse oēs affirmatōes vel negatōes oppositarū hanc quidē veram illam autem falsam.

C Secundi libri periarmerias.

P Reter nomen ⁊ verbū ⁊ innoiable nulla est affirmatio vel negatio.

C Innoiable non ē nomen. sed infinitū; nomen. sicut nec currit extra enunciatōez; non ē verbum sed infinitum.

C Casus verbī consignificat tempus.

C Prima est affirmatio deinde negatio.

C Hoc verbum est quāq; p̄dicat̄ fm adiacēs vt dicēdo deus est. quāq; terciū adiacens vt dicēdo deus ē hō. ⁊ tūc dupliciter dñr oppositōes. quare q̄tuor erūt q̄rum quidē due ad affirmatōez ⁊ negatōez sese habēt fm p̄iaz vt priuatōes. due hō mime. dico autē quoniam ē. aut iusto. i. p̄dicato finito adiacēbit. aut non iusto idest predicato infinito.

C Omnis nō significat vniuersale s; qm̄ v̄saliter.

C Transposita noia ⁊ verba idem significant.

C Potentia rationalis valet ad opposita. irrōnalis vero ad vnū tantum.

C Duplex est potentia. s. potentia cōiuncta actui ⁊ distans ab actu.

C Uni affirmatōi tūc vna negatio oppōit̄ ⁊ everso

Interrogatio quidez nō ē dialetica s; demratiua .
Ad sumendaz cōtradictōez in modalibus negatio
debet addi modo ⁊ non verbo. vnde iste possibile est
esse ⁊ non esse contradicūt ⁊ non iste possibile est non
esse non contradicunt.

Quando in adiecto aliquod oppositoꝝ inest q̄ cum
sequitur contradictio nō valet. vt hoiez mortuū homi
nez dicere. qū s̄do autē non inest verū est. nec semper
veruz est dicere de aliquo simpliciter vt quedā homi
nem homine. ⁊ quidā albus. hominē albū non semper
tamen. quia nō valet homerus ē aliquid vt poeta igi
tur est. nec etiā quādo aliquid oppositoꝝ inest.

Opinatio non est quoniā est. sed quoniā non est. ⁊
iō quod opinabile est non ē verū dicere esse aliquid .
Dicit Boetius in quarto de consolatōe q̄ sicut homo
mortuus non est homo ita homo malus nō est homo
⁊ hoc est fin ipsū. quia priuatur suo fine. Dicendum
q̄ duplex est finis. s̄ intra vt est forma que dat ēē hōi.
⁊ finis extra vt beatitudo. ⁊ de isto intelligit Boetius

Necessē ⁊ impossibile sunt vniuersales affirmatiue
Necessē non esse impossibile nō esse vniuersales
negatiue.

Non necessē esse non impossibile esse pticulares
negatiue.

Non necessē non esse non impossibile non esse p
ticulares affirmatiue.

Non omnis potestas est oppositoꝝ nec etiā que
cunq; sunt sub eadez specie dicunt ad opposita.

Quedam potestates equiuoce sunt multiplicēs.

Possible est esse. contingens est esse particulares
affirmatiue.

Non possibile est non esse. non cōtingens est non
esse vniuersales affirmatiue.

Libri sex principioꝝ Hilberti porretani.

Forma est compositioni contingens simplici ⁊
variabili essentia consistens.

Substantiale est quod confert esse ex qua
f i

dam compositōe cōposito vt in pluribus ⁊ impossibi-
bile est deesse rei.

Triplex ē sbale materiale formale ⁊ compositum.

Natura occulte opatur in vniuersalibus.

Omnis cōmunitas a singularitate procedit.

Creator creaturaru numero naturam stabiliuit.

Anima dum agit immobilis perseverat.

Impossibile est non corpus corpe moueri.

Omnis actio in motu est omnisq; motus in actiōe
firmabitur.

Actio ē fm quā in id qd̄ subijcit̄ agere dicimur.

Passio ē effectus illatioq; actōis.

Quādo ē id quod ex tempis adiacētia derelinquit̄
i. quādo ē dispositio derelicta in re tpali ex adiacētia
tpis ad rez tpalem. vt ē fuisse vel futurū esse.

Aia cōiuncta corpi cōplexiōes corpis imitatur.

Qui frigide ⁊ sicce sunt complexionis. i. melanco-
nici in autumno demētiores sunt seipsis. sanguinei ho
in vere. quia sūt pplexiōis hūide ⁊ calide. Lolerici at̄
in estate ppter complexionē calidaz ⁊ siccam. flegma-
tici vero in hieme. qa sunt frigide ⁊ humide pplexiōis

Ubi ē circūscriptio corpis a loci circūscriptiōe pce-
des. i. vbi est dispositio derelicta in re locata ex adia-
centia loci ad rem locatā fm quā aliqd̄ dr̄ esse in loco

In loco est quicquid a loco circumscribitur.

Anima nulluz locum occupat.

Duo corpa nō possunt esse simul in eodē loco ⁊ eo-
dem mō. nec vniū corpus in diuersis locis.

Eadez vox puenit ad aures diuersoz sed nō eadez
numero. sed eadez fm similitudinem ⁊ speciem.

Nec corpus est sine loco nec locus sine corpore.

Positio siue situs ē dispō derelicta in re ex ordine
ptium suaz respctū loci fm quā dicitur aliquis sedere
vel iacere.

Habitus est corpis ⁊ eoz que circa corpus sunt ad
iacentia. idest habitus est dispositio derelicta in re ha-
bente ex adiacentia rei habire ad habens.

40 42
C Impositio suplatiui facta est in termino vltra que
transgredi impossibile est.

C Possibili posito in esse nullus sequit' impossibile.

C Si oēs pūcti cōponātur nullā faciūt magnitudinē.

C Libri primi priorum.

C Propositio est oratio alicuius de aliquo vel ali-
cuius ab aliquo.

C Terminus ē in quem resoluitur propositio.

C Silogismus est oratio in qua quibusdam positis z
concessis necesse ē aliquid enenire.

C Dici de omni ē quādo sub subiecto nihil est sumere
de quo uon dicatur predicatum. simpliciter.

C Vltis affirmata z p̄ticularis affirmata ouertūtur

C Quī oppositus p̄ntis repugnat aūti p̄na fit bona.

C Quicquid sequit' ad p̄ntis sequit' ad antecedens.

C Silogismus ē necessarius ab exponētib' ad expo-
situm. vñ siue ē de exponēte est d̄ ex
posito. vnde exponētis z expositi eadem ē virtus.

C Quando vtraq; p̄missarū fuerit de necessario con-
clusio erit de necessario.

C Minori exite de inesse z maiori de necessario seq-
tur conclusio de necessario.

C Possibili posito in esse nullus sequit' impossibile.

C Contingēs dicit' duobus modis. vno mō vt in plu-
ribus z non semp sed frequenter. vt canescere hoiem
in senectute z tale contingens dicitur natum. Alio mō
dicitur cōtingens quantum ē de se indifferēter habens
ad omne z non ad esse. vt ē ambulare. motū terre fie-
ri. z tale contingens dicitur infinitum.

C Quādocunq; ex opposito cōsequētis infer' oppo-
situm aūtis tunc prima cōsequentia fuit bona.

C Dis silogismus hz tres terminos z duas p̄positōes

C Uniuersalem cōclusionem facilius est destruire q̄s
construere.

C Exēpla ponim' nō q̄ ita sit s; vt sentiāt addiscētes

C Non idēz significat esse nō album. z nō esse albus

C Secundi priorum.

¶ X falsis bene sequitur verum. sed ex veris nun
quā sequitur falsum sed semp verū. vñ ex falso
verum ex vero nil nisi veruz.

¶ Ad idem affirmatū vel negatū non sequit idem.
¶ Petere quod ē in principio ē quando non demon/
strat propositum. Quod fit quattuor modis. p̄rio qñ
non demonstrat oio proposituz. secundo qñ demonstrat
p̄ ignotiora. tercio qñ demonstrat per ea que equaliter
sunt ignota. quarto qñ demonstrat p̄ius p̄ posterius.

¶ Si cōclusio ē falsa oportz aliqua p̄missaz ēē falsaz
¶ Si extrēa cōuertuntur necesse ē mediuz cōverti.
¶ Magis eligendū ē bene agere q̄ a gere. vnde ma
gis eligenda ē voluntas sine actōe q̄ actio sine bona
voluntate.

¶ Dilectio magis eligenda ē q̄ coitus. quia dilectio
fit fm bonam voluntatez z coitus fm actū corpalem.
¶ Omnis cupiscētia z artes fiūt propter hoc quod
optimū ē idest propter finem.

¶ Instantia ē propositio cōtraria propositioni.
¶ Entimema cōstat ex ycotibus z signis. ycos ē pro
positio probabilis.

¶ Probabile ē quod scitur esse factuz vt in pluribus
vnde ycos ē propositio quādo scitur esse facta vt i plu
ribus. vt odire odientes amare amantes.

¶ Silogism⁹ ē necessari⁹ vel pbabilis vel dem̄rabil⁹
¶ Per signa corpis nobis nota filogizamuz disposi/
tōes anime nobis ignotas.

¶ Regule hic posite vel sunt verba Aristo. in isto li/
bro. vel sententia z doctrina z omnis disciplina.

¶ Libzi primi posteriorū Aristo.

¶ Omnis doctrina z omnis disciplina intellectiua
ex p̄sistenti fit cognitione.

¶ La silogism⁹ q̄ inductio p̄ p̄ius notam faci
unt doctrinaz habere.

¶ Exempluz ē inductō idest incōpleta. entimema ve
ro silogismus dicitur. i. perfectus.

¶ Aliqua necessaria sūt p̄cognoscere dupliciter. scilz

41 43
quia sunt. z quid dicitur p nomen.

Et est quid nominis z quid rei.

De dignitate oportet p̄cognoscere qa est. s. vera d̄ passione quid dicitur per nomen. de subiecto at̄ vtrum q̄ p̄cognoscere oportet. vnde hic habemus q̄ due sūt p̄cognitōes z tria p̄cognita. que sunt subiectus passio z dignitas. Item habemus q̄ in qualibet scia ō p̄supponere subiectū esse z qd̄ significet ipsus. s̄ de passione non oportet p̄supponere esse sed tm̄ qd̄ significet.

Om̄e de quo cōtingit aut affirmare aut negare verum est quia est.

Maior prius constructōe cognoscit̄ z tpe z natura minor vero simul cognoscit̄ tempe natura vero prius cōclusio vero per se z non p̄ aliquod mediū cognoscitur esse sub vniuersali idest maiori.

Quod aliquis addiscit hoc ipsum scit. quod autem non z nescit ipsus. nescit enī ipsum in propria forma. idest actu benē scit ipsus potenciali virtute.

Qui scit triangulū habere tres equales duob̄ rectis hoc scit fm̄ quid non autē simpliciter. z sic habemus q̄ est duplex scire. s. fm̄ quid z simpliciter.

Scire opinamur vniquodq̄ simpliciter z non sophistice quod ē fm̄ accidens cū causas arbitramur cognoscere propter quam res est. z quoniam illius causa est. z non contingit se aliter habere.

Sapientes z insipientes opinantur se scire. illi quidē opinantur z sciunt isti vero nomine.

L² simplr̄ ē scire hoc impossibile ē se aliter habere

Scire ē demonstratione intelligere.

Demonstratio est silogismus apodicticon idest faciens scire. quoniam in habēdo demonstratōem scimus.

Necessē ē demonstratiuā sciaz esse ex primis z intermediis z prioribus z notioribus causisq̄ conclusionis vbi includit̄ propriū.

Quod non est non cōtingit sciri. ex quo habemus q̄ de non ente non habemus scientiam.

Sciētia est illorū quoz ē demonstratio. z non ē fm̄ accidens habere demonstrationem. f̄ iij

CDuplicia sunt priora . aliqua notiora ⁊ priora quo ad nos . vt illa que sunt proxima sensui . sed prima simpliciter ⁊ fm naturā sunt que remotiora sunt a sensu .

CTunc scimus cuz causas cognoscimus ⁊ priorēs si vere cause sunt ⁊ remotiores non soluz altero mō intelligēdo . sed sciendo quoniam sunt .

CRemotiora a sensu sunt maxime vniuersalia . proxima sensui sunt maxime particularia .

CEx primis autē ē quod ex principijs proprijs est .

CIdem dicitur primū ⁊ principium .

CPrincipiū demonstratōis est propositio imediata idest immediatōe cause ⁊ non subiecti .

CPropositio imediata ē qua nō est altera prior .

CPropositio est altera ps contradictōis alias enun-
ciatōis vnū de vno significans .

CDyaletica propositio est accipiēs quālibet partem contradictōis indifferenter .

CDemonstratiua ē aliquā terminās scilicet veram .

CContradictio ē oppositio cuius fm se nō ē mediū . idest alia species eiusdem generis non mediat .

CPars ptradictōis q̄ significat aliqd ēē de aliquo ē affirmatio . q̄ at̄ significat aliqd ab aliquo ē negatio .

CPositiōnē non cōtingit demonstrare nec necesse est ipsam quēlibet habere addiscentē . sed dignitatē oportet quēlibet habere ad docendum .

CDiffinitio ē positio quedam sed nō suppositio .

CSuppositio dicit aliquid esse vel non esse . sed diffinitio non dicit esse vel non esse .

CNon ē idem vnitas ⁊ esse vnitatē .

CNō soluz necē ē p̄cognoscere pria p̄cipia aut oia aut q̄daz aut cōclusiōes . sed magis . qa pp qd̄ vniūq̄qz tale ⁊ illud magis vel vt propter quod amamus illud magis est amatus . s; oia posteriora scimus ⁊ credim; p̄ prima ergo illa magis scimus .

CNecessariū ē magis credere p̄cipijs q̄ cōclusiōi

CPrincipijs nihil est notius in veritate ⁊ oppositis nihil est notius in falsitate .

Prius cognoscim⁹ ex eo q^o terminos nouim⁹.

Non contingit aliquid demonstrare circulariter nisi in terminis conuertibilibus z proprijs.

Facile e demonstrare oia dicendo hoc e hoc. s; hoc e soluz in terminis conuertibilibus.

Impossibile e eadem esse prima z notioza sibi ipsif eodem modo.

Ad min⁹ ex duabus ppositioib⁹ ptingit filogizare.

Uno autē posito siue termino siue ppositione nihil contingit filogizare.

Demonstratio est filogismus ex necessarijs. z solū fit in primo modo prime figure.

Scientia demonstratiua est necessarioru.

Dici de omni e quod nō inest in quodam quidē sic. z in quodaz quidez non. neq; quod e aliquādo sic ali quando non sic. vt aial de omni homie. vñ ad dici de omni requirit vniuersalitas suppositoꝝ z tempozuz.

Per se insunt q̄m q; sunt in rōe dicente qd est. vt triāgulo inest linea z pūct⁹ linee. Substātia eiz idest sbalis eēntia eoz e ex hijs. i. ex lineis z lica ex pūctis.

Et p se qbuscunq; eoz q̄ insunt ipsis ipsa in rōe dicete qd est insunt vt ppria passio p se inest subiecto.

Ite p se q̄ non dñr de quodā alio subiecto vt substātia

Ite p se ppter quod inest vnicuiq; aliqd tanq; p cam quod vero non ppter ipsuz est accidens est.

Hic habem⁹ q; quattuoz sunt modi dicēdi p se. quoz primus z secundus tantū ingrediūtur demratiōem.

Item habemus q; per se p supponit de omni.

Uniuersale siue primuz dico q; cum sint de omni z per se est. z fm q; ipsuz est p se. z fm ipsuz idem est vt punctus inest linee z fm q; ipsum.

Ulle at e tūc cuz in quolz z pzo demratur vt duos rectos hre. vñ hēm hic q; vrsale pdicatu ptiēt in se di ci de oī z pzo. Ifocheles gdez fortasse h; tres eqles duob⁹ rectis sed nō primū sed triāgulus primus.

Primū e cui alteꝝ inest p seipz z nō ipm p alteꝝ. Ex istis pz q; sicut p se suppoit d oī sic primū p suppoit ip suz p se.

Multotiens accidit in demonstratōe q̄ vniuersale
videtur demonstrari tū nō demonstrat. ⁊ circa hoc tri
bus modis erramus. Primo cuz nihil aliquid sit acci
pere sub aliquo cōi cui p̄io cōpetit vniuersale q̄ hoc
vniuersale cui incōueniēter assignat. Secūdo q̄ ē ac
cipere sub aliquo cōi multa inferiora s; tū illud cōe in
notatus est qd̄ inuenit in rebus differētib; sp̄e. Tercō
q̄ illud de quo dem̄stratur aliquid vt v̄sale primū se h;̄
ad id quod dem̄strat de eo sicut totum ad partem.

Quecunq; per se sunt ex necessitate insunt rebus
hec quidem sunt in eo quod quid est.

Quod scitur non pōt se aliter habere.

Que per se sunt necessario sunt in rebus.

Omnne quod est aut p se est aut fm accidens.

Accidentia nō sunt necessaria.

Necessariū ē alterū oppositorū semp̄ inesse.

Ex veris semp̄ sequitur ipsum verum.

Ex veris ⁊ non demonstratiue est silogizare ex ne
cessarijs autē nō.

Ex necessarijs silogizare propriū ē demonstratōis.
ergo ex necessarijs est demonstratio.

Dupliciter datur instantia de demonstratōe op̄in
tibus se dem̄strare videlz q̄ non fit ex necessarijs.

quia aliter cōtingit esse. vel ratōis causa. i. dispositōis

Ex necessarijs cōtingit necessariū silogizare. simi
liter ex non veris. sed ex nō necessarijs non cōtingit
demonstrare. quia cum meduz ex necessitate est con
clusio erit ex necessitate.

Medio existēte ex necessitate conclusio erit ex ne
cessitate.

Demonstratio ē eozū que sunt per se ⁊ non eozū
que sunt p accidens.

Accidens cōtingit non esse. s; per se propter quod
scire ē per causam cognoscere.

Duplex ē necessitas. s; cōsequētis ⁊ p̄ntie. p̄ntis vt
ē cōmunis demonstratōnis. p̄ntie vt ē cuiuslibet simili.

Scire propter quod ē per causam scire.

43 15
¶ Oportz mediū ppter seipsuz inesse tercio idest mi
nori extremitati z primū medio. i. maior extremitas.

¶ Non attingit ex aliquo genere descendente demō
strare vt geometria in arithmetica.

¶ Ex necessitate sunt circa vniūquodqz genus quecu
qz per se sunt z fm qz vniūquodqz est.

¶ Tria sunt necessaria in demōstratiōe quoz vniū est
quod demonstrat. s. cōclusio. i. passio que de aliquo d
monstratur. hoc ē autē quod inest alicui generi per se.
aliud ē dignitas. dignitates autē sunt ex quibus ē de
monstratio. terciū ē subiectū cuius passiones z per se
accidentia ostendit demōstratio.

¶ Necessē ē media z vltima in demōstratione ex eodē
genere esse.

¶ Quecunqz non sunt per se accidentia erunt.

¶ Nec demōstratio nec scia corruptibiliū s3 ppetuoz ē.

¶ Diffinitio vel ē pncipiū demōstratiōis vel conclusio vel
tota demōstratio positōe dīns. i. extra formas silogismi.

¶ Alteruz ē genus subiectū sciētīe subalternatis a ge
nere subiecto sciētīe subalterate.

¶ Qui ex supioribz causis magis sciuit. ergo illa ma
gis z maxime erit scientia.

¶ Difficile ē cognoscere si aliquis sciuit vel non.

¶ Difficile ē enīz noscere si ex vniūscuiusqz proprijs
scimus aut non quod vere est scire.

¶ Si ex veris z primis hēmus silogismuz opinamur
scire. sed hoc non ē sufficiens. sed oportet esse ex qui
bus scitur. vt sint proxima primis.

¶ Nō necesse ē esse spēs ydeas aut vniū aliqd extra
multa aut demōstratio fit in mente. sed tamen vniū de
multis vere dicere est necesse si fit demōstratio. quia
nisi hoc scit non erit vniuersale. sed si vniuersale non
est non est mediū querere nec demōstratio.

¶ Oēs scie cōicāt s3 n cōia pncipia ex qbz demōstrant.

¶ Demōstrare non est interrogare propter id quod
oppositoz esse non demonstrant.

¶ Unāqueqz scia hz suas interrogatōs z disputatōs

Demonstratōes nō augent̄ p̄ media sed in post as
sumendo ⁊ in latus.

Demonstratio quia cōtingit dupliciter. vel quia p̄
cedit p̄ effectū. vel per causā remotā.

Planete ex eo q̄ non scintillant non sunt prope. s;̄
ex eo q̄ non sunt prope non scintillant.

Lōuenit autem magis ⁊ p̄ alterū alterū demōstra
re. ⁊ erit propter quid demonstratio.

Duplex ē scire. s. scire quia est ⁊ scire p̄pter qd̄ est.

In sciētis diuersis sepe dicit̄ vna scientia p̄ quid
vt medicina dicit q̄ vulnera circularia tardius sanan
tur q̄ longa. sed p̄pter qd̄ i^o dicit geometra.

Scientes v̄sale sepe nesciūt ipsum singulare.

Figuratus maxime faciēs scire est prima figura.

Coordinatōs p̄dicamentōz nō cōicant. vñ quod ē in
vna non est in alia. Ex quo hēmus q̄ scientie p̄dicame
tōz sunt impermixte.

Ignorātia ē duplex. s. fm̄ negatōz ⁊ fm̄ nō dispōez

Si aliq̄s sensus deficit nec ē deficere sciaz q̄ est
secunduz illuz sensuz quā etiā impossibile est accidere

Aut addiscimus p̄ demōstratōez aut p̄ inductionez

Impossibile est v̄sale speculari nisi p̄ inductōem.

Singularium est sensus.

Ois silogismus est p̄ tres termios ⁊ duas ppōes.

Non contingit ire in infinituz in p̄dicamentis nec
ascendendo nec descendēdo v̄trobiz est status.

Que ē comparatio principij ad principij eadē p̄
cipiantis ad principiatum.

Impossibile ē infinita pertransiri.

Haudēant species ⁊ ydee platonis. mōstra enī sūt
⁊ si sunt ad rōem. i. demrātōem profunt. demrātōs ad
i^o huiusmodi non sunt.

Demrātio vniuersalis potior ē particulari.

Affirmatiua potior ē negatiua.

Demrātio oisīua potior ducente ad impossibile.

Potior est demonstratio que est de esse q̄ que est
de non esse.

Universale non e minus ens q̄ particulare s; magis. quia ipsuz e incorporeale. particulare vero incorporeale 7 ex multis. In isto libro habemus q̄ vniuersalia sunt eterna. 7 q̄ sp̄s rerū sunt sempiterna.

Universale magis e causa q̄ pticulare. cui eni per se inest aliquid hoc idem ipsi e causa.

Cognoscens vniuersale cognouit pticulare 7 non ecōuerso.

Universale intellectu. singulare vero sensu p̄cipit.

Prius e esse q̄ non esse.

Certior 7 prior e scia que e ipsius q̄ e 7 pp̄ quid e. q̄ illa que e alterius horuz tantū.

Ite certior est q̄ ex paucioribus q̄ q̄ ex appositōe

Itez certior e que non e de subiecto concreto.

Unitas e s̄ba sine positōe. sed punctus e substantia positionem habens.

Una e scientia que vnius generis subiecti.

Quecunq; ex primis cōponūtur partes 7 passioes eorum sunt per se.

Altera scia e ab altera q̄ruz nō sunt eadē p̄cipia.

Entis quod e a fortuna non e scia p̄ demfationem. quia nec semp e nec frequēter.

Universale autem vbiq; e 7 semper.

Sensus e singulariū scientia vero vniuersalium.

Impossibile e eadē esse p̄cipia oim silogismoz

Scia e nccioz opio ho p̄tingētuz aliter se habet.

Solertia e subtilitas quedaz non prospecto tempe medij scilicet inueniendi.

Secondi libri posterior Aristot.

Questiones sunt equales numero hīs quecūq; vere scimus.

Questiones sunt quattuor. quia est. propter quid e 7 iste reducunt ad duas. s. ad questionez si e mediuz 7 quid est mediuz.

Causa 7 medium idem sunt.

Unus inquam vna est scientia.

Diffinitio e cognitio substātie 7 ipsius qd̄ quid est.

C Impossibile est scire quod quid ē ⁊ ignorare
ipsum quod quid est non ē demonstratio.

C Per omne genus cause contingit demonstrare.

C Scire opinamur cum causam rei scimus.

C Quattuor sunt cause ⁊ cetera.

C Unū ⁊ idem cōtingit esse quod quid est. vel si que-
ratur quid ē tonitruus dicitur q̄ est extinctio ignis in
nube. ⁊ si queratur quid tonat dicitur q̄ ignis in nube
extinctus vel extinguitur.

C Ambulare post cenam ē causa sanitatis p̄pter non
dimittere cibos in ore stomachi.

C Medius in dem̄ratione ē ratio primi termini idest
maioris extremitatis.

C Interpositio terre inter soles ⁊ lunam ē causa eclis
p̄is lune.

C Causa ⁊ effectus debent esse proportionata. vnde
eius quod ē in fieri causa debet esse in fieri. quod ve-
ro ē in facto esse causa debet esse in facto esse.

C Sicut se habet linea ad punctum sic se habz quod
fit ad factum esse.

C Quedam sunt semper quedam frequenter. vt non
omnis masculus barbarus est in maxilla semper sed
frequenter.

C Eorum que frequēter sunt medium debet
frequēter esse.

C Ex singularibus oportet vniuersalia accipere.

C Equocatos magis latēt in vltibus q̄ in inferiorib⁹

C In mathematicis non ē disputare diffinite.

C Fluvius magis fluit in fine mensis. quia finis men-
sis est humidior.

C Omnis arbor habens lata folia folio fluit.

C Folio fluere ē sūcum condensatum habere.

C Causa prior est eo cuius est causa.

C De aīal hīs cornua carz dētib⁹ i sup̄iori māndibula

C Ex sensu in nobis fit memoria ex multis memorijs
experimentum ab experimento.

C Uniuersale vel accipit in anima quiescens quod ē
principiū artis ⁊ scientie.

- S**entire ē singularis sed sensus ē vniuersalis.
- P**rincipiū habitus non est scientia sed intellectus.
- U**niuersale ē vnū in multis ⁊ vnū preter multa.
- P**rincipia non cognoscimus p̄ demonstratiōem sed per inductionē via sensus ⁊ memorie.

Prīmi libri topicorum.

Rima natura que nō per aliam sed per seipsas habet fidem.

Unūquodq; priorū ē sibi ipsi fides.

Dyaletica ē vtilis ad tria. ad exercitationē. ad obiectiōez ⁊ ad philosophiam.

Dyaletica cum sit inquisitiua ad omnia methodoz principia vnam habet.

Rhetor non semp psuadebit nec medicus semp sanabit sed si ex cōtingētibus nihil obmiserit. sufficit. n. disciplinā habere dicimus siue putamus.

Diffinitio ē orō ⁊c. Propriū ē quod inest ⁊c. Accidens ē quod deest ⁊c. vide in tractatibus.

Accidens facit vnū nūero cū suo subiecto. vñ accidentia numerātur numeratōe suoz subiectoz.

Omnis aqua omni aque eadem ē in specie.

Quod licet cōtrarias opiniones proferentem sollicitum esse stultum est.

Et Dellissus ponit vnum ens tantum.

Qui dubitat vtrū sit alba nix nō indiget rōe s; s; s;.

Illud ponet aliqs quod a viro pbabili dictū est.

Tres sūt spēs p̄positionuz. s. ethice phisice logice.

Quot mōis dicitur vnū oppositoz tot modis dicitur ⁊ reliquū.

Inter ea q̄ multū pueniūt artificialis ē oria q̄rēda

Secundū topicorum.

Nullum genus predicatur denoiatiue de suis speciebus licet vniuoce.

In paucioribus via maior.

In iusticiam facere non inest deo. quia iniusticiā facere idē ē quod sponte nocere deo non ē ergo ⁊c.

Inuidus ē qui tristatur de prosperitate bonoz.

- ¶** Reprehensor ē qui tristat de prosperitate malorum.
¶ Loquendus est vt plures sapiendū vt pauciores.
¶ Aialia semp nutriūtur non tamē sp̄ augentur.
¶ Scire non est reminisci. quia scire cōtingit p̄sentia
 ⁊ futura. reminisci vero nisi p̄terita.
¶ Quecunq; insunt speciei insunt etiam generi.
¶ Hoīes vt in plurib⁹ sunt mali in pauciorib⁹ at̄ hōi
¶ Motis nobis mouent̄ oīa que sunt in nobis.
¶ Idem ē susceptibile cōtrariozū.
¶ Plura cōtingit bene scire sed nō plura intelligere.
¶ Quod iuste fit sciēter fit. quod hō iuste ignorāter.
¶ Quoz generatōs sūt hōe ipsa sūt hōa sūt d̄ malo
¶ Simpliciter dico quod nullo addito dico.

¶ Tercij topicorum.

- Mnia bonū appetunt.
¶ Quod per se est eligibile magis est eligēdū
 q̄s quod propter aliud.
¶ Qd̄ plures vel oēs eligunt hoc ē magis eligendū.
¶ Qd̄ ē difficilius magis ē eligēdū q̄s quod ē facili⁹.
¶ Plura bona paucioribus hōis sunt p̄eligenda.
¶ Iustū non ē in genere sed iusticia est in genere. Ex
 quo habemus q̄ accidēs in cōcreto non ē p̄ se in p̄e/
 dicamento.
¶ Robur existit in neruis ⁊ ossibus.
¶ Finis magis est eligendus q̄s que sunt ad finem.
¶ Lius finis melior est ipsum melius est.
¶ Amicitia melior est diuitijs.
¶ Nōo eligit iuuenes iudices. q̄a nō cōstat eos p̄u/
 dentes esse.
¶ Tempantia magis ē eligenda in iuuenibus q̄s in se/
 nib⁹. q̄a iuuenes pl⁹ q̄s senes cōcupiscētij molestāf
¶ Si oēs eēt iusti nō vtilis esset fortitudo. sed si om/
 nes fortes essent adhuc vtilis esset iusticia. est ergo nu/
 dior iusticia q̄s fortitudo.
¶ Id quod assimilatur meliori melius est.
¶ Si optimū in aliquo genere melius est optimo al/
 terius generis ipsuz simpliciter melius ē altero ⁊ ecō/
 uerso. vt si optimus homo melior ē equo ⁊ ecōuerso.

C Melius est bene viuere q̄ viuere.

C Studere non negamus vt ingeniosi videamur.

C Diffinitio eius quod ē ad gloriā ē nullo cuz sciente festinari in esse.

C Illud ē album quod nigro non est permixtum.

C Tale additum tali magis facit ipsum tale.

C **3** Quartii topicorum.

C Impossibile ē aliquid p̄cipare genus quod nō participat aliqua suarū specieꝝ.

C Genus de pluribus p̄dicatur al' pōt q̄ spēs.

C Si oppositū in opposito ⁊ p̄positus in p̄posito.

C Donum est datio irredibilis.

C Nihil prohibet materiā suiipsius habere.

C Medium ē in eodem genere cum extremis.

C Si quid omnino ex specie p̄mutatū est id non con-
tingit amplius p̄manere idē. Ex quo habet q̄ destru-
cta specie impossibile ē indiuiduū generis idē nume-
ro p̄manere.

C Pars nullo modo p̄dicatur de suo toto.

C Vinus non ē aqua putrefacta in vite. quod tamen
voluit Empedocles.

C Nemo dicitur esse talis eo q̄ possit esse talis. vel
q̄ possit facere tale. pōt enī diues ⁊ studiosus praua
agere sed tamē non sunt huiusmodi.

C Quod sic non est non entī nec sunt spēs nec orīe.

C Quinti topicorum.

C **3** Aliqd dī esse p̄p̄iū alteri? ⁊ nō sepat ip̄m ab
ōi alio nō bene assignatū ē esse proprius.

C Gratia dicendi p̄p̄iū assignatur vnde pro-
p̄iū semp dī assignari per notiora.

C Sentire dī dupliciter. s. habere sensus ⁊ vti sensu.

C Lōturbat audientē quod frequenter dicitur.

C Opposita siml sunt natura.

C Omne sensibile extra sensus factum incertum est.
quia dubiū ē vtrū sit vel non qm̄ recedit a sensu.

C Eadem inquā eadem insunt vel non sunt.

C Ei qui omnino instat omnino aduersandum est.

¶ Quod p̄ sup̄abundantiam dicit̄ vni soli cōuenit.
¶ Tres sunt species ignis. s. lux flamma carbo. ⁊ hoc
verum ē s̄m opinionem Aristo.

¶ Impossibile ē idem plurius proprium esse.

¶ Si simpliciter ad simpliciter magis ad magis ma
xime ad maxime ⁊ ecōuerso.

¶ Sexti topicorum.

¶ Enus maxime eorū que sunt indiffinite videtur
diffinite substantiam significare.

¶ Facilius est quēlibet fecisse q̄ bene fecisse.
¶ Oportet diffinentē planissima interpretatōne vti eo
q̄ causa cognoscendi redditur diffinitio. vnde diffini
tio non debet esse obscura nec ad sup̄flūū cōtinere.

¶ Ductio ⁊ cōmensuratio sunt equiuoca ex quo acci
pitur cōmuniter q̄ omne nomen variabile natum est
omnino equiuocum. quia tam significat agentis
actionez. rei passe passionem ⁊ ipsam rem passam.

¶ Equiuocorum non est diffinitio. vnde solius speciei
est diffinitio.

¶ Omne inconsumetum est obscurum.

¶ Quēs trāsferentes s̄m similitudinē aliquā trāsferūt

¶ Imago est cuius generatio ē per mutatōem.

¶ Qui bene diffinit contraria consignificat.

¶ Illud ē sup̄flūū indiffinite quod remanet ablato ip
so. nec manifestat quod diffinitur.

¶ Semen est habendum primū a cibo indigestum.

¶ Diffinitio debet dari p̄ priora ⁊ notiora. quia omis
doctrina ⁊ omnis disciplina ex prioribus ⁊ notiorib⁹.

¶ Unius ⁊ eiusdeꝝ rei non possunt esse plures diffini
tiones. sed vna tantum.

¶ Omnis bona diffinitio debet constare ex genere ⁊
differentia seu differentijs.

¶ Simpliciter notus non ē quod ab oībus notus est.

¶ Oppositorū eadem ē disciplina.

¶ Impossibile ē vnū oppositorū cognosci sine altero

¶ Dies ē lapsus solis super terram.

¶ Grammatica ē scia recte loquēdi recteq; intelligēdi

47 49
7 id quod profertur recte accentuandi.

C Indiffinite alicuius rei debet poni genus propin-
quū 7 nō remotū. q̄a in genere p̄pinquo fit diffinitio.

C Omnis specifica differētia cū genere facit species.

C Genus per se nō predicatur de differentia.

C Omnis passio magis facta abijcit a substantia sed
differentia saluat id cuius ē differentia. ergo differen-
tia non est passio.

C Indiffinite proprie passiōis poni debet subiectū.

C Omnis diffinitio data p̄ cōiunctionēz disijunctiūz
vel negatiūz vituperanda est.

C Omnes honores appetunt.

C Finis in vno quoq; genere est optimus 7 gratia cu-
ius fiunt alia.

C Impossibile est incorporeū corpori misceri.

C Non solū qui talia facit sed qui vult finire latro ē.

C Septimi topicorum.

o Portet id quod maxime 7 optime dicitur vnus
numero esse

C Que ambo non sunt eadem sibi inuicem non
sunt eadem.

C Facilius est destruere q̄ construere 7 corrumpere
q̄ facere.

C Inter oia p̄dicamenta difficilimū est cōstruere dis-
finitionem. accidens vero construere facile est.

C Verisimile ē in multis magis fieri peccatum q̄ in
paucis.

C Octauū topicorum.

o Na disciplina melior ē altera. vel quia certior.
vel quia de meliori subiecto.

C Maiori bono maius malum opponitur.

C Dyaletica propositio ē contra quam in pluribus se
habente non est dare instantiā.

C Qui ex probabiliōibus q̄ fit cōclusio filogizār co-
nantur palam patet q̄ non bene filogizant.

C Concessus respōdenti nō intelligēti qm̄ nō itelligo

C Ille vero soluit oīes falsas qui eas interimit. 7 p̄

pter quid falsa sit non ostendit.

¶ Nihil prohibet quedam falsa esse probabiliora quam
busdam veris.

¶ Prauus socius est qui impedit commune opus.

¶ Qui litigatioe interrogat male disputat.

¶ Peccatum est aliquid ostendi per longiora quod inest
per minora. unde expresse habet quod peccatum est fieri
per plura quod potest fieri per pauciora eque unde.

¶ hoc est bonum habere ingenium secundum veritatem. posse
eligere bonum et fugere falsum.

¶ Qui bene nati sunt bene facere possunt.

¶ Qui amant bonum et odium malum de facili discernunt
optimum quod profertur.

¶ Primi libri elencorum.

① **A**periti velut longe distantes speculantur.

¶ Non contingit res ipsas nobiscum ferentes
disputare. sed in disputatioe nominibus per res
vtimur.

¶ Nomina sunt finita res vero infinite. quia necesse
est unum nomen plura significare.

¶ Qui virtutis nominis sunt ignoti de facili paralogizan-
tur id est decipiuntur.

¶ Quibusdam magis est opo parum videri sapientes
esse. et non nunquam sapientes esse et non videri.

¶ Sophista est non apparens scia et non existens.

¶ Sophista copiosus est ab apparente et non existente

¶ Duo sunt opa sapientis quorum unum est non mentiri
et de quibus novit aliter et ometientes manifestare posse.

¶ Oportet discipulum magistro credere.

¶ Elech⁹ est contradictio unius et eiusdem secundum idem et in eo-
dem tempore.

¶ Ex nihilo nihil fit.

¶ Eadem est diffinitio unius solius rei tantum et rei sim-
pliciter. ut hominis et unius hominis.

¶ Communia et generalia sunt quibus scitis nescitur ta-
men ars. et ipsis ignoratis necesse est artes ignorare.

¶ Omnibus vtimur quibusdam communibus.

¶ Omnes etiam ideote usquam arguunt. quia sine arte percipi

unt id de quo artificialiter est dyalectica. vnde duplex est logica. s. artificialis ⁊ naturalis.

C Difficile est simul multa cōspicere.

C Appositis iuxta se contrarijs maiora ⁊ minora videntur. siue dupliciter q̄ opposita iuxta se posita magis elucescunt. ex quo habemus.

C Hoies irati ⁊ turbati minus cōsiderare possunt.

C Secundi elencorum.

C Uod scimus sepe transpositum ignoramus.

C Ad interrogatōs plures non est danda vna responsio sed plures.

C Contraria arguere non est soluere.

C hoc horuz dicit multipliciter. s. vel vt aliquoz possessio. vel vt pars multitudinis alicuius.

C Nihil dat quod non habet bone sunt insipienti ⁊ non videnti non sunt bone.

C In non facere ⁊ intelligere facere ⁊ omnino in negatōe intelligitur affirmatio.

C Nasus curuus dicitur simus. s. pes curu⁹ dicitur richus.

C Principiū maximū ⁊ difficilimū omniuz est.

C Principiū quātitate minimū est p̄tate ho optimuz

C Difficilimū ē principiū alicui⁹ artis inuenire. s. ip̄o inuento facile est addere ⁊ augere reliquū.

C Recta solutio aut fit p̄ distinctōez multitudinis. aut per interpositionez falsi.

C Imponit finem. de omissis peto veniā de inuentis vero gratias multas. ⁊ in hoc fit finis auctoritatu⁹ in quibus quāta sit difficultas ⁊ vtilitas ipse legēdo met poteris perpendere. ⁊ possunt vocari he auctoritates flores parui ⁊c.

C Primi libri Aristo. de aialibus.

C Uemadmoduz pluma est in auibus ita squama in piscibus.

C Dia aialia que gignūt sibi similia hnt oculos p̄ter talpā q̄ est priuata oculis fm q̄ appet ga non videt oio. sed si aliqs scindet coriū qd̄ est sup loca oculorum subtiliter inueniet loca oculozum eius.

C Nobilissimū z altissimū z a pud nos notius z magis fixum animal est homo.

C Sicut omnia metalla z omnia frustra auri z argenti ad aurū mundissimū manifestant ita dispositiones omnium animalium manifestantur cum ad hominem comparantur.

C Partes corporis hominis create sunt z posite secundum creatorem z situm totius mundi.

C Umbilicus est radix ventris.

C Frons magna significat ponderosum non declinatum ad stultitiam.

C Frons parua significat bonitatem motus.

C Frons larga significat paruitatem discretiois.

C Frons rotunda significat iracundiam.

C De animalibus huiusmodi aures habent ipsas mobiles propter hominem.

C Aures multum prominentes z magne significant stultitiam z garrulitatem.

C Sternutatio secundum quod fingunt homines est signum veritatis dicti istius operis.

C Nasus elephantis est locus z fortis z utitur eo loco manus in accipiendis cibis z potum z aliis quibus indiget.

C Os colli leonum est continuū.

C Splen hominis similis est spleni porci.

C Uenter id est stomachus animalis assimilatur ventri carnis.

C Extremitas virge dicitur preputium.

C Situs cordis est in medio pectoris sed in homine modicum declinat ad sinistram partem.

C Secundi de animalibus.

C Dentes canum iuuenium sunt albi z acuti. senum vero obtusi z nigri.

C Masculi plurius dentium sunt femine.

C Dentes equi cum senescunt albescunt.

C Omne quadrupes generans sibi simile habet dentes.

C Homo in comparatione corporis sui habet paruum os.

C Non est mulier utens manu dextra sicut sinistra.

C Simia utitur manibus sicut pedibus quoniam sunt compositae ex manu z pede.

- ¶ Ale auius sunt in eis loco manuu.
- ¶ Simia est mixte natur coueniens nature hominuz z quadrupedum.
- ¶ Cornua omniu sūt vacua preter cerui cornua que sunt dura z non est in eis concavitas.
- ¶ In mari est quidaz piscis qui dicitur nauim tenes. quoniaz ipse prohibet recedere potentia naturali.

¶ Tercij de animalibus.

- S post abscisione z non crescit nec solidatur.
- ¶ Ossa leonis ita dura sunt q̄ cuz colliduntur reddunt ignem!
- ¶ Proprium hominis est canescere in senectute.
- ¶ Impubes castrati non barbescunt.
- ¶ Omne animal multi sanguinis est multi seminis
- ¶ Omne corpus sanguineuz putrescit cito.
- ¶ In ossibus leonis z porci vel modica vel nulla est medulla.
- ¶ Omne aial multi sensus est pauci seminis.
- ¶ Animal inter alta aialia est multi seminis.
- ¶ Lac. ouis vacce z capre maxie e coueniens caseo.
- ¶ Lac muliez nigray meli⁹ e z pluris cibi q̄ albarū.
- ¶ Coaguluz leporis valet ad fluxum ventris.
- ¶ Nulluz aial mutat cornua preter ceruuz.
- ¶ Omne diuersi coloris in pilis est etiam diuersi coloris in corio.

¶ Quarti de animalibus.

- Mnes pisces audiunt.
- ¶ Omne aial carens pulmone caret voce.
- ¶ Omnium animalium femine graciliores z acutiores sunt voce q̄ masculi preter vaccam.
- ¶ De aial suū vocat coparez tempe coitus p̄ ppriaz vocem. specialiter autē hoc facit rana.
- ¶ Vociferatio auius magis est in tempore coitus.
- ¶ Gallus vociferat post preliū z victorias.
- ¶ De aial quod facit oua hz ea in matrice z nō i vētre. quia si haberet in vētre digerent. sicut cibus.

¶ Quinti de aialibus.

o **A**nia aialia naturaliter appetūt dilectionem.

CIn ānis nubilib⁹ māmille incipiūt igrōssari

CAgn⁹ z caper vnus anni coeūt siue generāt
sed debile quid generant.

CLanis viuit vsqz ad trigintaquattuor annos.

CPorcus viuit vsqz ad .xv. annos.

CEquus duoz vel trium annoz coit sed debile quid
generat. fortis est a quattuor annis vsqz ad viginti.

CLoit vsqz ad .xxx. viuit at vsqz ad q̄dragesimū ānū.

CFeia elephantis imp̄gnata a masculino oio non tan
git post ptum & o quiescit vsqz ad terminū vite.

CMutatio vocis est signum ad coitum.

CPediculi generāt lendes z vermes musce.

CLolumbe ouāt z pullificant omni tempe si ē locus
sue mansiois calidus z cibus eoz paratus. alioqn nō
nisi in estate. z pulli eoz sūt meliores in vere.

CSexti de aialibus.

Nullo aialis accidit menstrū sicut mulieri.

CBalline multū ouantes moriūtur.

COua longiora z acutioris capitis producūt
mares. oua vero obtusa z rotunda feminas.

CSemelli iueniūt i ouis vbi sūt duo citria vl vitella

CMascul⁹ colibe p diē feia & o p noctē pcubāt oua.

CNon est auiū vnus sp̄i vt se comedant.

CIn omnibus aialibus est appetitus coitus.

COē quadrupes magis desiderat in vere coitum.

CBonum est q̄ patres coniungant filios ociosos. z
ideo ociosos eiciunt.

COmnes pisces a principio sue impregnatiois sunt
boni. oua vero eoz sunt parua z insipida.

CSeptimi de animalibus.

TUrtures apparent in estate non in hieme. quia
tunc manent in nido.

CSimiliter byrundines vel latēt in cauernis
vel transferunt se ad loca calida.

CSimiliter vsus latet p quadraginta dies abscon
sus vel transfert se.

- C** Pisces in pluuiosis temporibus impinguantur.
- C** Pisces senes mali sunt ad salendum.
- C** Lupi gulose comedunt sine masticatōe ⁊ tātuz vno die q̄ sufficiat ad tres dies.
- C** Uacce diligūt bibere aquā clarā equi ⁊ turbidaz
- C** Salina hois ieiuni omnibus animalibus venenus habentibus contraria est.
- C** Tempa pluuiosa nocent auibus sicca ⁊o piscibus.

C Octauī de animalibus.

A Pes vere ⁊ autumnno mellificat. sed mel verna le melius ⁊ dulcius ac mundius est.

C Natura dat vnicuiq; quod sibi cōueniēs est

C Ceruus eicit cornua sua vbi ē graue ea inueniri. vñ dicit in prouerbijis. vade vbi ceruus eicit cornua sua.

C Eiectis cornibus ceruus timet lupos. ⁊ ideo latet ⁊ nocte vadit ad pascua.

C Mel melius est ex cera noua q̄ ex cera veteri.

C Mel bonum simile est auro.

C Libus apum est mel tempore noctis.

C Uniuersaliter masculi fortiores sūt femellis nisi in vrsō ⁊ leopardo.

C Mulier melioris ē pietatis ⁊ cōpassionis q̄ vir. s; maioris inuidie ⁊ diligit lites ⁊ maliciosior ē ⁊ de facili decipitur.

C Nulla feia sc̄cipit coitū p̄ imp̄gnatōz nisi mlf ⁊ eq̄

C Lā masculi ē digestio seif. cā ⁊o feie idigestio e? dē

C In coeūtibus voces mutantur.

C Graues rectorem qui ceteris dormiētibus excubat capite eleuato habent.

C Uultur mali moris est clamofus ⁊ famelicus ita q̄ in fine moritur fame.

C Doxtuo delphine multi de specie delphinorū concurrunt ⁊ deserunt eum in profundo cauentes ne a piscibus comedatur sepeliunt.

C Apes habent regem qui non exit aluearem nisi cū omnibus apibus.

C Luz fatigatur rex apū volatu fert ipm turba apuz.

C Noni de animalibus.

Generatio filioꝝ non ē cōueniens nisi post tria lustra annozꝝ.

CMares multū futuētes senescūt cito.

CImpregnatio accidit mulieribus naturaliter post menstruum.

CSemie post partū cito crescūt ⁊ efficiūtur veteres

CMulieribus tempe coitus accidit fortis calor.

CMenstruū in mulieribus cessat post .xl. annos. In aliquibus vero remanet vsqꝫ ad quinquaginta.

C Decimi de animalibus.

One quod hꝫ easdeꝫ causas hꝫ eabē accidētia.

COculi qñ accipiūt albā rē lucidā lacrimant

CMulier dolorosa ⁊ infirma si impregnatur fetum corrumpitur. / modicum.

CMulieres lactantes omnino non menstruant. vel

C Undecimi de animalibus.

De rōe idicare sup̄ finōs dñtis ⁊ audictis.

CDebemus inspicere formas ⁊ delctari in artifice qui fecit eas.

CIn omnibus ⁊ naturaliter vilibus est aliquid delectabile vel mirabile.

CMagis cōcupiscimus scire modicū de rebꝫ honorabilibus ⁊ altissimis q̄ scire multū ⁊ p̄ certitudinē de rebus minus honorabilibus ⁊ vilioribus.

CIn quolibet rerū genere necē est considerare cōia seorsuz ⁊ postea ppria vniscuiusqꝫ illius generis.

CNatura est sicut motor ⁊ cōplemētuz rerū. naz cu inlibet est cōueniens rei ad quam est preparata.

CNullum ens naturale natuz est ociosum.

CVir in omnibus animalibus est nobilis.

CCreatio corpis ⁊ mēbroꝝ est propter animaz.

C Duodecimi de animalibus.

Pincipia sūt calidoꝝ hūidoꝝ frigidoz ⁊ siccoꝝ.

CCalidus hūidus ⁊ sicꝫ sūt cāe vite ⁊ mortis

CSomnū ⁊ vigilie iuuetutis ⁊ senectutis sanitatis ⁊ egritudinis.

Corpa dura qñ calefiūt magis calefiūt q̄ corpora humida.

Ignis infirmari non pōt in rebus viuentibus.

Frigidum non est natura sed priuatio.

Infirmi sensus tactus ē caro. dñ tamē postea q̄ nō est primū infirm̄ caro sed aliquid inferius carne.

Principiū sensus aialis est in corde.

Sensus tactus ⁊ gustus cōtinui sunt in corde. tres vero residui sunt in capite.

Omne aial habens sanguinez habet cerebrum.

Homo corpis sui compatōe habet maius cerebrū ⁊ caput alijs animalibus.

Creatio capitis est propter custodiam cerebri.

Creatio lingue ē ad sermocionādū ⁊ gustandū humiditates.

Medula est supfluitas cibi ⁊ sanguis ⁊ ex ea cibatur ossa ⁊ spūs aialiū. ⁊ pp hoc ē retenta inter ossa.

Aial multe pinguedinis senescit cito ⁊ par gñrat.

Cerebrū ē valde frigidū magis oibus mēbris ⁊ cōtrariū eius ē calor cordis. q̄ nō pōt esse in aliqua cōplexiōe p se sine cōtrarietate alteri. ⁊ iō ingeminata ē natura ponere cerebrū in oppositū cordis.

Tercijdecimi de aialibus.

Bi est possibile esse vnā radicem melius ē esse vnū principiū q̄ multa.

Natura non fecit nisi quod melius ex rebus possibilib⁹ ⁊ perfectius.

Calor naturalr retinet cor⁹ sicut princeps regnū.

Hō solus recipit titillatōz q̄ coriū hz valde tenue.

De aial cornutū carz dētibus in supiori mādibula.

Natura nō dat mēbra cōueniētia vigozi nisi in aialibus indigētibus illis vt aculeū vngues ⁊ cornua.

Seie ceruoz nec dentes supiores nec cornua hñt.

Cornua sunt creata ppter vigozē ⁊ iuuamētū.

Aues loco dentium habent rostrum.

Principiū vite ⁊ ois motus ⁊ sensus a corde est.

Uene ptrafēūt p oia mēbra corpis. sed nō trāfēunt

Uene ptrafēūt p oia mēbra corpis. sed nō trāfēunt

per ipsum cor. ergo ipsum est principium venarum.

¶ Sanguis non venit ad cor ex alio quod dico. quia ipsus fons et origo est sanguinis et principium membrorum recipientium sanguinem.

¶ In omnibus animalibus habentibus sanguinem est epar. sicut et cor. non tamen est principium cordis nec sanguinis.

¶ Cor solum inter omnia membra interiora non patitur dolorem.

¶ Animal magni cordis naturaliter pauidum est ut est lepus. quia calor talis animalis non potest totum suum cor implere et sic est debilius. unde accidit sibi timor.

¶ In nullo membro sanguis est extra membra siue venas preterquam in corde.

¶ In homine cor declinat ad sinistram partem cum in ceteris animalibus sit in medio.

¶ Cor et cerebrum indigent multa custodia. quia in eis precipue est virtus vite.

¶ Cerebrum est membrum diuinum in quo est operatio sensus et intellectus.

¶ Epar est in animali ad excoquendum et digerendum.

¶ Pulmo est instrumentum anhelitus.

¶ Pulmo positus est circa cor. et est mollis leuis coctus uis spongiosus et spumosus.

¶ Splen est in animalibus non necessario sed accidentaliter. quia simile est superfluitati.

¶ Dolores renum hominis difficilis est cure.

¶ Ren dexter altior est sinistro.

¶ Ren dexter minoris pinguedinis est quam sinister.

¶ Motus pinguedinem dissoluit

¶ Aues non emungunt habent tamen vesicam quia partibus bibunt et quod superest transit in plumas. similiter nec pisces. quia quod superest transit in squamas.

¶ Sudor fit a natura quoniam calefcit corpus et aperitur ora venarum.

¶ Quartidecimi de animalibus.

¶ Modica alteratio in membro principali facit multam alterationem in toto corpore.

¶ Animalibus propter timorem accidit effusio ventris et vrine.

¶ Animalibus natantibus posuit natura coram inter digitos

52 54
pedum in alijs vero non.

¶ Anibus piscantibus colluz sicut arundo idest linea piscatois rostrum sicut hamus est.

¶ Ale vespertiliois mēbratiles sunt idest de cori o. z sunt dis' incte.

¶ Delphin non habet fel.

¶ Larentia fellis est causa boni caloriz . nam vtitur quibusdam superfluis ad iuuamentum.

¶ Causa ventris est propter cibum vt digeratur.

¶ Quia homo est pluris intellectus super cetera animalia . ideo habet manus.

¶ Manus non est instrumentuz vnuz sed multa . quia ea plus pot habere homo q̄ ceteris mēbris q̄ aper dētibus . vrlus vnguib' z equus solea z sic de ceteris.

¶ Vigor pollicis equalis est vigori quattuor digitorz

¶ Operatio manuu est accipe z retinere pedum vero sustentare z fugere.

¶ Homo non hz caudaz nec vlluz quadrupes habet anchas . quia ergo hō habet anchas cauda caruit.

¶ Quadrupedia nata statim se erigūt . homo ho non ppter pōdus capitis . ga pōderosi' ē suis inferioribus

¶ Virga virilis inter omnia alia mēbra crescit z dīminuitur sine sui lesione.

¶ Quintidecimi de aialibus.

¶ Aulse in reb' sunt forma finis z efficiēs.

¶ Infinitum natura respuit.

¶ In p̄ia etate z i seniori z ifirmis nō ē sp̄ma

¶ Homines natura pingues raro generant.

¶ Sperma est superflui nutrimenti.

¶ Sperma mulieris non ē cōueniēs generatōi.

¶ Fetus nō fit ex pmixtiōe duoz spermatū . vñ z mulier imp̄gnatur sine effusiōe sp̄matis z sine delectatōe.

¶ Mulier est cōueniēs ad generatōz fm naturā mēstrui z non fm naturā spermatiz quod ipsa emittit in coitu ppter delectatōem . quod vere est habendus . s; non ē vere sperma . vnde nec omnib' mulieribus concipientibus accidit vt semp eiciant sperma.

C Sperma non ē generati ps. s; sicut motor 7 forma
vnde non pōt dici q; sperma sit pars cōcepti. sicut nō
pōt dici q; carpētator sit ps materie lignee.

C Omne aīal differēs spē a generētib;us
sicut mulus 7 burdo.

C Ex mare est principiū motus in generatōe. femina
vero est sicut materia.

C Mas fm diffinitōez ē qui pōt generare in alio. fe/
mina vero que pōt generari in se. vel potius que ge/
nerat ab alio.

C Vir dat formas 7 principiū motus generato. femi
na vero corpus in materiāz.

C Natura in coitu ex mare 7 femina facit vnū. ideo
ex eis fit vnum.

C Femina non generat per se. quia indiget p̄cipio
motus quod est mas.

C Castratorū corpus non soluz exterminat sed etiaz
animus ab eo vt parū differat a feminis.

C Quando abscondunt testiculi cōt abunt vie supio
res ad poros. 7 propter hoc animal castratuz non est
aptum facere filios.

C Sextidecimi de aīalibus.

A Erfectius aīaliuz est naturaliter id quod ē ma/
ioris caloris 7 humiditatis 7 qd nō ē terrestre.

C Calidum 7 humiduz est causa vite.

C Pars terrestris valde remota est ab animatōe.

C Anima nobilioz est corpe. 7 aīatum inaiato. 7 viuū
mortuo. 7 ens non ente.

C Anima nutritiua in concepto 7 in semine est potē/
tia sed nō actu. 7 similiter aīa sensitua est in eo in po
tentia. ergo est impossibile vt anima nutritiua 7 sensi/
tiua intrent in nos ab extrinseco.

C Solus intellectus intrat in nos ab extrinseco 7 ip
se solus diuinus.

C Cum sperma fit exit spiritus qui est virtus princi/
palis anime 7 est separatus a corpore. 7 talis dicitur
intellectus.

5-5
C Calor solis ⁊ aialis ē in spermate ⁊ in qualibz alia
superfluitate nature.

C Calor aialis nec ē ignis nec igneus. q̄a calor aialis
generat aialia. ignis vero corrūpit ipsa.

C Corpus aialiuꝝ ē ex femina anima vero ex mare.

C Aia ē substantia. i. forma substantialis corporis.

C Femina ē mas occasionatus.

C Quando homo futuit debilitatur eius visus.

C Caput creat in generatōe post creatiōez cordis.

C Natura est sicut rectificator ⁊ rector.

C Genus mulorum totum sterile ē.

C Mula non generat omnino. quia non pōt cibare
conceptū quousqz compleatur.

C Possibile est vt mula impregnetur sed raro est vi-
sum in p̄terito sed non pōt cibare.

C Embrio primo viuit vite plante deinde aialis po-
stea hominis.

C Decimiseptimi de animalibus.

Q̄ Tanto natura diminuit multitudinez tanto aug-
mentatur in magnitudine.

C Ars eicit supflūū a corpe similiter ⁊ natura.

C Omne quod facit natura ē fm ordinem.

C Natura humidī cōueniētior ē in creatōne q̄ terra.

C Primū quod generat ex membris est cor.

C Auis parui cordis ē multi coitus ⁊ multorum ānoz.
quia crementuz transit in sperma.

C Arbores que multū fructificant cito desiccant. q̄a
cibus earuz transit in semen.

C Oua non cōueniūt cōceptū sine semine maris.

C Oua auiū duos habēt calores. s. albuꝝ ⁊ citrinum.
oua vero piscis vnuz tantum.

C Principiū generatōis pulli ē ex albo oui. quia pri-
cipiū aie in calido. cibus at ē ex citrino. i. vitello.

C Natura ponit aibus cibū in ouo. s. vitelluz quēad
moduz in aialibus lac in māmilla.

C Generatio aialiuꝝ ex sua specie est diuersa.

C Quedā enī aialia generat aial completū vt aialia

habentia soleas. q̄da; 60 generat aial incōpletum vt
aialia scissi pedis multa scifura. quedā generant oua
vt pisces. quedā generant vermes z paulatim cōplen
tur in sua specie vt apes.

CAccidit hominibus z quadrupedibus coitū deſide
rātibus ad tactū z viſum ſubito ſpermatizare.

CQuod in aialibus eſt intelligētius magis hē ſollici
tudine; circa filioſ.

CDecimioctauū de animalibus.

Atura dat opatōez z instrumentū; ſimul. q̄a nō
pōt eſſe viſus ſine oculis nec oculus ſine viſu.

COia debiliora z miora totius veniūt ad cō
plexionem tantum.

CSol facit eſtatem z hyemem cum anno.

CSpacia imp̄gnatōis z vite aialiu; ſunt ſm reuolu
tione; lune.

CUiri multozū pilozū; ad coſſas z a parte inferiori
ſunt multi coitus.

CLibus animalū non eſt niſi dulce z valde digeſtu;

CQuod eſt modicum cito digeritur.

CMateria ex qua ē generatus eſt eadem cum mate
ria ex qua cibatur.

CSi homo hēat ſimile mēbrū maris z feie vnū illo
rū ē principale. aliud vero non eſt principale.

CMulier z equa ſup omnes feias diligit coitum.

CUalde ei; hoib; citi? formā i vētre mares q̄; feie

CFemina eſt contraria mari naturaliter.

CAialia magni cordis vnū generat filii. parui autē
cordis multos generat filioſ. q̄a i magnis aialib; cib?
māſit in nutrimentū corpis z modicū ſpma r̄māz in eiſ

CEx coitu ſpmatis abijciunt multū ſpma. z cū diuidit
ſperma multū generabunt filij multi.

CMenſtruū mulieri magis accidit in diminutione lu
ne. quia illi dies frigidiores ſunt alijs diebus menſis
propter dimiūtōez lune.

CFeie obitioris ſūt marib; q̄a ſūt frigidioris naſe.

CIn aialibus generātibus multos filioſ plus acci
dūt filij mōſtruoſi z maxime in quibus.

Decimionni de aialibus.

Somnus e in cõceptu in pria sui creatõe z nõ vi-
gilia. s; nõ e ve somn? s; res somno similis.

Embrio in prima creatõne viuit vita similis
vite plante.

Pili de caluis non redeüt. folia arborib? z plume
quibus redeüt. quia caluities eaz est propter mutato-
nem temporum. quaruz reditus circularis est.

Homines tantu caluescunt z non alia aialia. quia
non habent cerebrũ valde humidum.

Homo caluescit tantu in anteriori pte capitif. quia
ibi est cerebrum multum humidum.

Nõ fluũ folia ab arborib? in qbus e hõoz piguis

In alijs aialibus color piloz e fm colorez cutis. in
hoie vero non. quia qdam hoies hnt coziũ valde al-
bum z pilos nigrõs. Et causa hu? e quia cutis homis
e valde tenuis respectu aliozum animaliu. z ideo nõ
mutat materiam piloz.

Alia cõedẽtia multos cibos diuersificanf i colore.

Multa animalia ex infirmitate vel alia causa mu-
tant colores suos.

Jam eniz visus e coru? albus z passer niger z alb?

Digestio fit ex calore.

Oculus prominẽs non bene videt a remotis. quia
eius motus non diuiditur nec consumitur.

Sensus dicif duobus moĩs. vel in sentiẽdo remo-
te. vel in discernẽdo subtiliter differẽtias sensibiliuz.

Visus auditus z odoratus in hoie debiliores sunt
q; in alijs quibusdam aialibus in sentiẽdo remote. in
distinguẽdo vero differẽtias sensibiliũ longe certiořs
z fortiořes sunt in eo q; in alijs.

Somn? videt esse mediũ inter viuere z nõ viuere

Puberes plus õlectanf in coitu q; cetere alie eta-
tes. z quãto plus asuescũt tanto plus appetunt.

Loitus infrigidat.

Cerebruz est magis frigiduz q; totum corpus.

Libri Auerroys de substãtia orbis.

+

D quod mouet ex se compositū ē ex duab² na-
turis. s. ex recipiente z motuz agente.

C In indiuiduis substantie duplex ē transmuta-
tio. vna substantialis que transmutat noie z diffinitōe
que transmutatio dicitur generatio z corruptio. alia ve-
ro ē accidentalis que non trāsmutat nomē z diffinitio-
nem. sed tantū fm diffinitōes accidentales q̄ sunt qua-
litas z quāritas zc.

C Quod impossibile ē fieri non fit.

C Impossibile est vnuz subiectum habere nisi vnam
formam.

C Materia subiectiuat per posse. z hoc est q̄ recipit
omnes formas.

C Forme naturales diuiduntur diuisione materie.

C Diuisio non competit substantie nisi vt habēti quā-
titatem.

C Diuisiōes materie p̄cedūt formā in materia.

C Omne quod aduenit enti in actu est sibi accidens

C Omne quod substat ratione p̄ncipi substat. s. p̄ncipie
materie.

C Impossibile ē formā esse sine materia z ecōuerso

C Materia nō recipit simul diuersas formas. nisi qa
p̄ncipio recipit diuisiones materiatas vel terminatas.

C Anima celi non cōiungitur celo fm esse sed secūdū
opationem z motum.

C In celestibus idēz ē efficiens motū z fieri motus.

C Impossibile ē vt illud quod de se est corporale re-
cipiat eternitatem ab alio.

C Materia celi ē aliquid existens in actu nō in poten-
tia. z ideo dignius d̄r subiectū q̄ materia.

C Finis significat agens significare necessaria. sicut
motus significat mouens.

C Quicquid puenit celestibus z istis inferiorib² vel
cōuenit eis pure equiuoce vel analogice hoc ē secun-
dum p̄ncipium z posterius.

C Transmutatio arguit materiā opatio vno formam.

C Primus motus dat esse omnibus entibus.

Virtus infinita est duplex. s. infinita vigore & infinita duratione.

Virtus mouens celum est infinita in duratōe n̄ at̄ in vigore

Auctoritate epistolaz Seneca ad Lucillum.

Terribilissima est iactura que p̄ negligentiam fit.

In fastidiatis stomachi multa degustant vbi diuersa sunt inquinata.

None o lucille pegrini multa hospitia habent nulas amicitias. **N**usquam est qui ubiqz est.

Non pdest corpi cibus q̄ statiz sumptus emittit.

Nihil ita sanitatem impedit sicut crebra remediozum mutatio.

Non venit vulnus ad cicatricem in quo medicamenta temptant. nec ualescit planta que transfertur. vnde nihil tam utile est q̄ in transitu proffit.

Honesta res est lata paupertas.

Non qui parum habet est paup̄ s; qui plus cupit.

Cum amico omnia delibera. sed de amico prius.

Utrunqz vitium est omnibus credere vel nulli.

Pessimum est q̄ auctoritatem habemus senum vitia vero puerorum.

Noli fortune credere. in momento enim maiestas vertitur.

Infirmi animi est pati non posse diuitias.

Nullius rei iocunda est possessio sine socio.

Unum exemplum luxurie atq; auaritie multum facit mali.

Cum illis conuersare debes q̄ te meliores facturi sunt.

Illos admittite quos tu meliores facere poteris.

Quid est turpius quam senes viuere insipientes.

Quid refert qualis tuus status sit si tibi sit malus.

Sic viuere cum hominibus tanquam deus videat.

Sic viuere vel loqui cum deo tanquam boies audiant.

Sine studio philosophie eger est animus.

Non iubeo te tempore insistere libris aut calamis scripture pugillaribus. dandus est enim interuallus animo non ut respuatur sed ut acuatur.

Scio neminem beate viuere sine sapientie studio.

- C** Beatam vitam perfecta sapientia efficit.
C Non potest illi secunda vita contingere qui de illa prudentia nimis cogitat.
C Nihil sit quod nos a philosophia reuocet nec paupertas nec indigentia alicuius rei.
C Nemo dignus est nisi qui diuitias contempsit.
C Philosophia nos facere docet non dicere.
C Magnus est ille qui non diuitijs pauper est.
C Nemo diues nascitur.
C Peiores morimur quam nascimur.
C Si quis precepit philosophiam securus videtur sicut nascitur.
C Incertum est quo loco mors expectet ita tu eam omnino loco expectes.
C Sola virtus prestat gaudium perpetuum et securum.
C Bonum nec venditur nec emitur imo si venale esset non haberet emptorem. sed malum quotidie emitur imo initium salutis est noticia peccati.
C Qui peccare se nescit corrigi non vult.
C Generosus est animus concitatus ad honesta.
C Magna res est animi contemnere magna.
C Nemo bonus est sine deo.
C Quid stultius in homine quam laudare aliena.
C Non faciunt equum meliorem ameni freni.
C Nemo gloriari nisi de suo debet.
C Lauda hominem in eo quod nec dari nec eripi potest et quod est proprium hominis. sed hoc nec est domus nec vestis pulchra. nec familia formosa. sed animus et ratio perfecta.
C Si aliquid bonum hoc philosophia est quod talia non inspicit.
C Philosophia platonem non nobilem accepit.
C Omnes ignoscunt nemo succurrit.
C Philosophie fuitas. quia ipsi fuitas libertas est et nobile facit.
C Philosophia malum reijcit neque eligit sed omnibus licet.
C Sic cum maiore viuas sicut cum superiore viueri velles.
C Nulla seruitus turpior quam voluntaria.
C Nihil est quod pertinens operi et diligens cura non expugnet.
C Alienum est quicquid optando pertinet vel euenit.
C Si vis amare tunc ama.
C Quicquid innatus est alicui non leuiter arte vincit.

C Ille beatissimus est et securus possessor qui crastinum sine sollicitudine spectat.

C Phia apud oēs et apud seipsoſ honor est.

C Nunq̄ in causā inualeſcit nequitia.

C Nunq̄ sic contra virtutes cōturabitur nec non nomen phie sacrum et venerabile pmaneat.

C Subtilitas animi ciborū copia impeditur.

C Phia non contingit in verbis sed in rebus.

C Phia animū format et fabricat vitā disponit et accidens rejicit. agenda et obtinenda demonstrat.

C Naturalia desideria sunt mala.

C Generosos animos labor nutrit.

C Leipsus; felicē facies si intellexeris illa ēe bōa quibus virtus est admixta. et turpia quibus malitia ē admixta.

C Quid est bonū nisi bonorum scientia.

C Quid est malum nisi rerū imperitia.

C hoc est summū bonum quod si te occupat incipis esse deorū socius non simplex.

C Ad summū bonum tutus est iter.

C Jocundus est ad quod te natura instruxit.

C Dedit tibi illa que si nō dixeris par deo cōsurges.

C Sed te p̄cipēs deo pecunia nō facit. quia deus nihil talius habet nec p̄texta quia deus nudus ē. nec fama nec ostentatio tui in populo. quia deus nō nouit. nec turba suorū te frequētantiū. quia deus maximus et potētissimus vebit oīa nec forma nec vires. quia nihil horū ē quod non patiat̄ vetustatē. quod ergo te parez faciet certe animus rōis bonus et magnus. nihil aliud notes quā deū in humano corde hospitātū.

C Multū noscit qui ignorat p̄cipia totius operis.

C Ad phiaz te trāſſer si vis esse sanus si securus si liber

C Si vis omnia tibi subijcere te subijce ratōi. multos enim reges si ratio te rexerit.

C Arma rōez. ipsa enim cōtra fortissima te armabit.

C Plurimū proficit sermo qui paulatim irrepit aīo.

C Remedia non prosunt nisi minorentur.

Plato ait neminē regem non est esse ortū. s; omnia ista varietas miscuit ⁊ seorsus ⁊ deorsum. quia fortuna iactauit.

Non refert q̄ multos libros se ⁊ q̄ bonos habere

Uirga omne murmur compescitur.

Philosophia mittit mibi vt me parē deo faciat.

Punctus est quod minus ⁊ adhuc puncto minus.

Dociles nos natura edidit ⁊ ratōez nobis dedit im perfectam que tamen perfici potest.

Oia impedimēta dimitte ⁊ vaca bñ mte apd phiaz

Ad philosophiaz totā mentē cōuerte. huic asside. hanc cole. ⁊ tūc ingens interualluz est inter te ⁊ hoies omēs mortales tu aīcedes ⁊ dij nō multū te aīcedēt.

Ocium ⁊ similitudo non docet bonum.

Subtilitas est sine facultate.

Omnia nemo habere potest.

Singulis rebus moduz adhibeas.

Omnis ars est imitatio nature.

Conceptus cordis certa est libērtas.

Non ex deformitate corpis fedatur animus. s; ex pulchritudine anime fedatur corpus.

Homo nihil aliud est q̄ in corpus humanuz diuini spiritus pars immensa.

Nulluz maluz sine effugio.

O q̄ ptēta res hō nisi supra humū se erexerit.

Nulla victoria maior ē q̄ vitia domuisse.

Principiuz in rebus hūanis est erigere aiuz supra ⁊ promissa fortune. ⁊ leto nō aduerso posse tollerare

Sapor pabuli māet in lacte. vis vini in aceto. quia nulla res ē que nō sapiat naturaz ex qua nascitur.

Libri Senecę de moribus.

O Mne peccatum actio voluntaria est.

Disciplīna bonos mores facit.

Id sapit vnusquisq; quod didicit.

Bona cōsuetudo excutere d; quod mala instituit.

Bene decet loqui. bene decet tacere.

Quō aiualuz virtuosissimū est hōi alter homo.

- ¶ Dolor patientia vincitur.
- ¶ Libentius audias q̄ loquaris.
- ¶ Quod tacitum esse velis nemini dixeris.
- ¶ Monstro similis est auaritia senilis.
- ¶ Quid est dulcius q̄ habere amici cum quo omnia que sunt tecum audias.
- ¶ Pri⁹ q̄ pmittas d̄libera^r s̄ cū pmis̄is stati facias
- ¶ Nil petas quod negaturus fuisti.
- ¶ Pacez habeas cū hoibus bellum cum vitijs.
- ¶ Bonuz est laudari sed p̄stantius est esse laudabile.
- ¶ Qd̄ sunt maxime diuitie non desiderare diuitias.
- ¶ Quis plurimū habet qui nimiu^z cupit.
- ¶ Que est maxima egestas auaritia.
- ¶ Quis est pauper qui sibi videtur pauper.
- ¶ Spes premij solatiū facit laboris.
- ¶ Qualis materia talis oratio.
- ¶ Pecunie vs̄um habere oportet s̄ ei seruire non o^z
- ¶ Diuitijs vtenduz est sed eis abutenduz non est.
- ¶ Fortior ē qui cupiditatē vincit q̄ qui hostē vincit.
- ¶ Ubi est cōfessio ibi remissio.
- ¶ Quietissimā vitāz agerent hoies si hec pronomia tollerentur meuz. s. z tuum.
- ¶ Mibi crede non potes esse diues z felix.
- ¶ Auribus frequētius vt̄ere q̄ lingua.
- ¶ Quicqd̄ dicturus es anteq̄ alijs dixeris tibi dicas
- ¶ Qui nescit tacere nescit loqui.
- ¶ Scire vti paupertate maxima libertas est.
- ¶ Nunquā scelus sc̄dere vtenduz est.
- ¶ Peiora sunt tecta odia q̄ aperta.
- ¶ Libri de formula vite Seneca.
- ¶ Dubijs n̄ diffinias s̄ suspēsaz tene sbaz. i. sniaz
- ¶ Mendaciuz specie veritatis occultes.
- ¶ Que apud te habes non tanq̄ aliena serua-
bis. sed pro te tanquaz sua dissipēs z non vtaris.
- ¶ Sapiens fallere non vult. falli autem non potest.
- ¶ Liusq̄ facti causam inquire.
- ¶ Logitatio tua nunquā recedat a vero.

C Lauda parce vitupera partius.

C Similiter reprehensibilis est nimia laudatio et imoderata vituperatio. illa quidem adulatione ista vero malignitate suspecta est.

C Testimoniū veritati non amicitie reddas.

C Cū consideratōe promitte. pleni⁹ q̄ p̄miseris p̄sta

C Nō sp̄ in actu sis s̄ interdū aīo regez dato et regez ipsa plēa sit sapie studijs et cogitatōibus bonis.

C Nec te moueat dicentis auctoritas. nec quis dicat sed quid dicatur attendito.

C honestū et magnū vindicte genus ē ignoscere.

C Non ascribere illud quod non est nec maior q̄ es videri velis.

C A verbis turpibus abstineto.

C Interdū serijs miscearis iocos sed temperatos.

C Risus tuus erit sine cachino.

C Esto sagax vitiorū tuorū. alioꝝ vero scrutator nec acerbus et reprehensor.

C Nec extollas quenquā nec eicias.

C Senior esto iudicio q̄ sermone.

C Clementie esto cultor seuitie detestator.

C Lunctis esto benignus. nemini blandus. paucis familiaris. omnibus equus. ad iram tardus. ad misericordiam pronus. in aduersis firmus. in p̄speris caut⁹ et humilis.

C Inferiores supbiendo non cōtemnas. supiores ratione viuendo nō timeas.

C Rumoribus minime sis credulus.

C Sapientie cupidus et docilis.

C Que nosti sine arrogantia postulanti impartiaris

C Que nescis sine occultatōe tibi postula impartiri

C Laue ne parcus sis.

C Deū amabis si illuz in hoc imitaberis vt velis omnibus prodesse nulli nocere.

C Libri Senece de beneficijs.

⁊ Ullum beneficium dandū est negligentī.

C Dignus est decipi qui decipiēdo cogitauit.

C Qui bñficiū nō reddidit magis peccat q̄ q̄ nō dat citius

Cum beneficia in vulgus largiri institueris multe perdenda sunt vt vnum bene des.

CUnā bñficiū bñ datū multoz amissoz dāna saluāf

CBeneficioz mēoria senescere non debet.

CBñficiū nō pōt manu tāgi s; i aīo gerit nec auruz nec argentū nec aliquid taliū bñficiū est sed ipa trī buentis voluntas.

CNon refert quid aut qñ datur . quia bñficiū non in eo quod dat̄ consistit sed in dantis animo.

CMulto grati⁹ vēit qđ facili qđ qđ plēa māu datur.

CPzio necessaria sunt dāda deiñ vtilia deiñ iocūda.

CVideamus ne mittam⁹ munera supuacua vt femie arma rustico **libros.**

CPecunia ingens si non rōe vel recta voluntate data est nō ē bñficiuz sed thesaurū.

CDare debem⁹ quomodo vellemus accipere.

CIngratū ē bñficiū qđ diu manū dantis adhesit

CQuod quide; egre dimittere visus est ⁊ sic dare tā quā sibi arripiaf. *liberasse videamur.*

CLaueam⁹ ne aliqd moze interuēiat in dādo ne de/

CBratissima sunt bñficia q̄ sunt parata facilia occur rētia in qbus moza nulla fuit nisi accipiēti verecūdia.

CIlle nō tulit minus gratis qui cū rogasset accepit

CUnde optimū ē puenire desideriu; rogātis.

CIllud bñficiū ē iocūdu; qđ alicui obuūū venit.

CTarde velle nolentis est.

CEleritas multū facit moza multū aufert.

CQui dedit bñficiū taceat narret aut̄ qui accepit.

CNihil ita vitandū est in dādo bñficia sicut supbia

CDabo egenti sed non vt ipse egeam.

CSuccurram perituro sed non vt ipse peream.

CReferre gratiam facile est.

CNon referre gratiam turpe est. *accipit.*

CIngratus est ille qui se bñficiū accepisse negat qđ

CIngratus est qui se dissimulat.

CIngratus est qui non reddit.

CIngratissimus est omnium qui oblitus est.

Turpissima vox est in beneficijs reddere in quolibet scelere supplicium sceleris.

Nulli virtus est preclusa. oibus patet oēs admittit oēs inuitat. egenos et seruos reges et exules. nō eligit donū nec cēsus. sed nudo hoie contenta est.

Regnū est nolle regnare cum posses.

Nihil sine ratione faciendum est.

Nō est aliqđ beneficiū nisi cū rōe facti datum est.

Uidendum ē et cōsiderandus. quid. cui. qualiter. quā vbi. et quare sit dandum.

Turpissimū gen⁹ bñficiū est incōsulta donatio.

Multo grauius ē male dedisse bñficia q̄ si dedisse

In dando bñficia eligēdus ē vir simplex. memor. grat⁹. alieni abstinēs. nō sui auarus et maxie beuolus

Non est turpe remutare consilium.

Multo plus prodest pauca pcepta sapiētie teneas et illa habeas in promptu et in vsu q̄ si multa de sciētijs et non habeas ad manus.

Stultitia est morbus anime.

Libri Senecę de remedijs fortunaz.

Morieris. ita natura hominis est non pena.

Morieris. hac cōsideratōe intraui vt exire

Morieris. Sentiū lex ē reddere qđ accepis

Morieris. Peregrinatio est vita nostra.

Lum multū ambulaueris diuq; redeundum est.

Morieris. Stultū ē dubitare qđ vitare nō possis.

Peregre morieris. Nulla creatura mortua ē alicā

Peregre morieris. nō ē grauior foris q̄ domi sōnus

Iuueis morieris. quicūq; ad extremū fati vēit se-
nex morit⁹. vñ viuere nō possū plus hoc ē senect⁹ mea

Insēpultus iacebis. Quid aliud dicas q̄ illud Vir-
gili. Facilis iactura sepulchri.

Egrotus. Vēit tps vt expimentū mei caperem.

Egrotus. Nō in mari aut in p̄lio vir fortis tantū
apparet. sed in lectulo virtus p̄hibetur. *probat⁹*

Istud toto seculo fieri non potest. aut enim febres
relinquō aut ipsa me.

C Semper esse non possumus.

C Nunc autem a malis displicere amabile est.

C Non potest vlla auctoritatus habere sententias q̄ vbi quis damnatus est.

C Male de te loquuntur hoies bene loqui nesciunt. faciunt non quod mereor sed quod solent.

C Pauci dolore ferre potuerunt.

C Imbecilles natura sumus.

C Naturam infamare noli ipsa nos fortes genuit.

C Paupertas nemini grauis est immo tu paupertati

C Non in paupertate vitium sed in paup̄e. illa expedita hilaris et tuta est:

C Magnam pecuniam q̄s h̄ hoies illuz videas archa ē.

C Multum quis habet. aut auarus aut prodigus. si prodigus non habebit. si auarus non habebit. multi illuz comitantur. mel musce sequuntur. cadauera lupi. formicam formice. ista turba preda sequuntur non hominem.

C Pecuniam perdidisti fortasse te illa perdidisset.

C Oculos perdidisti habet et nos suas voluntates.

C Amisi liberos. stultus est qui flet casus mortalium.

C Naufragium feci. et non quod perdidisti sed quod euaseris cogita.

C Omnia perdidisti. sed cum omnibus perire potuisti.

C In latrones incidi. alius in accusatores. alius in fures. alius in fraudatores. plena infidibus via est. noli commoveri quod incideris sed gaude quod euaseris.

C Inimicos graues habeo quia aduersus feras munimenta conuerteris quod aduersus serpentes sic aduersus inimicos auxilia circumspice. quibus illos arceas aut compescas. aut quod optimum est placa.

C Amicum perdidisti habuisse est.

C Amicum perdidisti alium quere. Et vbi eum queres vbi inuenies. quere inter liberales artes inter recta et honesta hospitia.

C In laboribus ad mensuram resiste. non queris quam aliquid fregi.

C Uxorem bonam amisi. Utrum inueneras bonam an

feceras. Si inueneras habere te post intelligas q̄ ha
buisi. si feceras bene tibi ipsa res perijt. saluus est ar
tifer.

CUroxē bonā amisi qd tu in illa p̄habas pudicitiam
quoniā multe castitatē prodiderūt . q̄ multas ex opti
mis cōiugibus pessimas vidimus ex diligētissimis ex
liberalissimis reparatissimas.

C Nihil tantuz mobile est velut feminariū voluptas
nihil tam vagum.

CUroxē bonā amisi soroz bōa repiri non pōt nec mī

CUrox aduenticiū bonum est.

C Primi libri Boetij de cōsolatōe philosophica.
Armina qui quondaz studio florente peregi.

C Flebilis heu mestos cogoz inire modos.

C Has saltem nullus potuit puincere terroz.

C Ne nostrum comites prosequerentur iter.

C Mors hominū felix que nec se dulcibus annis.

C Inserit z mestis sepe vocata venit.

C Quid me felicem totiens iactas. is amici.

C Qui cecidit stabili non erat ille gradu.

C Beata est respublica cui princeps sapiens dñatur.

C Philosophia omnium virtutum est mater.

C Imprudentia reruz numerata non pōt imitari.

C Pueroz exercit⁹ si nūerosus ē sapiēs tñ non ē. qm̄
nullo duce regit. sed fm̄ errozē suū temere rapitur.

C Deteriora velle nostri defectus est.

C Minuit enī quodāmodo se probantis consciētie se
cretum quotiens ostendendo factuz se quis de factis
suis fame suscipit precium.

C O stelliferi conditor orbis qui p̄petuo nixus solio
rapido celum turbine versas. legemq; pati sidera co
gis. omnia certo fine gubernās hominū solos respuit
actus.

C Secundi Boetij de consolatione.

C Erum exitus prudentia metitur.

C In omni aduersitate fortune infelicissimum
genus est fuisse felicem.

CIn rebus fortuitis non est beatitudo. quia oīa for-
tuita auferri possunt. sed beatitudo est bonū stabile.

CBeatitudo est summū natura rōe degentis.

CNatura modico contentat̄ cuius facietatē si super-
fluis vrgerē vel aut inuocundum erit quod infuderis
aut obnoxium.

CHomines deo mente similes sunt.

CLeteris aīalibus sese ignorare natura est. homini
vitio venit.

CEgo nego illud esse bonū quod nocet habenti.

CO diues qui nunc p̄imescis gladiū sollicitus si vi-
te huius callem vacuus viator intrasses coram latro-
ne securus cantares.

CO q̄ p̄clara opū btitudo mortaliūz quā cū adept²
fueris securus esse desistis. felix nimiū p̄ior etas con-
tēta fidelib² aruis. nec inerta perditā luxu facilisq³ se-
ra solebat ieiunia soluere glandes. Nec bachica mu-
nera nozat. liquidū cōfundere melle. Nec lucida vel-
lera seruz. tircō mīscere veneno. Somnos dabat or-
be salubres. potū quoq³ lubric² amnis. ymbras altis/
fima pin². heu p̄im² q̄s fuit ille. auri q̄ pōdera tecti.
Bēmasq³ latere volūtas p̄ciosa picula fodit. Si cor²
hōis spectes q̄ viuere ibecilli² repis i hoīe. quos sepe
musculaz morsus secreta q̄q³ tēptatiū necat introit².

CNunquid libero impabis animo.

CNatura despicit vt cōtraria queq³ iungantur.

CAgit eis c²q³ rei natura qd̄ pp̄riū ē ei nec p̄trariū
rez miscet effectib² r̄ vltro q̄ sunt aduersa depellit.

CSed collata improbis dignitas non modo nō effi-
cit dignos. sed prodit r̄ ostentat potius indignos.

CHeu grauem sortem quotiens iniquus addit seuo
gladius veneno.

COmnis terre circuitus ad celi spacium compatus
puncti rationem obtinet.

CInfiniti hō atz finiti nulla vnq̄ poterit ēē collectō

CSui vero bene mens conscia terreno carcere reso-
luta que celum libera petit.

T Nonne omne terrenū negotiū spernet que se celo
terrenis gaudet esse exemptam.

Mors spernit altā gloriā; inuoluit hūile piter ⁊ ex-
celsū caput.

Quod si putatis lōgius vitā trahi mortalis aura nōis
cū fera nobis rapiet hoc ēt dies iā nos fa mors māet

Sed define nūc etiā amissas opes q̄rere quod pre-
ciosissimū diuitiāz genus est amicos inuenisti.

Nec in diuitijs nec in gēmis nec in agroꝝ predio-
ꝝ possessione. nec in pulchritudine nec in fama nec
in gloria beatitudo consistit.

Tercij boetij de consolatiōe.

Philosophia ē sūmūz lassoz amicoꝝ solamen.

Dis mortaliūz cura quā multiplicioꝝ studio
rū labor exercet diuerso qdē calle p̄cedit .s; ad
vnū tantū brūtudinis finē nitif. .i. ad summū bonū pue-
nire quo qsq; adepto nihil vltiꝝ desiderare queat.

Beaitudo est status omniū bonozum aggregatio-
ne perfectus.

Est enī mentibus hoīm boni maliq; naturaliter in-
sita cupiditas. s; ad falsa bona deuius error abducit.

Amicoꝝ genus quod sanctissimū est non in for-
tuna sed in virtute nominatur.

Bonūz ex diuersis studijs appetitur.

Qui eget aliquo nō est vsq; quaq; sibi sufficiens.

Laceo q; nature mimūz q; auaricie nihil satis est.

Que ho pestis efficacior ad nocēduz q; familiaris
inimicus.

Gloria vero q; fallax sepe q; turpis est. Un̄ nō in-
iuria tragicus exclamat dicēs. gloria in milib; morta-
liū aliud nihil nisi aurium inflatio magna.

Nobilitas ē laus quedā pueniēs ex meritis pentū

Aliena claritudo si non propriūz habes te splēdi-
dum non efficit.

De hoīm genus in terris similiter surgit ab ortu.

Un̄ rez p̄ ē vn̄ cūcta mistrat ille phebo radios
ōdit ⁊ cornua lūe ille hoies terris dedit ⁊ sidera celo.

Tristes non esse voluptatis exitus si quis libidini suarū reminisci volet intelliget.

Fortune vero nitor vt rapidus est vt velox 2 ver-
naliuz floru3 mutabilitate fugantur. q̄ si vt Aristo. ait
linceis oculis hoies vterent vt eozuz visus obstantia
queq3 penetraret nonne introspectis visceribus illud
alcibiadis supficie pulcerrimū corpus turpissimuz vi-
detur. ideo te pulchrū videri tua natura sed oculozum
spectatium reddit infirmitas.

Heu q̄ miser os tramite deuio abducit ignorātia.

Ille non est felix nec sufficiens sibi quē valētia de-
serit. quē molestia pungit. quem vilitas abicit quē ab-
scondit obscuritas.

Illa est vera 2 perfecta felicitas que potentē suf-
ficientes reuerenduz celebrē letumq3 proficiat.

In minimis rebus auxiliū dei debet implorari. vt
illius summi boni sedem repire mereamur.

Inuocanduz inquā rerū omnīū patrē. quo preter
missio nulluz rite fundatur exordium.

O qui perpetua munduz rōe gubernas.

Terrarum celiq3 sator. qui tempus ab euo

Tre iubes stabilisq3 manēs. dans cuncta moueri.

Da pater angustam menti conscendere sedem.

Da fonte lustrare boni. da luce reperta.

In te conspicuos anni defigere visus.

Disce terre nebulas 2 pondere molis.

Atq3 tuo splendore mica. tu namq3 serenus.

Tu requies tranquilla pijs. te cernere finis.

Principiū vector. dux. semita. terminus idem.

Neq3 enī a diminutis in cōsumatisq3 natura rerū
cepit exordiū. sed ab integris absolutisq3 procedens
in hoc extrema atq3 effecta ditabitur.

Deū rerū omniū principē bonū esse cōmunis ami-
corum conceptio probat humanoz.

Veram igit beatitudinē in sūmo bono positaz vel
sitam esse necesse ē. 2 in deo ipsa ē idez qd diuinitas.

quia propter adeptōes deitatis homines sunt beati.
¶ Sed hunc. s. deū esse p̄ excellentissimū & dignissimū
cōfitemur. Ois ergo btus deus sed natura qdē vnus.
p̄icipatōe vero nihil prohibet esse q̄ plures.

¶ Hanc quisq; poterit notare lucem candidos esse
p̄bebi radios negabit.

¶ Eadez nāq; substantia est eoz quoz naturaliter
diuersus non est effectus.

¶ Omne nāq; animal tueri salutē laborat. mortē ve
ro pernitentiāq; deuitat.

¶ Nam sepe mortem cogentibus causis quā natura
reformidat voluntas amplectitur.

¶ Dat cuiusq; natura quod conuenit.

¶ Omnia bonum appetunt.

¶ Omnia obediunt regimini dei. disponit.

¶ De² ē sūmū bonū q̄ regit cūcta suauiter fortiterq;

¶ Deū omnipotentē; nemo esse dubitat.

¶ Deus malū; facere non potest. malū igit̄ nihil est.

¶ Sermōs oꝝ esse cognitās hīs reb² d̄ q̄b² loq̄mur

¶ Felix qui potuit boni fontē visere lucidum.

¶ Felix qui potuit grauis terre soluere vincula.

¶ Quis legeꝝ dat amatibus maior lex amor est sibi.

¶ Quarti de consolatioe Boetij.

¶ Unq; veri lumis p̄uicia que vsq; adhuc tua fu
dit oratio. tum tui speculatioe diuina. tum cuius
ratioibus inuicta patuerūt.

¶ Nam impante florente nequitia virtus non solum
p̄mijs caret verū etiā; sceleratoꝝ pedibus subiecta
calcatur & in locū facinorū luit supplicia.

¶ Nullū; malū; impunitū nullū; bonū irremuneratū

¶ Duo sūt q̄bus ois effect² hūanoꝝ actūū cōstat. vo
lūtas. s. & potestas. quoz si alter desit nihil ē qd̄ expli
cari queat. deficiēte eteiz volūtate nec aggredit̄ q̄sq;
qd̄ nō vult. ac si potestas absit voluntas fit frustra.

¶ Cum omnes tam boni q̄; mali ad bonū puenire ni
tant & mali ad hoc puenire nō p̄nt boni at̄ p̄nt maxi
mū; est malos esse impotētes bonos &o potentes.

¶ Qui mali vero sunt simpliciter mali. sed fm quid possunt dici boni sicut cadauer hois non pōt dici simpliciter homo sed mortuus.

¶ Id quod ordinem seruat retinetq3 naturam.

¶ Beatitudo est premiū humanoz actuū.

¶ Sicut probitas ipsa sibi met est premiū. ita malis nequitia est supplicium.

¶ Premiū bonozum est deo fieri.

¶ Qui probitate deferta homo esse desiit cum in diuina conditionez transire non possit necesse est vt vertatur in beluam. vnde auarus homo est lupus. ferox vero canis. dolosus vero vulpes. &c.

¶ Boni sunt felices mali vero miseri.

¶ Mali puniti feliciores sunt q3 mali impuniti. quia pena malozū bona est ratōe iusticie.

¶ Puniri malos iustū est. sed ipsos euadere impunitos iniustum est.

¶ Quidā nequeit tenebris oculos asuetos ad lumē pspicue vitatis attollere & tales assimilant auib² quaruz intuituz nox illuminat dies excecatur. & illi dum non rerū ordinez sed suos intuētur affectus. & prauitatem scelerum putāt esse felicem quod tamē non est veruz

¶ Infelicioz & miserior est iniurie illatoz q3 iniurie acceptoz.

¶ Apud sapientes nullus odio relinqui debet.

¶ Sicut languoz ē morbus corpis ita viciofitas est morbus anime.

¶ Luz ergo egros odio dignos mīme s3 magis miseratōz iudicem² multo magis si odiēdi s3 miserādi sūt quoz mētes oī languore atrocioz vrget improbitas.

¶ Prouidentia ē diuina ratio in summo pīncipe constituta qui circa cuncta disponit.

¶ Factū ē inherēs rebus mobilib² dispositio p quas prouidentia de suis queq3 ordinibus.

¶ Quid aīaruz esse videt nisi pbitas quid vero egritudo nisi vitia.

¶ Quis alius autē cōseruatoz bonoz vel malozū expulsoz q3 rector ac miseraoꝝ mentium.

C Deus qui ex alta prouidentie specula respicit quid
vnicuiq; conueniat agnoscit et quod conueniat nouit
accommodat.

C Non est phas homini cunctā diuini machinā ope
ris vel ingenio comprehendere vel sermone explicare.

C Quinti Boetij de consolatioe.

C Afus est inopinatio rei euentus ex causis cōflue
tibus in hijs que geruntur.

C Nulla ē rōnabilis creatura quin ei libertas
arbitrij insit.

C Sperare et orare solus mo⁹ est quo cum deo hoies
loqui videntur.

C Diuina prouidentia rebus gerendis necessitatem
non imposuit. quia si omnia euenirēt de necessitate p
mia bonoz et maloz pena perirent.

C Frustra artis esset effectus si oīa coacte mouerēt

C Signū qd sit res oñdit. s; nō efficit qd designat.

C Omne quod cognoscit nō fm vim sui sed fm cog
noscentis cōphensam facultatem.

C Eternitas est intermiabilis vite simul tota et perfe
cta possessio.

C Si digna rebus noīa velimus imponere dicemus
deuz esse eternuz. mūduz et ppetuū fm Platonem.

C Deus omnia vetera quasi nūc gerantur in sui sim
plici cognitione considerat.

C Omne quod inest sensibus si ad ratōz referas vni
uersale est. si ad sensum particulare.

C Omne futurum diuinus pcurrit intuitus.

C Non frustra in deo posite sunt spes et preces. que
cum ratione sint inefficaces esse non possunt.

C Boetij de scolastica disciplina.

I Intelligentia cuiuslib; opis obtusitas p̄molitur.

C Logica est sciētia veri fals; q; indagatrix.

C Sicut prudentia sine iusticia parū vel nihil
prodest iusticia vero sine prudentia multū. sic scientia
sine vsu vsus vero sine scientia multuz.

C Aristoteles succincta veritas licet voce sit tediosa

non tamen est fructuosa.

C Dramatice fructuositas nullo modo est silentio obli-
ganda. per eam enim cuiuslibet scientie commendabilis
redditur possessio.

C Qui non nouit se subijci nunquam sciet magistrari.

C Miserus est enim esse magistrum qui nunquam nouit
se esse discipulum.

C Discipulus debet esse beniuolus. attentus ad audi-
endum. docilis ad intelligendum. beniuolus ad retinendum.

C Scolaris non debet esse discolor.

C Discolor est qui currit per vicos et plateas et mere-
tricum cellulas. per publica spectacula. per choreas et
similia.

C Discipulus non fit magistro violentus.

C Non est dignus scia qui scienter insurgit preceptorum.

C A luxurie feruore studeat discipulus alienari.

C Meretrix est nonaria et inferni ianua via iniquita-
tis. scorpionis percussio. viscarium sceleris puteus in-
teritus.

C Vinum modice sumptum acuit ingenium. sed non mo-
dice sumptum rationem conturbat intellectum ebriat. memo-
riam eneruat. obliuionem immittit. errorem infundit ig-
norantiam inducit.

C Quid constantia lucidius. quid inconstantia nequius.

C Felicis discipuli discretio magistratum gaudet sub-
ici eumque reuerendo diligit et fidelis existat.

C Ne seducenti mancipio in quo plenarie confidit do-
minantis dilectio.

C Inuidia si semel quid euenerit. scilicet insidiando gratuita
est. sed simpliciter ipsa proprii auctoris est consumptiua.

C Non est dignus dulcioris acumine qui amaritudi-
nis nescit deuiscari grauamine.

C Miserrimi quippe ingenij est vti semper inuentis et
nunquam inueniendis.

C Alios docere proprie est facultatis industrie.

C Oportet quod prius quis discat quam doceat.

C Rerum effectus exhibitio operis declarantur.

Sicut in vnoquoq; ope mater inuenit constantia.
ita vniuerse doctrine z discipline nouerca e negligentia

Libri Thimei Platonis.

A omnibus siue maxis siue minis diuinuz debet implorari auxiliuz.

In omni tractatu fieri debet vt inter incitia consideretur quid sit de quo agitur.

Seniores vniuersitatis taz difficile est inuenire qz inuentuz impossibile digne prefari.

Operi forma dat opifex sui.

Mundus a deo factus est.

Deus auctor maximus est.

In rebus sublimibus z mediocrem placatoez habere cuiusdam magis onus laboris est.

Optimus est mundi auctor.

Ab optimo longe inuidia relegata est.

Boitas dei ca fuit factois mudi z origis oim reru

Unus tantu est mundus.

Non decet rem antiquize a pest genita regi.

Tempa maxime distinguuntur p motum solis.

Odij deozu quoz opifex idemq; pater ego.

Opa quide vos materia dissolubilia. Et nota q; p deos deoz intelligit intelligetias z corpa celestia q de se sunt mortalia. sz sola dei voluntate ppetuantur.

Ad hoc aia couiuncta est corpi vt fruet scias z vtutes si at cu magno se inuenerit benigne recipiet a suo creatore. sin autē relegabitur ad inferna.

Nihil magis philosophia.

Nunquā ad humanū genus tūa munificētia vēit

Nihil ē cui? ortuz ca legitia z ratō non pcesserit.

Propter hoc nobis datus est sermo vt presto forent mutue voluntatis iudicia.

Deus est summū bonū sup oēs substantiā omnēq; naturā quez cūcta expectāt cum ipse sit plene pfectio nis z nullius societatis ingignus.

Apulei de deo Socratis.

Umm? deus infinitus est non sine loci exclusio ne sed etiā nature dignitatis.

63

Prestantissimū aīal in terris existens est homo.
Dij ab omnibus differūt loci sublimitate. vite ppe
tuitate. nature perfectōe.

Nihil deo est perfectius ⁊ potentius.
Loueratio ppetua contemptum parit. raritas au-
tem admirationem consiliat.

Deus ab omnibus animi passionibus liber est. vñ
nec dolere nec letari potest. Et notandū q̄ hoc verus
est nisi quo ad conceptus nostrus.

Demōes sunt aīalia genere mēte rōnabilia animo
passiua. corpore aerea tempore eterna.

Magna ē sapie dignitas q̄ socratē sūmo dō coeēt

Nihil similitus ⁊ generosius ē deo q̄ vir p̄ctē bo-
nus qui intantū hoīes ceteros excellit inquantū ipse
a diis immortalibus excellitur.

Si laudas aliquē quia generosus est parentes ei⁹
laudas.

Si laudas aliquē quia diues hoc fortune debetur.

Si quia validus egritudine fatigabitur.

Si quia velox in senectute abiet.

Si quia formosus. expecta modicum ⁊ non erit.

Sed si laudes eū quia bonis moribus ⁊ artib⁹ do-
ctus est. ⁊ valde eruditus. ⁊ quam licet homini sapiēs
tunc ipsus virum laudas. quia nec a p̄e ditariū nec ca-
su pendulus nec etate mutabile nec a corpe caducum.

Empedocles in libro suo.

Tria sunt que in tota reruz varietate excellentis-
simū diuine munificētie donū. s. pbiaz extollūt.

Nobilis affluētie cōceptus future felicitatis
appetitus mētis illustratio quoz p̄rio nihil hone-
stius. fo nihil facilius. tercio nihil ad abozū compen-
diosaz adeptionez efficacius.

¶¶¶¶¶

CLAVULA.

	Lōmentatoris	a.c.x.
	Secūdi phisicoꝝ.	a.c.x.
I ncipit prologus de p	Lōmentatoris	a.c.xi.
positiōibus vniuersalibus	Tercij phisicoꝝ	a.c.xi.
Aristotelis a carte. ij.	Lōmētatoris i. plog	a.c.xi.
I ncipiūt propositiōes vni	Quarti phicoꝝ	a.c.xi.
uersales Aristo. 7 p̄rio p̄ri	Lōmētatoris.	a.c.xij.
mi libri metaphisice. a.c. ij	Quiti phicoꝝ	a.c.xij.
Lōmentatoris in eodem.	Lōmentatoris	a.c.xij.
a carte.	Sexti phisicoꝝ.	a.c.xij.
Secūdi metaphisice. a	Septimi phicoꝝ	a.c.xij.
carte.	Lōmētatoris	a.c.xij.
Lōmentatoris in eodem	Octaui phicoꝝ	a.c.xij.
a carte.	Lōmentatoris	a.c.xij.
Tercij metaphisice a car	I ncipiūt auctoritates libri	
te.	de celo 7 mūdo	a.c.xij.
Lōmentatoris. a.c. iij.	Lōmentatoris	a.c. xiiij.
Quarti metaphis. a.c. iij.	Secūdi de celo 7 mundo	
Lōmētatoris	a carte.	xiiij.
Quiti metaphis.	Lōmentatoris	a.c. xv.
Lōmētatoris.	Tercij de celo 7 mundo a	
Sexti metaphi.	carte.	xv.
Lōmentatoris	Lōmentatoris	a.c. xv.
Septimi metaph.	Quarti de celo 7 mūdo a	
Lōmentatoris	carte.	xv.
Octaui metaph.	Lōmentatoris a.c.	xv.
Lōmentatoris	C Primi de generatiōe 7	
Noni metaphi.	corruptiōe	a.c. xv.
Lōmentatoris.	Lōmentatoris	a.c. xvi.
Decimi metaphi. a.c. viij.	Alberti magni	a.c. xvi.
Lōmentatoris	Secūdi de generatiōe 7	
Undeci metaphi. a.c. viij.	corruptiōe	a.c. xvi.
Lōmentatoris	Lōmentatoris	a.c. xvi.
Duodeci metaphi. a.c. ix.	Primi methauroꝝ	a.c. xvi
C Propositōes v̄les phi	Secūdi methauroꝝ	a.c. xvi.
fice primo primi phisicoꝝ	Tercij methauroꝝ	a.c. xvi
a carte	Quarti methauroꝝ	a.c. xviij

Primi de anima Aristo a.c. xvij
 Lōmētatoris a.c. xvij.
 + Lemistij a.c. xvij.
 Secūdi de aia a.c. xvij.
 + Lōmētatoris a.c. xx.
 + Albert^o magn^o a.c. xx.
 Lōmētatoris a.c. xx.
 Lemistius a.c. xx.
 Tercij de aia a.c. xx.
 Lōmētatoris a.c. xxi.
 Lemistius a.c. xxii.
 De sensu sensato a.c. xxii.
 Lōmētatoris a.c. xxii.
 + Alexander a.c. xxiii.
 De memoria 7 reminiscētia a.c. xxiii.
 Lōmētatoris a.c. xxiii.
 De sōno 7 vigilia a.c. xxiii.
 Lōmētatoris a.c. xxiii.
 De causa longitudinis 7 breuitatis. a.c. xxiiii.
 Lōmētatoris a.c. xxiiii.
 De iuuetute 7 senectute a carte xxv.
 De respiratōe 7 aspiratio ne a.c. xxv.
 De morte 7 vita a.c. xxv.
 De motu cordis Aristotelis a.c. xxv.
 De causis Aristo. a.c. xxv.
 Primi ethicoꝝ a.c. xxvi.
 Secūdi ethicoꝝ de virtute in generali a.c. xxvi.
 Tercij ethicoꝝ de voluntario bono 7 fortitudine 7 tempantia a.c. xxvii.

Quarti ethicoꝝ de liberalitate 7 magnificentia 7 magnato honore mansuetudine verecundia 7 malicia a.c. xxvii.
 Quinti ethicoꝝ de iusticia a carte xxvij.
 Sexti ethicoꝝ de medio 7 potentijs anime 7 maxime de prudentia 7 sapientia a.c. xxviii.
 Septimi ethicoꝝ d' continentia 7 incōtinentia d' dlectatōne 7 tristitia a.c. xxviii.
 Octani ethicoꝝ de amicis 7 amicitia a.c. xxviii.
 Noni ethicoꝝ de tribus spēbus aie a.c. xxix.
 Decimi ethicoꝝ electori 7 feliciori a.c. xxx.
 Libri de bona fortuna aristotelis a.c. xxxi.
 Libri iconomicoꝝ Aristotelis a.c. xxxi.
 Auctoritates p̄i libri politicoꝝ a.c. xxxi.
 Sc̄i politicoꝝ a.c. xxxij
 Tercij politicoꝝ a.c. xxxij
 Quarti politic. a.c. xxxij.
 Quiti politico. a.c. xxxiiij
 Sexti politico. a.c. xxxiiij.
 Septi politic. a.c. xxxiiij.
 Octau politico. a.c. xxxiiij
 Auctoritates nobiles p̄mi rethoricoꝝ Aristotelis a carte. xxxv
 Sc̄i fthoricoꝝ a.c. xxxv

C Auctoritates primi poe- etrie Aristo. a.c. xxxvi.	Septi topicoꝝ. a.c. xlix.
Secūdi poetrie. a.c. xxxvi.	Octaui topico. a.c. xlix.
Lōmentatoꝝ. a.c. xxxvii	C Primi libri elencozum a carte . xlix.
C Auctoritates epistola- ruꝝ Aristotelis ad Alexā drum a.c. xxxvii.	Secūdi elencozꝝ a.c. l.
C Auctoritates libri dē re- gimie pꝛicipū a.c. xxxvii.	C Primi libri Aristot. de animalibus a.c. l.
C Auctoritates libri dē po- mo ꝛ morte Aristotelis . a carte . xxxviii.	Secūdi de aialibꝝ a.c. l.
Auctoritates in libris lo- gicōꝝ ꝛ pꝛimo porphiri . a carte . xxxviii .	Tercii de aialibꝝ a.c. l. i.
Auctoritates libri pꝛōca- mentozꝝ Aris. a.c. xxxviii.	Quarti de aialibꝝ a.c. l. i.
Primi periarmentias Ari- stotelis a carte . xxxix.	Quinti de aialibꝝ a.c. l. i.
Secundi libri periarmenti- as. a carte . xl.	Sexti dē aialibꝝ a.c. l. i.
C Libri sex pꝛincipioꝝ Hil- berti porretāi a.c. xli.	Septimi de animalibus . a carte . l. i.
Libri pꝛimi pꝛioꝝ. a.c. xliij	Octaui de animalibus a carte . l. ii.
Secūdi pꝛioꝝ a.c. xliij.	Noni de animalibꝝ a car- te . l. ii.
Libri pꝛimi posteriorum Aristotelis a carte . xliij.	Decimi de animalibus a carte . l. ii.
Secundi libri posteriorū Aristotelis a carte . xlvj.	Undecimi de animalibus a carte . l. ii.
C Primi libri topicoꝝum a carte . xlvij.	Duodecimi de aialibus a carte . l. ii.
Secundi libri topicoꝝum a carte . xlvij.	Tercidecimi de animalibus a carte . l. iii.
Tercii topicoꝝ a.c. xlvij.	Quartidecimi de animalibus a carte . l. iii.
Quarti topicoꝝ a.c. xlviii	Quinidecimi de animalibus a carte . l. iii.
Quiti topicoꝝ a.c. xlviii.	Sextidecimi de animalibus a carte . l. iii.
Sexti topicoꝝ a.c. xlviii.	Decimiseptimi de anima- libus a carte . l. v.
	Decimioctavi de animalibus a carte . l. v.
	Deciminoni de animalibꝝ

Calo

a carte .lvi.

+ Libri Averrois de substantia orbis a carte .lvi.

+ Auctoritates pistolarum Seneca ad Lucillum a carte .lvii.

+ Libri Seneca de moribus a carte .lviii.

+ Libri de formula vite Seneca a carte .lviii.

+ Libri Seneca de beneficiis a carte .lix.

+ Libri Seneca de remediis fortunarum a carte .lx.

+ Primi libri Boetii de consolatione philosophica a carte .lxi.

+ Secundi Boetii de consolatione a carte .lxii.

+ Tercii Boetii de consolatione a carte .lxii.

+ Quarti Boetii de consolatione a carte .lxiii.

+ Quinti Boetii de consolatione a carte .lxiiii.

+ Boetii de scolastica disciplina a carte .lxiiii.

+ Libri thymei Platonis a carte .lxv.

+ Apulei de deo socratis a carte .lxv.

+ Empedocles a carte .lxvi.

C Finitur propositio...
vniuersales Aristotelis in
ma diligentia emendate.
Impresse Bononie studio
rum matre per Ugonem
Rugeriuz. Anno incarnat
tionis domini nostri ihesu
xpi . M. cccclxxxviii . die
vero . xv . aprilis.

C Registrum.

A. b. c. d. e. f. g. h. i.

Omnes sunt quaterni ex
cepto ultimo qui e de du
abus cartis.

+ Vge. Pug. ad r
indicia Romane
neg. Lusitano
neg. ind. Sabat.
Hic est h. neg. in
Rom

Laus deo.

